

Neka bolja ravnoteža

Daleko je važnije shvatiti prirodu i porijeklo odnosa između dominantne grupe i manjinske grupe, nego poznavati obilježja po kojima se ljudi raspoznaju kao jedni ili drugi, pisao je o problemu manjinskih grupa Louis Wirth još sredinom prošloga stoljeća. Kad jednom znamo da gotovo sve karakteristične osobine, bilo fizička obilježja rase, ili jezik, vjera i kultura mogu poslužiti kao kriteriji za pripadnost manjini, onda nećemo biti skloni tome da izgrađujemo tipologije manjina na osnovi određenih obilježja, kaže Wirth, već bi se trebali koristiti opisivanjem vrsta odnosa između manjina i dominantnih grupa, kao i vrsta ponašanja karakteristično povezanih s tim tipovima odnosa.

Prije svega treba shvatiti modus vivendi koji se razvio među segmentima društava u kojima postoji manjinski problem i osim broja i veličine manjine uzeti u obzir stupanj u kome manjinski status obuhvaća sukob s dominantnom grupom, postoji li isključenje iz sudjelovanja u zajedničkom životu društva. Treba shvatiti prirodu odnosa između manjina i dominantne grupe i ciljeve kojima teže manjinske i dominantne grupe u traženju neke nove i bolje ravnoteže.

Ako duž ovih osa promatramo manjine u Vojvodini hrvatska se nacionalna manjina izdvaja, jer je dugo godina zbog rata u bivšoj SFRJ bila isključena iz sudjelovanja u zajedničkom životu društva i jedina je bila objektom neprijateljstva i agresije zbog čega se veliki broj njenih pripadnika iselio iz Vojvodine. Nije bez značaja niti činjenica da su i danas odnosi između njene domicilne države Srbije i države matičnog naroda Hrvatske neuralgična točka u regiji, a potezi hrvatskih političara, pa i predsjednika države, od priznanja Kosova od strane Hrvatske promatraju se kroz posebnu dioptriju i komentiraju najčešće u negativnom kontekstu.

Čudi li onda da se veliki broj njezinih pripadnika ustručava upisati u »poseban popis«, čudi li bježanje od političkog »hrvatstva« u Srbiji i nije li zbog svega što se događalo Hrvatima u Vojvodini u vrijeme raspada Jugoslavije i zbog nerazvijenosti njezinih manjinskih institucija potrebna pozitivna diskriminacija kako bi se izjednačila s ostalim manjinama u Vojvodini? Umjesto toga čini nam se da se ono što je povijesni teret hrvatske zajednice u Srbiji, a bez njene ikakve krivnje, koristi kao opravdanje očevitne neravnopravnosti između nje i nekih drugih nacionalno-manjinskih zajednica.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Financiranje NIU »Hrvatska riječ« u 2010. godini

TRAŽI SE OPTIMALNO RJEŠENJE U VRIJEME KRIZE.....6

TEMA

Ivo Josipović novi predsjednik Hrvatske

UVJERLJIVA POBJEDA

»NOVE PRAVEDNOSTI«.....8-9

Srbijanska protutužba za genocid ponovno otvara Pandorinu kutiju

SUDSKI DUEL SRBIJE I HRVATSKE.....10-11

Darko Sarić Lukendić, glavni koordinator DSHV-a za upis u poseban birački popis

MORAMO ZASUKATI RUKAVE I RADITI.....14-15

Očekuje se konačno rješavanje pitanja programa na hrvatskom jeziku na RT Vojvodine

NOVOM SISTEMATIZACIJOM DO HRVATSKE REDAKCIJE.....17

INTERVJU

Dragan Rumenčić, karikaturist i slikar iz Zemuna

KARIKATURA MORA BRANITI SLABIJEG OD JAČEG.....12-13

SUBOTICA

Zbog ekonomske recesije poslovanje će i u 2010. biti otežano

GODINA PREŽIVLJAVANJA...18-19

DOPISNICI

Josip Đipanov, konjogojac, lovac i čuvar tradicije Bačkoga Monoštora

ŠOKAC DOVIJEKA OSTAJE

ŠOKAC.....26-27

KULTURA

Katalonska enciklopedija

OD IDEJE O REFERENTNOJ KNJIZI DO VODEĆEG NAKLADNIKA.....32-33

SPORT

Igor Skočovski, košarkaški trener u Popradu, Slovačka

UVJETI ZA RAD SU FANTASTIČNI.....47

Traži se optimalno rješenje u vrijeme krize

Pomoćnik pokrajinske tajnice za informacije *Kalman Kuntić* boravio je u utorak, 12. siječnja, u radnom posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću. Cilj sastanka bio je pronalaženje najboljeg mogućeg modaliteta za financiranje rada NIU »Hrvatska riječ« u 2010. godini. »Zajedno s nacionalnim vijećima nacionalnih manjina pokušavamo pronaći najefikasniji a ujedno i najštedljiviji način da zadovoljimo potrebe medija čiji su oni osnivači. Stvari idu u dva pravca: traži se način da se sustavno uredi financiranje tih medija, a s druge strane da se u vrijeme krize pokuša pronaći najoptimalniji mogući način financiranja«, objašnjava *Kalman Kuntić*.

Direktor NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* tijekom sastanka tražio je da se financiranje ustanove nastavi uz pozitivnu diskriminaciju od dodatnih 10 posto, kako bi se u iduće četiri godine po količini dobivenih sredstava »Hrvatska riječ« izjednačila s glasilima manjina koje su po brojnosti slične Hrvatima, poput slovačke. »Ukoliko bude donesena odluka da financiranje bude na razini od prošle godine, tražio sam da u taj iznos bude uračunata inflacija, jer smo prošle godine dobili ne 10 posto više, nego 2 posto manje od sredstava u 2008. godini«, napominje *Karan*.

Ivan Karan je tražio i da se posebno financira internetska prezentacija svih manjinskih listova, te da u okviru dotacija to bude posebno navedeno i da to bude veća suma nego ranijih godina. »Tražio sam i da se napravi poseban fond za financiranje

upošljavanja lektora u manjinskim glasilima, te da se taj posao ne obavlja honorarno, kao u našoj kući. Također, predložio sam i da se prilikom raspisivanja natječaja za stipendiranje studenata novinarstva i drugih medijskih struka cenzus prosječne ocjene smanji s

8,5 na 8«, objašnjava *Ivan Karan*.

Pomoćnik pokrajinske tajnice za informacije *Kalman Kuntić* ističe kako su zahtjevi bilo koje nacionalne zajednice opravdani, jer njihove potrebe kada se radi o medijima, gotovo nikada ne mogu u potpunosti biti zadovoljene. Međutim, s obzirom na krizu, kako napominje, teško je reći da će biti pronađeno optimalno rješenje za sve zahtjeve koji su izneseni, posebice za one koji se tiču izjednačavanja broja uposlenika s drugim medijima.

»Sva primanja se trebaju pre raspoređivati u skladu sa situacijom na terenu. Mnogi se parametri moraju uzeti u obzir, a ne polaziti samo od proste činjenice koliko se izdvaja iz proračuna. Problemi glasila nacionalnih manjina su različiti, gotovo svake zajednice na svoj način«, dodaje *Kuntić*.

Konkretnih zaključaka tijekom sastanka nije bilo, jedino je dogovoreno da HNV predloži modalitet financiranja za NIU »Hrvatsku riječ« koji bi po njihovom mišljenju bio najadekvatniji.

Sastanku koji je održan u sjedištu HNV-a u Subotici nazočili su predsjednik krovnog tijela hrvatske manjine *Branko Horvat*, predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* i predsjednica Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« *Vesna Prčić*.

D. B. P.

Gašenje televizijske i radijske emisije

Na sastanku je bilo riječi i o financiranju televizijske i radijske emisije u produkciji NIU »Hrvatska riječ«. »Rečeno nam je kako Pokrajinsko tajništvo neće davati sredstva novinskim kućama za te namjene, tako da ćemo biti prinuđeni taj naš projekt, koji je od velikog značaja za našu zajednicu, ove godine ugasiti«, kaže *Ivan Karan*.

VIJEĆE DSHV-A O UPISIVANJU U POSEBAN BIRAČKI POPIS HRVATSKE MANJINE

Akciju treba podići na najvišu razinu

Predsjednik Podružnice DSHV-a Srijem u Srijemskoj Mitrovici, *Andrej Španović*, novi je dopredsjednik DSHV-a za područje Srijema. Tom je odlukom, donesenom na X. sjednici Vijeća DSHV-a održanoj u Subotici 8. siječnja, konačno završeno postavljanje članova DSHV-a na vodeće dužnosti unutar stranke, sukladno novom statutu DSHV-a, kaže se u priopćenju iz stranke.

Vijeće je razmatralo i plan aktivnosti u 2010. godini, u sklopu 20. obljetnice osnutka stranke, koji je predložio predsjednik *Petar Kuntić*, te plan aktivnosti Mladeži na prijedlog predsjednika *Siniše Skenderovića*.

U priopćenju se kaže kako je središnja točka sjednice Vijeća DSHV-a bila trenutačno stanje u prikupljanju potpisa za formiranje posebnog popisa birača hrvatske zajednice u Republici Srbiji.

»Treba podsjetiti da je DSHV na početku ove akcije sebi stavio u zadatak prikupiti 10.000 evidencijskih listića, a da bi onda sve ostale institucije s hrvatskim predznakom i stranke tzv. 'građanske provenijencije' prikupile dodatnih 18.000 potpisa. Podsjećamo, za održavanje izravnih, neposrednih izbora zakonodavac je predvidio izjašnjenje nešto više od 28.000 pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji. Glavni koordinator projekta prikupljanja potpisa ispred DSHV, *Darko Sarić Lukendić*, izvijestio je

vijećnike DSHV-a o trenutačnom stanju prikupljenih evidencijskih listića po podružnicama: Subotica 2897, Sombor 1210, Južno Podunavlje-Sonta 524, Srijem-Srijemska Mitrovica 150. Ukupno 4781 evidencijski list.

Nakon rasprave ocijenjeno je da se aktivnost na prikupljanju potpisa mora podići na najvišu razinu, s obzirom da je zakonodavac predvidio da se akcija završi do 11. ožujka 2010. godine. Također, vijećnici su istaknuli kako bi akcija bila puno uspješnija da su osigurana određena sredstva za naknadu osobama koje potpise prikupljaju na terenu, slično rješenju koje je uspješno bilo primijenjeno u mađarskoj zajednici u Republici Srbiji.

Vijeće je donijelo odluku da se redovite sjednice skupština podružnica DSHV-a održe u sljedećim terminima: Podružnica Subotica – IX. redovita Skupština – 29. siječnja, Podružnica Sombor – V. redovita Skupština – 12. veljače, Podružnica Južno Podunavlje-Sonta – I. redovita Skupština – 19. veljače, te Podružnica Srijem – I. redovita Skupština – 26. veljače 2010. godine. Velika X. redovita Skupština DSHV-a zakazana je za 5. ožujka 2010. godine u Velikoj dvorani Nove općine u Subotici.

Nakon izvješća glavnog urednika programa na hrvatskom jeziku TV Novi Sad, *Dragana Jurakića*, o trenutačnom stanju oko formiranja redakcije na hrvatskom jeziku na TV Vojvodine, ocijenjeno je da se u što kraćem vremenu osiguraju svi uvjeti za početak njenog rada, ali i da se obveze hrvatske zajednice u Vojvodini prema TV Vojvodini urede što prije, a sve u cilju da konačno i Hrvati u Vojvodini dobiju svoju redakciju, kao što je imaju Mađari, Rusini, Romi itd«.

DSHV ČESTITAO IVI JOSIPOVIĆU NA IZBORU ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Politička vizija za dobrobit građana

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini uputio je čestitku novoizabranom predsjedniku Republike Hrvatske *Ivi Josipoviću*.

»Drago nam je što Vam je ukazano povjerenje da u narednih pet godina vodite Hrvatsku novim putem, putem europskih integracija i razvitka cjelokupnoga hrvatskoga društva, ali i dobrosusjedskih odnosa. Iskreno se nadamo da će Vaša politička vizija budućnosti Hrvatske u narednim godinama, s obzirom na ozbiljnost i težinu poslova koji su pred Vama, uroditi još boljim rezultatima na dobrobit svih građana Republike Hrvatske, ali i svih Hrvata iz dijaspe» navodi se u čestitki koju je *Petar Kuntić* uputio novom predsjedniku Hrvatske Ivi Josipoviću.

NASTAVLJENO ZAOŠTRAVANJE ODNOSA IZMEĐU ZAGREBA I BEOGRADA

Priština Mesića dočekala kao heroja, a Srbi mu to ne opraštaju

Posjet hrvatskog predsjednika *Stjepana Mesića* Kosovu 8. siječnja digao je na noge i Prištinu i Beograd. U Prištini su Mesića dočekali uz najviše počasti, dok je Beograd posjet najoštrije osudio, nazvavši ga još jednim korakom u učinkovitom kvarenju odnosa sa Srbijom.

»Kosovski građani srpske nacionalnosti jučer su proslavili Božić.

Iskoristit ću ovo mjesto da im čestitam taj veliki blagdan tradicionalnim: Hristos se rodi. Moj posjet Kosovu nije uperen ni protiv koga. On je isključivo u ulozi jačanja naših bilateralnih odnosa, ali i stabilnosti u cijeloj regiji. Došao sam na Kosovo kao prijatelj mlade države, ali i svih njezinih građana, i Kosovara i Srba. Ponavljam, i Kosovara i Srba», izjavio je u svom

govoru pred zastupnicima kosovskog parlamenta predsjednik Mesić, prenosi HRT. Mesić je naglasio kako »Srbija ne mora priznati Kosovo, ali će prije ili kasnije radi Srba koji ondje žive morati izgraditi suživot s Kosovom«.

»Razumljivo je da je Mesić kao veliki prijatelj Kosova i zagovaratelj kosovske neovisnosti dočekan uz sve počasti. Na Kosovu ga pamte i kao posljednjeg predsjednika SFRJ koji je inicirao raspad bivše države. Primljen je kao predsjednik prijateljske države Hrvatske, koja je uzor za izgradnju kosovske države«, izjavio je bivši kosovski premijer *Agim Çeku* za Večernji list.

Çeku smatra kako su negativne reakcije Beograda neutemeljene, jer Beograd treba prihvatiti da je Kosovo neovisna, međunarodno priznata država, a Hrvatska regionalna predvodnica u svim područjima. Beogradski politički analitičar *Milan Nikolić* vjeruje da je nakon hrvatskog priznanja Kosova i tužbe za genocid protiv Srbije Mesićev posjet u Beogradu doživljen kao uvreda, dok kosovski filozof i analitičar *Shkelzen Maliqi* smatra da reakcije Beograda treba promatrati u kontekstu tužbe Hrvatske za genocid i srbijanske protutužbe.

»U tom je kontekstu Mesićev posjet Kosovu za beogradske političare samo još jedan argument da se Hrvatska ponaša protusrpski i da je protiv Srbije«, rekao je Maliqi u izjavi za Večernji list.

Predsjednik Srbije *Boris Tadić*, prenosi B92, oštro je osudio Mesićev posjet Kosovu. Kazao je kako je taj posjet, kao i pomilovanje ratnog zločinca *Siniše Rimca*, još jedna u nizu loših odluka »kojima Mesić na vrlo učinkovit način kvare odnose sa Srbijom ostavljajući ozbiljan i nepotreban teret svom nasljedniku«.

PETAR MUDRI POZVAO IVI JOSIPOVIĆA DA POSJETI MJESTO U KOJEM JE ROĐEN BAN JELAČIĆ

Očekujemo vas u Petrovaradinu!

Predsjednik MZ Petrovaradin *Petar Mudri* pozvao je novoizabranog predsjednika Republike Hrvatske *Ivu Josipovića* da posjeti to mjesto. »Pozivam Vas da u što skorije vrijeme dođete u Petrovaradin, mjesto u kome se rodio veliki hrvatski ban *Josip Jelačić*, da iz njegove rodne kuće uputite hrvatskom i srpskom narodu poruku mira i suradnje. Da se upišete u povijest zlatnim slovima kao otac nove ere odnosa među našim narodima. Ere mira, suradnje, razumijevanja, prosperiteta i uzajamnog poštovanja. Vrijeme je da se svi okrenemo budućnosti radi boljeg života svih naših građana, koji to s pravom očekuju. Siguran sam da će hrvatski i srpski narod, a i cijela Europa i svijet, umjeti cijeniti ovakvu Vašu hrabru gestu«, navodi se u dopisu kojeg je Petar Mudri uputio novom hrvatskom predsjedniku.

PRED SKUPŠTINOM SRBIJE USKORO DVIJE REZOLUCIJE

Osuda zločina u Srebrenici i osuda zločina nad Srbima

Predsjednik Republike Srbije *Boris Tadić* pozvao je sve aktere na političkoj sceni Srbije da se uzdrže od strančarenja, zlorabe teme osude zločina, jezika mržnje i da se pokuša potaknuti konsenzus o ovom pitanju. Naime, pred zastupnicima bi se uskoro mogle naći dvije deklaracije o ratnim zločinima. Ideja Demokratske stranke je da se Skupštini predloži jedna deklaracija s osudom zločina u Srebrenici, a druga s osudom svih zločina počinjenih prvenstveno nad pripadnicima srpskog naroda.

Iako u DS-u navode kako ovaj prijedlog nije kompromisno rješenje, već da je njihova ideja od ranije bila da se parlamentu ponude dvije deklaracije, jasno je da deklaracija kojom bi srpski parlament osudio samo genocid u Srebrenici ne bi imala potrebnu većinu.

»Inicirao sam rezoluciju u Srebrenici jer smatram da to pitanje nije ni stranačko niti političko, već vrijednosno i moralno«, izjavio je za Politiku Boris Tadić. »Ovom se rezolucijom skida i anatema s našeg naroda, štiti naš nacionalni interes, i ona će biti potvrda da ne postoji kolektivna krivica i da svaki zločinac ima svoje ime i prezime. Moramo razdvojiti rezoluciju o Srebrenici i rezoluciju o srpskim žrtvama. Obje ćemo usvojiti. Svi doživljavamo patnju osobnih i nacionalnih žrtava, ali srpski će narod i država pokazati da suosjećaju i s tuđim žrtvama. Zločinci moraju biti kažnjeni za svoja nedjela zbog žrtava i njihovih obitelji i zbog pomicanja naroda na Balkanu. I mi se moramo tako i ponašati. Samo takvom politikom možemo braniti pravo na sjećanje i na naše žrtve. Samo takvom politikom uvažavanja tuđe patnje i odavanja poštovanja tuđim žrtvama jest moguće na međunarodnom planu stjecati kredibilitet i za vođenje nacionalne politike.«

NASTAVLJA SE SUĐENJE ŠEŠELJU

Uskoro završne riječi

Suđenje optuženom za zločine nad nesrbima u Hrvatskoj, Vojvodini i BiH *Vojislavu Šešelju*, lideru Srpske radikalne stranke, nastavljeno je 12. siječnja pred Haškim sudom poslije prekida koji je trajao 11 mjeseci. Kako je krajem studenoga prošle godine najavio predsjedavajući sudac *Jean-Claude Antonetti*, tužitelji bi pred sudsko vijeće trebali izvesti svog posljednjeg svjedoka.

Po najavi suca Antonettija, pretresno vijeće bi zatim trebalo saslušati iskaze još šest svjedoka koje je samo pozvao. Budući da je Šešelj ranije nagovijestio da neće izvoditi dokaze obrane, tim iskazima mogao bi biti okončan dokazni postupak, a suđenje bi zatim bilo privedeno kraju završnim riječima optužbe i obrane. Proces Šešelju, koji je počeo u studenome 2007., bio je prekinut u veljači prošle godine na zahtjev optužbe, poslije tvrdnje jednog od svjedoka da mu je priječeno.

IVO JOSIPOVIĆ, NOVI PREDSDJEDNIK HRVATSKE

Uvjerljiva pobjeda »nove pravednosti«

Sa 60,26 naspram 39,74 posto u drugom krugu izbora, kandidat SDP-a odlazi na petogodišnji mandat na Pantovčak, s glavnom porukom: Bit ću predsjednik svih građana Republike Hrvatske!

Ivo Josipović, kandidat Socijaldemokratske partije, novi je predsjednik Republike Hrvatske. Tako su u nedjelju odlučili građani i državljani Republike Hrvatske u drugom krugu izbora, na 6550 izbornih mjesta u zemlji, na 250 u inozemstvu i na 63 posebna mjesta. Mandat predsjednika države traje pet godina.

Nakon što je uvjerljivo pobijedio u prvom krugu, s dva puta više dobivenih glasova od drugoplasiranog kandidata *Milana Bandića*, prof. dr. Josipović je to ponovio i u drugom krugu te će se s milijun i 339 tisuća osvojenih glasova (60,26 posto) 18. veljače useliti na Pantovčak i naslijediti predsjednika na odlasku *Stjepana Mesića*. Josipovićev protukandidat Milan Bandić dobio je potporu 881.762 hrvatskih birača (39,74 posto) i kao poraženi u predsjedničkoj utrci vraća se na dužnost prvog čovjeka Grada Zagreba.

OČEKIVAN ISHOD

Josipović je uvjerljivo pobijedio u svim hrvatskim županijama, osim u Ličko-senjskoj, dok je Bandić trijumfirao u dijaspori, poglavito u Bosni i Hercegovini, gdje je osvojio čak 94,28 posto glasova. Zanimljiv je podatak kako i u drugom krugu predsjedničkih izbora 62 posto Zagrepčana nije podržalo svog aktualnog gradonačelnika, a ta će se činjenica svakako reflektirati i na buduće političke odnose u glavnom gradu Hrvatske.

Ovakav ishod borbe za radno mjesto »predsjednika Republike Hrvatske« sasvim je očekivan jer je sve vrijeme kampanje, koja je trajala gotovo dva mjeseca i do sada bila najduža u povijesti predsjedničkih izbora, Josipović uvjerljivo vodio u prosjeku s 30-ak posto osvojenih glasova i sve su mu ankete potvrđivale status najozbiljnijeg predsjedničkog kandidata. Kada su mu nakon pobjede u prvom krugu podršku dali i predsjednički kandidati ispali iz utrke za Pantovčak – *Damir Kajin*, prof. dr. *Vesna Pusić*, nezavisni kandidati *Nadan Vidošević* i prof. dr. *Dragan Primorac*, te gotovo sve hrvatske političke stranke – Hrvatska narodna stranka – Liberalni demokrati (HNS), Istarski demokratski sabor (IDS), Hrvatska

stranka umirovljenika (HSU), Hrvatska socijalliberalna stranka (HSLS), Samostalna srpska demokratska stranka (SDSS), Zagorska demokratska stranka (ZDS), Zelena lista (ZL), Autohtona hrvatska seljačka stranka (A-HSS), Međimurska demokratska stranka (MDS), Demokratska stranka žena (DSŽ), Socijalistička radnička partija Hrvatske (SRP), Hrvatska gospodarska stranka, Hrvatski nezavisni seljaci, Narodni savez Nijemaca RH – brojni istaknuti branitelji i ratni zapovjednici Domovinskog rata, te sam aktualni predsjednik *Stjepan Mesić*, koji je još uvijek najpopularniji hrvatski političar, bilo je više nego jasno da će u Ured predsjednika na Pantovčaku 241 zasjesti prof. dr. Ivo Josipović.

GRAĐANI PREPOZNALI PROGRAM

Novoizabrani hrvatski predsjednik uvjerljivo je pobijedio na predsjedničkim izborima jer su hrvatski građani prepoznali njegov program i njegovo apsolutno poštovanje demokracije, poštovanje pravne države i stvarno zalaganje za jačanje protukorupcijskih procesa, a njegova izborna parola »Pravda za Hrvatsku« simbolizirala je raspoloženje većine biračkog tijela. Osim toga, sveučilišni profesor Ivo Josipović je čovjek koji je svojim nastupom, profesionalnom i društvenom podlogom, obrazovanošću i kompetentnošću, stvorio jedan sasvim

novi profil modernog hrvatskog političara, a njegovom pobjedom zapravo je započela dugopriželjkivana smjena generacija u hrvatskim političkim elitama, na samim vratima Europske Unije.

»Pobjeda nije samo moja. To je pobjeda svih poštenih ljudi. Pobjeda koju slavimo svi. Stojim ovdje pred svima vama, bez obzira za koga ste glasovali, svima pružam ruku i kažem: Služit ću vam, služiti ću Hrvatskoj. Na početku kampanje rekao sam vam: Ja se uzdam u vas, a vi se možete pouzdati u mene. I sada, u izbornoj noći, u trenutku naše zajedničke pobjede mogu samo ponoviti: Neću vas razočarati!«, poručio je u svom prvom govoru treći hrvatski predsjednik Ivo Josipović nakon što je Državno izborno povjerenstvo i službeno potvrdilo njegovu pobjedu.

Predsjednica Vlade *Jadranka Kosor* čestitala je pobjedniku, uz nadu da će surađivati u atmosferi tolerancije i povjerenja. »Banski dvori nisu podržnica HDZ-a pa se nadam da ni Pantovčak neće postati podružnica SDP-a«, izjavila je premijerka. Čestitkama se pridružio i predsjednik u odlasku *Stjepan Mesić*, ustvrdivši kako je Josipovićevom pobjedom zapravo pobijedila demokratska i europska Hrvatska

SANADEROVA NEPROMISLJENA GESTA

Izborni gubitnik Milan Bandić zaoštajao je nakon prvog izbornog kru-

ga za Josipovićem teško nadoknadivih 18 posto glasova, poglavito zbog činjenice da je isključenjem iz SDP-a izgubio svoje tradicionalne glasače na Ljevici i lijevom centru, pa kada mu je izostala i očekivana javna potpora Katoličke crkve s kojom je kao deklarirani vjernik godinama gradio dobre odnose (samo 2008. godine Crkvi je kroz različite donacije dao 4 milijuna kuna, a obnovu katedrale u Zagrebu posljednjih je godina pomogao s 3 milijuna kuna, dakako sve to iz zagrebačkog proračuna), a predsjednica vladajuće hrvatske političke stranke *Jadranka Kosor* javno izjavila da HDZ nakon ispadanja njihovog kandidata prof. dr. *Andrije Hebranga* u drugom krugu predsjedničkih izbora neće podržati ni jednog kandidata, bilo je više nego jasno da gradonačelnik hrvatske metropole gubi utrku za najtraženiju fotelju u državi.

Bandićevom izbornom porazu je, nesumnjivo, doprinio i bivši premijer dr. *Ivo Sanader* svojim nedavnim pokušajem ponovnog preuzimanja vlasti u HDZ-u (a time i Vlade) nedemokratskim i izvanstatutarnim sredstvima, a taj opasan politički avanturizam trenutačno najomraženijeg hrvatskog političara u Hrvatskoj je javnosti percipiran kao politička podrška predsjedničkom kandidatu Milanu Bandiću. U drugom krugu predsjedničkih izbora potporu Bandiću dala je samo Hrvatska demokratska stranka *Slavonije i Baranje Branimira Glavaša*

IZBORI ZA HRVATSKOG PREDSEDNIKA NA TERITORIJU REPUBLIKE SRBIJE

Josipoviću 545, Bandiću 248 glasova

Za stotinjak glasača veća izlaznost i veći broj glasova za kandidata Ivi Josipovića, obilježili su drugi krug izbora za hrvatskog predsjednika na teritoriju Srbije.

»Imali smo 813 glasača koji su izašli na 14 birališta«, kaže ministar savjetnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu Filip Damjanović, odgovorna osoba za provođenje izbora na području Srbije. »Od toga je 545 glasača glasovalo za Ivu Josipovića, a 258 za Milana Bandića. Deset glasačkih listića bilo je nevažećih. Izbori su protekli u redu i bez incidenata«, kaže Damjanović.

Na području kojeg pokriva Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici (6 biračkih mjesta) izašlo je 546 glasača, od čega je 337 glasovalo za Ivu Josipovića, 200 za Milana Bandića. Hrvatski su državljani mogli glasovati na četiri biračka mjesta u Beogradu, na po dva u Subotici i Somboru, kao i na biračkim mjestima u Zemunu, Pančevu, Srijemskoj Mitrovici, Indiji, Novom Sadu i Petrovaradinu. Podsjetimo, pravo glasa ima oko 30.000 hrvatskih državljana sa stalnim ili privremenim prebivalištem u Srbiji.

D. B. P.

(trenutačno bjegunca osuđenog za ratni zločin u Domovinskom ratu) i veći dio udruga proizašlih iz Domovinskog rata.

Svjestan velikog, teško nadoknadivog zaostatka za svojim predsjedničkim protukandidatom Bandić je u drugom krugu, nemajući što izgubiti, počeo oštro, agresivno, i nastavio s prljavom kampanjom, pa su se na predizbornim skupovima i preko medija dojučerašnji stranački kolege uglavnom častili nizom optužbi i uvreda, a vrhunac je svakako bila Bandićeva poruka hrvatskim biračima da svi oni koji glasaju za »crvenog« Josipovića istodobno biraju »stranačko jednoulmlje«, premda je i on sam donedavno bio članom te iste stranke, odnosno javno je izjavljivao je kako ju je on skupa s pokojnim *Ivicom Račanom* i sam stvarao, te da kao njen utemeljitelj ima člansku iskaznicu SDP-a s rednim brojem 2.

BANDIĆEVO KOKETIRANJE

Tako smo umjesto sučeljavanja programa, iznošenja vizija razvoja hrvatskog društva, u drugom krugu

predsjedničke kampanje uglavnom gledali bezobzirno osobno blačenje protivnika. Umjesto političke debate, opet je nametnut ideološki rat protiv »crvene Hrvatske« uz eskalaciju populističke demagogije, a mobilizacijom protiv izmišljenih neprijatelja i raspirivanjem mržnje proizvedena je umjetna polarizacija društva na »crvene« i »crne«. Premda je to u suštini bio politički dvoboj dva SDP-ovca, sadašnjeg i bivšeg, aktualni zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, koji je isticanjem svoje kandidature automatski isključen iz SDP-a, svoje je glasove izgubljene na lijevom političkom spektru i većem djelu centra pronašao tamo gdje ih je objektivno jedino i bilo – u prostoru razjedinjene hrvatske desnice, koja u drugom krugu više nije imala svoga predstavnika. Tako je Milan Bandić duboko zagrabio u glasački rezervoar HDZ-a, pa čak i uzeo 94,28 posto glasova HDZ-ovog biračkog tijela u Bosni i Hercegovini. Međutim, lutajući katakombama desnice Bandić je zalutao i na njene »ljute« krajeve, a javnost je to percipirala kao otvoreno koketiranje s ekstremnom desnicom, koja u Hrvatskoj nikada

nije bila relevantna politička snaga. Primjerice, Bandić je posjetio roditelje hrvatskog generala *Mirka Norca*, pravomoćno osuđenog od hrvatskog pravosuđa za počinjeni ratni zločin u Domovinskom ratu, a nesmotreno je i izjavio u drugom krugu da će, ako postane predsjednik Hrvatske, neke od pučističkih generala koje je predsjednik Mesić po hitnom postupku umirovio uzeti za svoje savjetnike. Podsjećamo, riječ je o prisilnom umirovljenju grupe generala Hrvatske vojske koji su početkom dvijetisućitih zaprijetili vojnim udarom, a taj se potez predsjednika Mesića kao vrhovnog zapovjednika Hrvatske vojske i danas smatra njegovim ključnim i najvažnijim državničkim potezom u cijelom desetogodišnjem mandatu, energična odluka na tragu demokratskih standarda koji vrijede u najrazvijenijim svjetskim demokracijama i, dakako, NATO savezu u kojem se aktivni pripadnici vojske ni ne pomišljaju baviti politikom.

Bandić se nakon neuspješnog uspona na Pantovčak vraća na položaj zagrebačkog gradonačelnika, a već je najavio osnivanje nove stranke – Socijaldemokratskog pokreta Hr-

vatske, u koji će ući i dio SDP-ovih »otpadnika«, kao što su *Ljubo Jurčić* i *Ivica Pančić*.

ZA NOVE IZBORE POTREBNI NOVI ZAKONI

Ono što je obilježilo ove pete predsjedničke izbore od hrvatske neovisnosti je slab odaziv birača. Naime, u prvom krugu predsjedničkih izbora 27. prosinca zabilježen je rekordno slab izlazak na birališta od samo 44,07 posto, od ukupno upisanih 4.495.006 birača. U drugom krugu 10. siječnja taj je postotak bio nešto bolji, malo iznad 50 posto, ali još uvijek razmjerno nizak i poražavajući za hrvatsku demokraciju.

Osim toga, i ovi predsjednički izbori pokazali su kako je krajnje vrijeme da se nakon dvadeset godina od demokratskog konstituiranja Hrvatske napokon kompletira zakonska izborna infrastruktura u skladu s demokratskim standardima i unaprijedi izborni proces. U prvom redu to znači sređivanje biračkih popisa na kojima trenutačno ima više ljudi nego što Hrvatska ima stanovnika, a i javna je tajna da je Hrvatska »najdemokratskija« zemlja jer svaki put na izborima glasaču i njeni mrtvi stanovnici. Dakako da ova nevjerodostojnost biračkih popisa dovodi u pitanje regularnosti svih izbora u Republici Hrvatskoj.

Veliki su se deficiti pokazali i u zakonskim odredbama o financiranju izborne kampanje, koja je ove godine progutala na desetke milijune kuna uz nikada jasniju prisutnost sumnjivog i prljavog novca, a ako se ne ograniči cijena kampanje i uvedu sankcije za one koji je krše izbori će postati kontraproduktivni, jer će pobjednike odlučivati isključivo kapital, kako domaći, tako i strani.

Nadalje, nameće se i potreba određivanje stalnih termina održavanja svih redovitih izbora, po uzoru na većinu zemalja demokratskog zapada, a nepostojanje zakonskih sankcija za kršenje izborne šutnje također remeti normalnu izbornu proceduru, i neke sudionike »festivala demokracije« dovodi u neravnotežan položaj. Naime, i ove su godine građanima na dan izborne šutnje u poštanske kaslice stizala pisma s preporukama za koga glasati, kao i SMS poruke kojima su izborni stožeri također sugerirali glasovanje za njihove kandidate.

I za kraj, ono što je pozitivna i najljepša karakteristika ovih izbora, ali i hrvatske demokracije, jest činjenica da će Hrvatska prvi put u svoj novijoj povijesti imati predsjednika u mirovini, dakle živog.

Zlatko Žužić

SRBIJANSKA PROTUTUŽBA ZA GENOCID PONOVO OTVARA PANDORINU KUTIJU

Sudski duel Srbije i Hrvatske

Pravnici, ali i brojni političari, suglasni su i kako međusobne tužbe Hrvatske i Srbije za genocid i počinjene zločine tijekom proteklog rata nisu dobro sredstvo za pročišćavanje odnosa dviju zemalja, unatoč njihovoj zajedničkoj želji da postanu članice EU

Nema sumnje, nastavak najnovijeg zahlađenja odnosa između Srbije i Hrvatske uzrokovan je i skorašnjim podnošenjem srbijanske protutužbe za ratne zločine hrvatskih snaga i genocid, podnesene Međunarodnom sudu pravde u Haagu. U neobično doba, posljednjeg dana 2009. godine, 31. prosinca poslijepodne, službeno je potvrđeno kako će Beograd ući u pravni duel sa Zagrebom, iako je rok za takvu odluku ožujak 2010. Vlada Srbije presavila je, dakle, tabak i MSP-u u Haagu dostavljena je kontratužba prvog radnog dana ove godine. Istim povodom kao što je Hrvatska to uradila podnoseći tužbu prije 10 godina, protiv tadašnje SR Jugoslavije, čiji je Srbija formalno-pravni sljednik.

U hrvatskoj tužbi, podsjetimo, navodi se kako je Beograd »odgovoran za etničko čišćenje hrvatskih građana kao oblik genocida«, zato što je »izravno kontrolirao aktivnosti svojih oružanih snaga, obavještajnih agenata i raznih paravojnih postrojbi koji su počinili zločine na teritoriju Hrvatske«. Ukazuje se i kako su zločini počinjeni posebice u Vukovaru, regiji Knina, istočne i zapadne Slavonije i Dalmacije. Prema tvrdnji Hrvatske, u tom je razdoblju ubijeno oko 10.000 osoba, dok je više od 7000 bilo zatvoreno u logorima. Hrvatska strana zahtijeva i da sud naloži Beogradu da kazni sve počinitelje zločina, da Hrvatskoj vrati kulturna dobra i plati ratnu oštetu u iznosu koji bi utvrdio MSP. Sud je Srbiji odredio rok do 22. ožujka 2010. da u skladu s procedurom odgovori na navode iz hrvatske tužbe.

PRAVNO-POLITIČKI IZAZOVI

Ovdašnji poznavatelji budućeg postupka pred MSP-om tvrde kako je srpska kontratužba »izuzetno opsežna« i navode da »u pet toмова« sadrži detalje vezane za zločine počinjene nad Srbima u Hrvatskoj u razdoblju 1991./1995. Dio tužbe je i »opsežan povijesni dodatak o razdoblju od 1941. do 1945. godine i odnosi se na zločine počinjene za vrijeme NDH, uključujući i logor Jasenovac. Taj dio nije, međutim, predmet utuženja već se nastoje

»potkrijepiti« navodi (protu)tužbe u »povijesnom kontekstu«.

A u tim navodima Srbija Hrvatsku optužuje za zločine nad srpskim stanovništvom u Gospiću, Sisku, Pakračkoj poljani, Karlovcu, Osijeku, Paulinom Dvoru, Medačkom džepu, na Maslenici i tijekom operacija Bljesak i Oluja. Sudu su, kako je obnarodovano, predloženi i podaci o žrtvama i to ne samo onima koje su stradale u sukobima do 1995. godine, nego i onima koji su stradali nakon ratnih okršaja ili u pokušajima da se vrate iz izbjeglištva.

Tužba je odmah postala vijest broj jedan u beogradskim medijima, dnevna informacija s najviše komentara na internetskim portalima u Srbiji, potpora za rast samozovodoljstva srbijanske nacionalističko-šovinističke elite. Šef nevladine udruge »Veritas« Savo Štrbac, koji je i sam sudjelovao u pisanju protutužbe, tako kaže kako je ona »jedini način da Srbi iz Hrvatske iznesu svoju tragediju pred MSP«. On dodaje kako su kao jedan od argumenata u protutužbi korišteni podaci popisa provedenog u Hrvatskoj. »Prema toj čistoj matematici preko 400.000 Srba nestalo je s prostora Hrvatske. Naš adut, pokraj ubijenih, jest i broj prognanih učinjen u namjeri da jedna zajednica fizički nestane«, veli Štrbac. I srbijanski šef diplomacije Vuk Jeremić ustvrdio je pred kamerama nacionalne televizije kako će se preko tužbe koja je »izuzetno opsežan materijal, konačno na međunarodnoj pozornici upaliti svjetlo« i »... u pravom svjetlu prikazati ono što je na teritoriju Hrvatske činjeno i prije 60 godina, a i pre 15-ak godina«.

Domaći i inozemni pravni eksperti se, međutim, slažu da će ovaj postupak ponovno biti veliki izazov za Međunarodni sud pravde u Haagu, tim više što je prošlo mnogo godina i što su i dokazi vremenom postali sve manje jasni. Oni podsjećaju i na proces vođen po tužbi BiH za genocid protiv Srbije, koji je okončan manje ili više tek nezadovoljstvom obiju strana. Zločin genocida, naime, veoma je teško dokazati zbog toga što je u biću ovog kaznenog djela namjera za uništenjem i protjerivanjem jednog naroda zbog njegove etničke pripadnosti.

Pravnici, ali i brojni političari, suglasni su i kako međusobne tužbe Hrvatske i Srbije za genocid i počinjene zločine tijekom proteklog rata nisu dobro sredstvo za pročišćavanje odnosa dviju zemalja,

potrebni partneri s druge strane«, aludirajući da Zagreb prethodno nije iskazao volju za povlačenjem tužbe, dapače. Tadić, istina, i danas ne propušta priliku »izraziti vjerovanje u mogućnost« da hrvatske i

Kolone izbjeglica iz Hrvatske

unatoč njihovoj zajedničkoj želji da postanu članice EU. Mnogi od neovisnih promatrača podnošenje srbijanske protutužbe vide kao »oblik pritiska« na Zagreb o čemu svjedoči činjenica da se Beograd obratio MSP-u kada je Hrvatska ponovno odbila povući svoju tužbu. Izvjesnu potvrdu ovakvoj tezi dao je i predsjednik Boris Tadić koji je pokušao malo ublažiti situaciju tvrdnjom kako bi bilo bolje »da se svi konflikti iz ratova 90-ih godina rješavaju izvansudskim procesima, mimim putem«. Ali je dodao i kako su »za takav pristup Srbije

srpske institucije u skorijoj budućnosti »sjednu za stol i pokušaju kroz jedan uporan i naporan proces uspostaviti eventualno izvansudsko poravnanje i rješenje koje zadovoljava i pravdu i princip pravičnosti«.

ISKUŠENJA DOBROSU-SJEDSTVA

Sličnu poruku šalje i srpski šef diplomacije Vuk Jeremić, prema kojemu Srbiji »nije namjera tužiti se s Hrvatskom«. »Mislim da bi za Hrvatsku bilo mnogo bolje da do

Josipović: Povlačenje tužbi nije tabu

Novi izabrani predsjednik Hrvatske Ivo Josipović izjavio je za Novu TV kako je ideja obiju zemalja da povuku tužbe za genocid pred Međunarodnim sudom pravde nešto o čemu bi se trebalo temeljno i ozbiljno razgovarati, da se vidi mogu li se određeni problemi i prepreke riješiti i bez tužbe.

»Hrvatska je tužba podnesena kad nije bilo volje da se rješavaju pitanja poput sudbine nestalih, suđenja za ratne zločine i vraćanje kulturnog blaga koje je nestalo u ratu, ali se sada situacija poboljšala. O eventualnom povlačenju obiju tužbi mora se vrlo temeljno razgovarati, jer to nije tabu«, kazao je Josipović, dodajući kako građani i u svezi s tužbom imaju očekivanja koja nisu realna. »Zato neke iluzije treba razbiti, jer poslije velikih očekivanja, koja nisu realna, stižu i velika razočaranja.«

ovog procesa ne dođe. Naša primarna namjera i želja nije da se tužimo, nego da surađujemo na putu prema EU, da rješavamo probleme koje smo naslijedili«, rekao je Jeremić povodom odluke o pokretanju protutužbe Srbije protiv Hrvatske.

U Hrvatskoj se, bar »na prvu loptu«, ipak nisu previše pozabavili tužbom Srbije. Naime, vijest iz Haaga i Beograda stigla je baš u času kad je bivši premijer *Ivo Sanader* najavio da se vraća u politiku. Drugo, hrvatsko je javno mnijenje u tom trenutku više bilo okrenuto predsjedničkim izborima. Konačno, nije pogodan niti trenutak da se na medijskom meniju nade tužba u kojoj se spominju ratni zločini. S druge strane, u Srbiji se, upravo protutužbom, relativizira zlo koje su, otvarajući frontove širom Hrvatske i BiH devedesetih godina, tuđim žrtvama potpisali razni »srpski patrioti«.

O temi protutužbe doskorašnji predsjednik Hrvatske *Stjepan Mesić*, pak, smatra kako će »Srbija teško dokazati da je nad Srbima u Hrvatskoj izvršen genocid«. Jer, »nijedan hrvatski vojnik nije prešao granicu Srbije, nijedan vojnik nije ubio nekoga u Srbiji, nijednu kuću nije spalio, nijedan grad bombardirao«, rekao je Mesić. A novoizabrani predsjednik Hrvatske *Ivo Josipović*, koji je inače sudjelovao u pripremama hrvatske tužbe, kaže kako »tužba nije sama sebi svrha«. »Bitno je da se ostvare pravedni zahtjevi iz hrvatske tužbe, a to je pronalaženje nestalih osoba, povraćaj velikog kulturnog blaga koje je za vrijeme rata izneseno iz Hrvatske u Srbiju i kažnjavanje svih ratnih zločina. Tužba je podnesena u vrijeme kada ništa nije bilo ostvareno. Ali, učinjeni su brojni pomaci. Srbija je vratila dio otegotog kulturnog blaga, Specijalni sud za ratne zločine u Beogradu vrlo dobro radi, a i dvije države sve bolje surađuju u kažnjavanju ratnih zločina. Isto tako, radi se na pronalaženju nestalih. Ali, problema još ima...«, kaže Josipović.

Istovremeno, hrvatska premijerka *Jadranka Kosor* uvjeren je da protutužba Srbije pred MPS-om »neće utjecati na odnose dviju zemalja«, jer je »Hrvatska okrenuta budućnosti i dobrosusjedskim odnosima«. »Mi ćemo podržavati naše susjede, davati im stvarnu i istinsku podršku budući da smo na kraju pregovora za ulazak u EU i smatramo da je to jamstvo trajnog mira na ovim prostorima«, tvrdi Kosor, ali naglašava i kako je »Zagreb potpuno pripremljen za protutužbu«.

Nekadašnji veleposlanik Srbije u Hrvatskoj, sada predsjednik

Foruma za međunarodne odnose *Milan Simurdić*, pak, ocjenjuje da će tužba Srbije imati utjecaj na odnose Beograda i Zagreba, a koliki – to se može samo prognozirati. »Bojim se da će atmosfera biti dodatno narušena, inače su naši odnosi na lošoj putanji od hrvatskog priznanja Kosova, a s druge strane, bit će veoma teško povratiti politički dijalog u normalu i raditi na rješavanju još niza drugih otvorenih pitanja, što je svakako u interesu Srbije, a ja se nadam – i Hrvatske«, zaključio je on.

»Protutužba protiv Hrvatske

Vukovar – slike rata ne blijede

posljednji je primjer pogrešnog pristupa i tumanjanja u našoj vanjskoj politici«, upozorio je lider LDP-a *Čedomir Jovanović* i dodao kako je vlast u Srbiji dužna shvatiti da kandidatura za članstvo u EU obvezuje Srbiju da se počne ponašati kao europska država, kojoj su prioriteti uspostavljanje najboljih mogućih odnosima sa susjedima. Jovanović je podsjetio kako je tužba Hrvatske protiv Srbije podnesena prije 11 godina i da predstavlja odraz ratova iz 90-ih godina koji su bili određeni politikom tadašnjih predsjednika dviju zemalja, *Slobodana Miloševića* i *Franje Tuđmana*. Lider LDP-a konstatira: »Potrebna nam je pametna vanjska politika, koja neće odgovoriti greškom na grešku koju je u prošlom stoljeću načinila Hrvatska. Nažalost, protutužba vraća Srbiju u atmosferu i političke poteze koji su bili karakteristični upravo za ta vremena...«

Bojana Oprijan Ilić

Otvoreni problemi između Beograda i Zagreba

Unatoč političkim verbalnim zalaganjima za dobrosusjed-ske odnose i nesumnjivom pomaku u njihovom unapređivanju, ostala su mnoga otvorena pitanja. Problemi se, u posljednje vrijeme, očito produbljuju. Među one neriješene još od ratnih sukoba spadaju: tužba Hrvatske za genocid i ratne zločine, nedovršen popis i razrješenje slučajeva nestalih osoba, povraćaj oduzete imovine, neriješene granice kod Šarengradske ade, pitanje povratka izbjeglica... Prošle je godine srpsko-hrvatske odnose opteretilo priznanje Kosova iz Zagreba, a ove – srpska protutužba, posjet ex predsjednika *Stjepana Mesića* Kosovu i pomilovanje *Siniše Rimca*, osuđenog za ratne zločine nad Srbima.

Protutužba za unutarnje potrebe Srbije

Sveučilišni profesor i povjesničar *Ivo Banac* smatra da protutužba Srbije nije dobar put rješavanja otvorenih pitanja između Zagreba i Beograda, da je riječ o svojevrsnom nadmetanju Srbije, iako, kaže, ona ima svoju racionalnu bazu, ali i poruku da se ništa u regiji ne može riješiti bez Srbije. »Mislim da to nije dobar put da išta riješimo«, kaže Banac. »Ja mislim da se može utvrditi tko je pokrenuo rat 90-ih, tko ima pravo oko pitanja Kosova i da stanovita politika ima i posljedice koje nije tako lako izbrisati u diplomatskim igrama koje postaju sve banalnije. Sve to govori da se situacija u regiji ni na koji način ne stabilizira.« Nekadašnji hrvatski ministar vanjskih poslova *Mate Granić* također smatra da je srbijanska tužba dijelom uzrokovana i unutarnjim odnosima u samoj Srbiji, ali i pritisak Srbije na Hrvatsku. »Realno, srbijanska tužba nema nikakve šanse za uspjeh jer u Hrvatskoj se nikakav genocid nije dogodio«, kaže Granić. »U Hrvatskoj je bilo zločina i s hrvatske strane, koje nitko ne negira, međutim sigurno da je ta tužba dijelom i pritisak da Hrvatska odustane od svoje tužbe i da je to možda i glavni razlog zašto Beograd podnosi protutužbu.«

DRAGAN RUMENČIĆ, KARIKATURIST I SLIKAR IZ ZEMUNA

Dragan Rumenčić svako je najznačajniji likovni umjetnik i predvodnik hrvatskih slikara iz Zemuna, Beograda, ali i Srijema. Ovaj arhitekt, slikar, karikaturist i novinar rođen je 1935. u Zemunu, gdje i danas živi i stvara. Član je ULUPUDUS-a i grupe JUNIJ. Imao je do sada 27 samostalnih i 15 skupnih izložaba diljem svijeta. Bio je urednik karikature kulturnog lista »Jež«. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja: davne

1969. godine dobio je prestižnu, prvu nagradu za političku karikaturu u Montrealu, 1973. prvu nagradu na Danima humora u Vukovaru, prvu nagradu sportske grafike u Anconi 1980. godine, 1981. godine nagradu Grand-prix za grafiku u Peskari, prvu nagradu na natječaju karikaturista crtača glavnih gradova Europe u Bruxellesu 1982. godine, prvu nagradu na festivalu »Radost života« u Amsterdamu 1990. godine, te nagrade »Zlatno pero Beograda«,

»Pjer«, »Ekološke karikature« i još mnogo drugih. Slikarska priča Dragana Rumenčića sjedinjuje u sebi sve karakteristike ovog darovitog umjetnika: siguran crtež i težnju za nepogrešivošću, što je odlika dobrog arhitekta, tanano osjećanje unutarnjih vrijednosti i raskoš likovnog jezika, što je dar pjesnika: osobit koloristički sjaj, točno osjećanje odnosa tonova, valera, koji i sredstvima vrsnog zanatlije ostvaruje multikolornu i rječitu sliku.

HR: Kakvi su pomaci u obnovi odnosa multietničkih lokalnih zajednica u Zemunu nakon sukoba i raspada bivše Jugoslavije, i kako su se vaši susjedi ponašali tijekom tih događanja?

Nikad nisam volio u pitanjima tako teške riječi kao: multietničnost, raspad, bivša Jugoslavija – to je sve bilo ono s čime smo živjeli. Mi koji smo suvremenici tog vremena, hvala Bogu da smo živjeli u tom vremenu, imamo pozitivnih i negativnih dojmova i sjećanja. Za ono što su nam napravili i za ono što smo sami sebi napravili, nažalost sada plaćamo ceh. Ako pričamo o Zemunu, to je mjesto u kojem su moji predci nazočni 480 godina, grad koji se druži s rijekom i čiji sam ja stanovnik, i grad kojeg volim i kojeg sigurno neću napustiti, već ću ostati kao zadnji misionar. U većini slučajeva zemunski Hrvati znaju živjeti sa svojim susjedima. To je veliki dobitak. Ali, i nekoliko puta, kad sam bio na nekim »popisima«, moji su se Hrvati sklanjali od mene, prelazili ulicu kako se ne bi morali pozdraviti sa mnom. Kada bi došlo do ozbiljne situacije, susjedi Srbi su mi pružali veću podršku i ohrabrenje da ostanem u ovom gradu. To je sada sve iza nas, a pomaci u odnosima su uvijek dobrodošli. Ne treba čekati da političari učine prve korake, jer oni će se sastajati i družiti uz dobro vino, kakve srpske specijalitete i dalmatinski pršut, slušat će ovu ili onu glazbu i onda će nam kazati kako se sad, od tog trenutka mi trebamo družiti i razgovarati. Ja sam shvatio mnogo ranije da to moram uraditi sam, pa sam s ljudima koji misle na isti način i koji su na tome isto tako radili, organizirao posjet Zagrebu, Koprivnici i još nekim mjestima gdje smo kvalitetnim kulturnim programom pokazali kako žive Hrvati u Beogradu i Zemunu.

HR: Kako povratiti povjerenje među ljudima i koje mehanizme u tome upotrijebiti?

Na neki način sam već odgovorio na to pitanje. Ja znam svoj status i ne mogu prihvatiti da pripadam nekoj vrsti manjine, jer kako ja mogu biti manjina kad su moji predci toliko godina i stoljeća živjeli na ovim prostorima? Kako može netko tko je došao »jučer« reći da sam ja manjina, a on veći-

Karikatura mora braniti slabijeg od jačeg

*Karikatura je u ovim sredinama podcijenjena, a samo od nje ne može se živjeti * I nekoliko puta, kad sam bio na nekim »popisima«, moji su se Hrvati sklanjali od mene, prelazili ulicu kako se ne bi morali pozdraviti sa mnom * Bio bih zadovoljan kada bih u srpskom parlamentu vidio zastupnike koji će se baviti našim problemima*

Razgovarao: Stipe Ercegović

na? To postaje pomalo i duhovito i sliči karikaturi kojom se ja bavim, ali čovjek mora takvu situaciju prihvatiti i nikad ne nastupiti bahato. Svatko svojim nastupom, radom, treba dopustiti svakom čovjeku, grupaciji, da kaže što misli, da odgovori bez svađe, bez teških riječi, jer riječi mogu djelovati kao metci ispaljeni iz puške. Dakle, ne treba praviti problem tamo gdje ga nema, ali ne treba dopustiti da netko nekom »sjedne za vrat«.

HR: Karikaturist ste već 40 godina. Što vas je motiviralo da se bavite tim poslom?

Tu je zemunska škola karikature, u kojoj su se u razmaku od deset godina pojavila šestero svjetskih karikaturista, koji su krenuli iz istog razreda, iz iste škole – Zemunske gimnazije. Mi – *Koraksić, Nikola Rudić* i ja, povukli smo *Nikolu Jovanovića, Duška Petrovića, Stojana Milića*. Karakteristično je da iako potječemo iz iste škole, svi različito razmišljamo i crtamo. Tako smo jednom prigodom svi izlagali u Krakovu, da bi nas organizator izložbe pitao jesmo li mi reprezentacija Jugoslavije. Ne, Erik, rekoh mu, mi smo karikaturisti iz jednog grada, na što mi on odgovori kako ne vjeruje, a onda ja ponovno, ne niti to, već iz jednog istog razreda.

HR: Baveći se ovim poslom, što biste izdvojili kao pozitivno, a što kao negativno iskustvo?

Pozitivno je to što sam poznat u svijetu, kao karikaturist ili slikar. Dobitnik sam velikog broja nagrada, ali karikatura je u ovim sredinama podcijenjena. Samo od nje ne može se živjeti. Mora čovjek biti zaposlen u nekom od listova. Dok sam u Americi predavao grafičku karikaturu na Sent Josef University, imao sam priliku družiti se i gledati tamošnje studente i crtače, i mogu reći da smo mi kao grupacija s ovih prostora Balkana i bivše Jugoslavije – bilo da smo iz Sarajeva, Skoplja, ili iz čuvene zagrebačke škole – veoma talentirani i da karikatura može postati izvozni brend ovih prostora.

Jedna moja karikatura nastala je i objavljena u vrijeme studentskih demonstracija u Studentskom gradu, na kojoj dvije svinje jedu iz valova i pričaju: »Što se ova

studentarija buni, pa hrana nije tako loša«. Zbog nje je zabranjen list »Mladost«, a ja sam dobio otkaz.

HR: Vi ste bili dugogodišnji suradnik i urednik lista »Jež«. Kakav je to bio list i je li, iz vaše vizure, ispunio vaša očekivanja i zašto više ne izlazi?

List »Jež« je stariji od mene čitavih sedam dana, a ja sam inače zaljubljen u tu životinju jer mi je

Došao je u situaciju da ovisi od drugih, hoće li mu platiti papir, tko će pokriti troškove prostora, itd. Suradnici su radili bez plaće i honorara, odlazili na razne strane i list se jednostavno ugasio. Čujem da se pokušava ponovo oživjeti, to me raduje i ja ću sa svoje strane pružiti pomoć koliko budem mogao.

HR: Koliko je kod vas prisutna autocenzura prilikom crtanja

mora imati izvjesnu granicu kako ne bi izazvala neke reakcije koje bi bile suprotne društvu ili nekim općim interesima. Važno je da karikatura bude jasna, aktualna, prepoznatljiva kao rukopis. U slikanju sam, dok sam bio mlađi, bio slobodniji u izražavanju, a vremenom sam postajao oprezniji. To je karakteristika u svakom poslu, pa i u slikanju, i to sve ovisi o pojedincu koji tu mjeru zna procijeniti.

HR: Dobar dio godine provodite na Hvaru, a tamo ste imali više izložaba. Recite nam nešto o vašim ciklusima slika?

Na Hvaru sam imao desetak izložaba karikatura i slika, koje su složene u više ciklusa, prema mjestu nastanka i motiva na njima. Ciklus slika nastao na Hvaru nazvao sam »Nebo, kamen, more«, ili pak slike nastale u Srijemu – »Podunavski biseri«, ili slike o starom Zemunu – »Tošin bunar i okolica«... To su slike za koje bi moj prijatelj *Nikola Kusovac* rekao: »Ti si romantični realist kao slikar, a oštar si kao britva kao karikaturist«. Na mojim slikama je manje zastupljena mrtva priroda, više su to motivi koji nas okružuju, gdje ja ubacim živahne detalje – fajakere, ljude sa šeširima, dame sa suncobranima, galebove... Netko mi kaže kako sam pogriješio vrijeme, da sam trebao živjeti krajem XIX. stoljeća. Ta mirnoća me obuzima.

Kakvo je vaše mišljenje o udrugama Hrvata na ovim prostorima, njihovom značaju i položaju u društvu?

Prvenstveno je dobro što postoje, i normalno bi bilo da ih je još i više i da bolje rade. Bio bih zadovoljan kada bih u srpskom parlamentu vidio zastupnike koji će se baviti našim problemima. Ono što bi meni bilo važno, to je da se više pozornosti posveti i pomogne onima koji rade na tim programima. Evo nedavno je u Beogradu i Zemunu gostovalo Hvarsko pučko kazalište s predstavom na jeziku kojim je pisao *Hektorović*, teško razumljivom, a publike je bilo, ne samo pripadnika hrvatske skupine, već i mnogih drugih, ali im to nije bilo bitno, već su htjeli vidjeti nešto drugačije i posebno.

ona napravila ime. Kad god imam izložbu slika mnogi me često pitaju: »Jeste li vi onaj karikaturist Jež«? Taj list dok je izlazio tiskan je u 350.000 primjeraka, i svatko tko je kupovao *Politiku*, *Borbu*, *Ilustrovanu*, kupovao je i Jež. Kao i sve novine u raznim razdobljima i političkim strujanjima imao je uspone i padove.

karikatura, a koliko kod slikanja?

Postoji neka vrsta autocenzure. Svakako da sam kao urednik sve to gledao drugačije, a kao karikaturist, opet drugačije. Ono što je najvažnije, karikatura ne smije vrijeđati, ne smije ići na neke ljudske slabosti, mora braniti slabijeg od jačeg, tu joj je najveća snaga i

Izložba »Moj obračun s Bremom«

U četvrtak, 21. siječnja, u Studentskom kulturnom centru na Novom Beogradu bit će otvorena izložba karikatura Dragana Rumenčića pod nazivom »Moj obračun s Bremom«. Otvorenje je u 19 sati, a izložbu će otvoriti Vuk Bojović.

DARKO SARIĆ LUKENDIĆ, GLAVNI KOORDINATOR DSHV-A ZA UPIS U POSEBAN BIRAČKI POPIS

Moramo zasukati rukave i raditi

Nаша manjinska zajednica je u ovaj proces krenula od nule i to stvara izvjesnu dozu nezadovoljstva kod svih nas, ali ne treba kukati zbog situacije u kojoj smo se našli

Piše: Zvonko Sarić

Nedavno usvojeni Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina omogućuje izbor članova novih saziva ovih vijeća na dva načina: neposrednim izborima ili putem elektorske skupštine. Neposredni izbori bit će održani ako se na poseban birački popis nacionalne manjine upiše više od 50 posto od ukupnog broja pripadnika nacionalne manjine prema posljednjem popisu pučanstva, umanjeno za 20 posto.

Kako je upravo u tijeku upisivanje građana hrvatske nacionalnosti na poseban birački popis, ovom smo prilikom o popisu birača razgovarali s glavnim koordinatorom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini za aktivnosti prikupljanja izjava pripadnika hrvatske nacionalne manjine *Darkom Sarićem Lukendićem*.

Koji izazovi karakteriziraju aktualni proces formiranja posebnog biračkog popisa?

Neposredni izbori daleko su demokraciji način izbora od izbora putem elektorske skupštine. Iz tog razloga je i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini donio odluku da sudjeluje u procesu formiranja posebnog biračkog popisa pripadnika hrvatske nacionalne manjine. Jasno je da svaka nacionalna manjina ima određene specifične izazove s kojima se suočava ovom prilikom. Analizirajući postojeće izazove naše manjinske zajednice došlo se do sljedećeg zaključka: hrvatski narod je bio konstitutivan do raspada SFRJ i u tom smislu naša zajednica predstavlja mladu nacionalnu manjinu na ovim prostorima, što za nas predstavlja izvjesnu poteškoću, jer se naši sunarodnjaci tek trebaju naviknuti na takav status. S druge strane, jedna od karakteristika naše nacionalne manjine jest velika raširenost na teritoriju cijele Republike Srbije, a to je poseban izazov kada treba organizirati ovakvu vrstu posla, kao što je formiranje posebnog biračkog popisa. Također, jedna od specifičnosti su i negativna iskustva iz devedesetih godina, kada su brojni ovdašnji Hrvati bili izloženi različitim oblicima pritiska i represije, pogotovu u Srijemu. Dosta je nesretno izabran

i naziv – poseban birački popis, jer takav naziv u našem slučaju budi negativne konotacije. Predznak »poseban« kod jednog broja Hrvata izaziva određene asocijacije na spomenute devedesete godine i stvara određenu vrstu nepovjerenja. To su izazovi i činjenice koje utječu na dinamiku realizacije ovog posla.

Kako je organizirano prikupljanje izjava?

S obzirom da infrastruktura DSHV-a ne pokriva sve općine i gradove u Republici Srbiji, vođeni su razgovori s Demokratskom strankom, kao našim koalicijskim partnerom, o uključenju u ovaj proces, kao i s dužnosnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća i predstavnicima Crkve. Postignut je načelan dogovor da HNV, DSHV i DS pokušaju skupiti po jednu trećinu izjava koje su potrebne za ukupan rezultat. Da bi se ovaj poseban birački popis mogao formirati potrebno je da se u njega upiše 28.241 građanin hrvatske nacionalnosti. Ta kvota je dostižna. Dakle, DSHV je dao sebi za cilj prikupiti 10.000 izjava i tako dati svoj doprinos formiranju biračkog popisa. Treba istaknuti da u poslu prikupljanja izjava veoma značajan doprinos daje HNV u suradnji s kulturnim udrugama i putem kontakata s Crkvom, pogotovo u onim mjestima gdje DSHV nema mjesne organizacije, a to je razlog zbog kojega smo glede ovog posla kontaktirali i DS.

Koji su dosadašnji rezultati DSHV-a u ovome poslu?

DSHV se opredijelio da u tzv. prvom krugu angažira naše članove i simpatizere u prikupljanju izjava od građana koje po nekoj osnovi poznaju, dakle od rodbine, prijatelja, radnih kolega i poznanika, od onih građana hrvatske nacionalnosti s kojima već postoji kontakt. Prvi krug je okončan i do sada je prikupljen 4781 evidencijski list, a izvješća i dalje pristižu. Smatram da je to zadovoljavajuće s obzirom da je prošla polovica roka za cjelokupnu realizaciju ovog posla koji će se obavljati do 11. ožujka. Možda za sada ovaj broj prikupljenih evidencijskih listića ne zvuči mnogo, ali ako svi činitelji u ovom procesu prikupljanja izjava uredi svoj dio

Poziv za upis u poseban popis birača hrvatske nacionalne manjine

Želite li sudjelovati u neposrednim izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće, ostvarite svoje zakonsko pravo i upišite se u poseban popis birača hrvatske zajednice u Srbiji. Zahtjev za upis u poseban popis birača čitko popunite. Vlastoručno potpisani zahtjev pošaljite preporučenom poštom na sljedeću adresu: Hrvatsko nacionalno vijeće, Preradovićeve 13, 24000 Subotica.

Zahtjev možete predati i aktivistima Hrvatskog nacionalnog vijeća i kolporterima Hrvatske riječi, ili podnijeti općinskim odnosno gradskim upravama neposredno, ili poštom.

Zahtjev za upis u poseban popis birača možete preuzeti sa sljedećih web portala: www.hrvatskarijec.rs; www.zkvh.org.rs; www.hnv.org.rs

posla, onda nećemo imati problema u dostizanju potrebnog rezultata koji svi priželjkujemo.

Kakve se daljnje aktivnosti planiraju?

U drugom krugu aktivnosti na prikupljanju izjava morat će se još više angažirati članovi DSHV-a, znači moramo dodatno motivirati one naše članove koji nisu bili dovoljno aktivni. Lakši dio posla je prikupljanje izjave od onih građana koje poznajete, ali to neće biti dovoljno za postizanje cilja, a to je formiranje posebnog biračkog popisa, tj. zadaće koju je sebi postavio DSHV, a to je prikupljanje 10.000 evidencijskih listića. Trenutačno je u tijeku unutar DSHV-a unos i obrada podataka pri-

kupljenih evidencijskih listića, kako bismo u punoj mjeri pripremili naše aktiviste za aktivnosti koje će uslijediti u drugom krugu ovog posla, koji će podrazumijevati obilazak birača iz hrvatske zajednice »od vrata do vrata«. Znači, obradom podataka skratit će se posao naših aktivista, tako što neće obilaziti one adrese s kojih su već prikupljene izjave. Naše daljnje aktivnosti predviđaju onu vrstu aktivnosti koje su teže i kompliciranije sa stajališta tehničke organizacije i zahtijevaju više truda, ali su neizbježne ako hoćemo ostvariti našu zadaću.

Rade li aktivisti DSHV-a volonterski na prikupljanju evidencijskih listića?

Svi aktivisti DSHV-a, pa tako i ja, radimo volonterski. Činjenica je da niti jedna manjinska nacionalna zajednica nije dobila novac za obavljanje ovog posla od strane Republike Srbije. Kako sada ne spomenuti da je u Republici Hrvatskoj proces izbora nacionalnih vijeća proveden uz pomoć državnih tijela, što ovdje nije slučaj? Hoću reći da je bilo moguće u slučaju ovdašnjeg formiranja posebnih biračkih popisa iskoristiti podatke kojima se već raspolaže, ali takvo rješenje nije primijenje-

no. Predviđalo se kako će inicijalni popis biti formiran na osnovi baze podataka kojima već raspolažu državna tijela, a da će se onda svatko moći dodatno upisati na taj popis, kao i da će se moći zahtijevati i brisanje s takvog popisa. Naša manjinska zajednica je u ovaj proces krenula od nule i to stvara izvjesnu dozu nezadovoljstva kod svih nas, ali ne treba kukati zbog situacije u kojoj smo se našli, nego moramo zasukati rukave i raditi.

Ima li po vašem mišljenju adekvatne medijske kampanje koja

podupire upis birača?

U procesu donošenja Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina bilo je riječi da će biti pokrenuta masovna medijska kampanja za upis na posebne biračke popise i da će tu kampanju pokrenuti Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Republike Srbije na medijskom državnom servisu, što je u potpunosti izostalo. Mi smo u ova prva dva mjeseca, otkako traje akcija prikupljanja evidencijskih listića, prepušteni sami sebi. Naši su aktivisti morali u

velikoj mjeri raditi i posao koji je bio obećan da će se uraditi od strane državnih tijela, a to je informiranje pripadnika nacionalnih manjina za što služi formiranje posebnog biračkog popisa, pa do toga kakve su ovlasti nacionalnih vijeća. Važno je sada naglasiti kako upis na poseban birački popis nije davanje glasa nekoj političkoj opciji, to će doći na red s izborima, a preduvjet demokratskih izbora za novi saziv HNV-a jest formiranje takvog biračkog popisa.

ANDRIJA AĐIN, PREDSEDNIK PODRUŽNICE JUŽNO PODUNAVLJE DSHV-A U SONTI

Krećemo u treću fazu

Popuna obrazaca za upis u poseban birački popis hrvatske nacionalne zajednice u Sonti u tijeku je nešto više od mjesec dana. Prema riječima predsjednika MO DSHV-a iz Sonte *Andrije Ađina*, najveći teret u provođenju potrebnih aktivnosti podnijet će MO DSHV-a

Sonta, kako je i očekivano.

»Inicijalni sastanak na temu prikupljanja i popune obrazaca za upis u poseban birački popis održan je prije mjesec dana. Naši su članovi do sada radili po individualnom nahođenju i uspjeli smo prikupiti 420 upisanih Sončana. To je manje od očekivanoga broja, no, realno, zbog proteklih blagdana nismo niti mogli uraditi puno više. Sada čekamo preporuke Vijeća DSHV-a glede nastavka aktivnosti i krećemo u treću fazu. Formirat ćemo ekipe za obilazak terena, za što očekujemo bar neku simboličnu financijsku nadoknadu. Isto tako, nadam se da će i KPZH 'Šokadija' i naši koalicijski partneri iz DS-a dati doprinos ovoj akciji tako što će obraditi bar nekoliko stotina birača«, kaže Andrija Ađin.

I. A.

ANDREJ ŠPANOVIĆ, PREDSEDNIK PODRUŽNICE SRIJEM DSHV-A U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Akciju bolje medijski popratiti

Formiranje zasebnog popisa birača veoma je značajan korak za pripadnike hrvatskog naroda, jer će ovim činom hrvatska zajednica pokazati svoju zrelost, kaže predsjednik DSHV-a u Srijemskoj Mitrovici *Andrej Španović*.

»Osim značaja za izbore za HNV, birački će popis biti značajan i u ostvarivanju prava hrvatske zajednice u Srbiji. Zato je bitno

da se upiše što veći broj pripadnika hrvatske zajednice. Sakupljanje potpisa se u Srijemskoj Mitrovici odvija planiranim tempom na dva načina – obilaskom pripadnika hrvatske zajednice i dolaskom ljudi u prostorije DSHV-a, gdje se tijekom cijelog dana mogu registrirati. U proces prikupljanja potpisa uključeni su članovi DSHV-a i članovi HKC-a 'Srijem', kao i pripadnici hrvatske zajednice koji informiraju i upućuju na registraciju osobe koje nisu upoznate s ovim procesom i njegovim značajem. Smatram da je informiranost ljudi o ovom procesu nezadovoljavajuća, jer veliki broj pripadnika hrvatske zajednice nije informiran o značaju ovog popisa za hrvatsku zajednicu u Srbiji. Stoga smatram da bi cijela ova akcija trebala biti više medijski popraćena, prvenstveno preko lokalnih televizija i novina«, kaže Španović.

D. Š.

MATA MATARIĆ, PREDSEDNIK PODRUŽNICE DSHV-A U SOMBORU

Nismo zadovoljni

»Uvidom u popis izjava u gradskom uredu za biračke popise, konstatiram kako je predana 1231 izjava za pripadnost hrvatskom narodu, od čega je u Somboru predano 400, u Bačkom Monoštoru 398, Bačkom Bregu 208, Bezdanu 173 i u Stanišiću 56«, kaže predsjednik Podružnice DSHV-a u Somboru *Mata Matarić*.

»To je u odnosu na dogovorenu zadanu kvotu za područje Podružnice Sombor 47 posto izvršenja plana, ili 50 posto u odnosu na realan broj onih koji bi po našem mišljenju trebali upisati svoju pripadnost hrvatskoj nacionalnoj manjini. Nismo zadovoljni, jer smo očekivali da će za vrijeme blagdana biti veći broj upisanih, međutim, što je – tu je. U drugoj akciji, sada poslije blagdana, ići ćemo kod onih koji su uzeli papire, ali ih nisu vratili, kod onih koji nisu niti posjećeni, odnosno onih koji nisu došli u ured DSHV-a koji je otvoren svaki dan do 13 sati da primi te izjave. Mislim da su svi upoznati kako ova akcija traje 120 dana, dakle do sredine ožujka.

Z. G.

TOMISLAV BOGUNOVIĆ, PREDSEDNIK OPĆINE BAČ

Slobodno se izjasnite

»Na području Općine Bač aktivnosti na izradi posebnih biračkih popisa nacionalnih manjina obavljaju se bez zastoja«, kaže predsjednik Općine Bač *Tomislav Bogunović*. »Svi koji su bili zainteresirani dobili su potrebne obrasce u službama Općinske uprave. Tako su mađarska i slovačka nacionalna zajednica ove aktivnosti privede kraju, Rumunji su već najavili dolazak njihovog predstavnika s popunjenim izjavama, a vjerujem da će i Hrvati svoje aktivnosti okončati u najskorije vrijeme. One pripadnike nacionalnih manjina koji se još nisu prijavili za upis u posebne biračke popise, pozivam da to urade što prije, kako bi našim službama ostalo dovoljno vremena za tehnički dio posla. Ovo su normalni demokratski procesi, sukladni novim, proeuropskim zakonima Republike Srbije, zato su bespotrebni i besmisleni strahovi koji su kod pojedinaca još uvijek dosta jaki. Pravo bogatstvo naše općine je naša multinacionalnost i naš, usudio bih se reći, vrlo kvalitetan suživot. Upravo zbog toga potrebno je svrstati se tamo gdje pripadamo, upravo zbog toga poručio bih svima žiteljima naše općine: Volite svoje, a isto tako i poštujte tuđe i svima će nam biti lijepo. U interesu naše općine je da se svaki njezin građanin slobodno izjasni tko je i što je, a svakako, u interesu nam je i da što više pripadnika manjinskih zajednica bude birano u tijela svojih krovih institucija.«

I. A.

JE LI SVE BAŠ LEGALNO U SVEZI S RJEŠENJIMA POREZNE UPRAVE O »PRISTOJB I ZA ODVODNJAVANJE«?

Što i kome plaćamo?

Osnovni zahtjev poljoprivrednih udruga jest da se za 2008. i 2009. pristojbe za onu mjeru koja nije urađena – otpišu, te da naknade za usluge koje budu pružane ne idu preko Porezne uprave, nego da se izravno ispostave računi korisnicima tih usluga

Posljednjih dana prosinca poljoprivrednicima su na kućnu adresu stigla rješenja iz Porezne uprave za dvije godine unatrag, na kojima je kao svrha uplate naznačena »pristojba za odvodnjavanje«.

Iz rješenja se može vidjeti kako ovu pristojbu zapravo naplaćuje Javno vodoprivredno poduzeće »Vode Vojvodine«, ali preko Porezne uprave.

Ono što muči poljoprivrednike jest način ovog potraživanja, zatim cijena – na temelju čega se izračunava visina novčane naknade za odvodnjavanje, kao i zašto plaćati nešto što nije urađeno. Svima je poznato kako je posljednje dvije godine na ovome području bila velika suša, te da nije bilo potrebe za odvodnjavanjem. Postavlja se pitanje – za koju se to uslugu plaća i kome, kao i tko je to odvodnjavao.

OBRAZLOŽENJE NE ZADOVOLJAVA

Udruga poljoprivrednika Subotice, kao i mnogi poljoprivrednici, smatra da se ova obveza ne smije naplaćivati na ovakav način s obzirom na to da poljoprivrednici izdvajaju sredstva za ovu obvezu ne znajući kome ta sredstva idu i za koju namjenu.

»Zatečeni smo 'novogodišnjom' čestitkom koja se zove rješenje obvezniku poreza. Dobili smo nešto u obliku poreznog rješenja, a u stvari smo dobili rješenje za odvodnjavanje od Javnog poduzeća 'Vode Vojvodine', kaže predsjednik Upravnog odbora Asocijacije poljoprivrednika Vojvodine *Miroslav Kiš*, te dodaje kako je prošla godina bila teška za poljoprivrednike, jer pokraj svjetske ekonomske krize tu su i loši vremenski uvjeti. »Trebamo platiti neku uslugu, za koju ne znamo niti što znači. Istodobno nas interesira i kako su oni izračunali tu stopu. Zašto se sad plaća za dvije godine? Obrazloženje koje smo dobili da je to tako išlo i prethodnih 20 godina, ne zadovoljava naše interese. Kad

smo oslobođeni od katastarskog prihoda, neprihvatljivo je da nam se preko Porezne uprave naplaćuje odvodnjavanje. Mislim da se ovo mora preispitati.«

U rješenjima koja su stizala na kućne adrese stoji kako su poljoprivrednici oslobođeni od katastarskog prihoda za 2008. i 2009. godinu, no mnogima su također na kućne adrese pristizale uplatnice za plaćanje upravo tog prihoda, gdje je među drugim stavkama bilo navedeno i odvodnjavanje.

»Ovakve stvari jednostavno ne možemo prihvatiti«, kategoričan je Kiš. »Svjedoci smo kako, s obzirom na sušu, poljoprivrednici na ovome području puno ulažu u navodnjavanje zemljišta, pa čemu onda trebamo plaćati naknadu za odvodnjavanje? Neka 'Vode

Miroslav Kiš

Arendaš na svojoj zemlji

»Smatram kako je ovo nedopustivo«, kaže Franjo Dulić, poljoprivrednik iz Đurđina. »Sa svih se strana samo uzima novac. Sad su nam napisali odvodnjavanje, koje nam niti ne treba, pa za koju godinu će ubaciti navodnjavanje, pa onda plaćanje doprinosa za sve to i tako redom. Oni će nama svake dvije godine smisliti nešto novo. Ljudi koji su u sustavu PDV-a su 70 posto platili katastarski prihod za 2008. godinu, jer moraju kako bi mogli dalje raditi, kako bi dobili subvencije, a sad su oslobođeni. Čega? Prošle je godine bila suša, a oni naplaćuju odvodnjavanje. Što smo to odvodnjavali? Postat ćemo arendaši na svojoj zemlji. Tamo gdje je potrebno odvodnjavanje neka se radi i naplati, ali tamo gdje nije – što da platimo? To što nas krađu.«

Vojvodine', kao i svako drugo javno poduzeće, ispostavi račun za ono što uradi i onome kome uradi, a ne da se preko Porezne uprave plaća javnom poduzeću nešto što nije urađeno.«

OSNOVNI ZAHTJEVI

Kiš također ističe kako su ova pitanja upućena i mjerodavnim institucijama, te kako su sastanci u tijeku. S obzirom da u proteklom razdoblju poljoprivrednici nisu dobili nikakve odgovore, okupili su se i održali mirne prosvjede u Novom Sadu ispred zgrade Skupštine AP Vojvodine, koja je osnivač tog javnog poduzeća i koja postavlja njegovo vodstvo.

»Naš osnovni zahtjev jest da se za 2008. i 2009. pristojbe za onu mjeru koja nije urađena otpišu, da ubuduće korisnici usluga 'Vode Vojvodine' budu upoznati i uključeni u rad tog javnog poduzeća, kao i da naknade za usluge koje budu pružali ne idu preko Ministarstva financija, odnosno Porezne uprave, nego da se izravno ispostave računi korisnicima tih usluga«, pojašnjava Miroslav Kiš i dodaje, kako su dobili odgovor na zatraženi sastanak kod predsjednika Vlade Vojvodine *Bojana Pajića*, koji bi trebao biti održan sljedećeg tjedna, kako bi i njemu ukazali na ovaj problem. »Po ovome bi sve komunalije mogle ići preko Porezne uprave! Kao što piše i u rješenju, imamo pravo na žalbu, hoćemo li se svi zajedno ili osobno žaliti, dogovorit ćemo ovih dana. Pravo na žalbu imaju svi. U svim poljoprivrednim udrugama postoji formular žalbe koji mogu dobiti svi kojima je potreban.«

Neki su poljoprivrednici, osobito starije osobe, već uplatili traženo na račun JVP »Vode Vojvodine« uvjereni kako su na taj način izmislili katastarski prihod. Svatko sam odlučuje, no iz Udruge poljoprivrednika savjetuju da građani koji su dobili rješenja pričekaju s uplatama.

Ž. Vukov

OČEKUJE SE KONAČNO RJEŠAVANJE PITANJA PROGRAMA NA HRVATSKOM JEZIKU NA RT VOJVODINE

Novom sistematizacijom do hrvatske redakcije

U HNV-u vjeruju da će obećanje dano prije više mjeseci biti ispunjeno, te da će do kraja siječnja promjena akata u RTV-u omogućiti kvalitetan program na hrvatskom jeziku i upošljavanje novinara na pokrajinskom javnom servisu

Koncem ovoga mjeseca Upravni odbor Radiodifuzne ustanove Vojvodine će, prema najavama, usvojiti novu sistematizaciju radnih mjesta kojom se predviđa formiranje redakcije na hrvatskom jeziku na Radioteleviziji Vojvodine. To je dobra vijest, jer na osnivanje redakcije koja bi producirala kvalitetan program na hrvatskom jeziku Hrvati u Vojvodini već predugo čekaju. Za razliku od drugih, tzv. starih nacionalnih manjina, hrvatska manjina, premda po brojnosti ne zaostaje za Slovacima primjerice, proteklih se godina informirala preko dviju a zatim četiriju emisija mjesečno. Zasigurno to ne zadovoljava informativne potrebe hrvatske nacionalne zajednice, a zbog nepostojanja redakcije ne postoji niti produkcija kulturnih, zabavnih, dokumentarnih programa, a što druge manjine imaju.

Prema nedavno usvojenom zakonu nacionalnim vijećima nacionalnih manjina značajno su proširene ovlasti u četirima područjima – obrazovanju, kulturi, informiranju i službenoj uporabi jezika. Ovim je zakonom omogućeno vijećima da, među ostalim, zauzimaju stavove, pokreću inicijative i poduzimaju mjere u svezi sa svim pitanjima koja su neposredno povezana s položajem, identitetom i pravima nacionalne manjine. Tako u području informiranja vijeća utvrđuju kriterije za izbor odgovornog urednika programa na jeziku nacionalne manjine u ustanovi javnog servisa, predlažu Upravnom odboru

Radiodifuzne ustanove imenovanje odgovornog urednika programa na jeziku nacionalne manjine od kandidata koji se prijave i ispunjavaju uvjete natječaja, razmatraju izvješća Upravnog i Programskog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije i Radiodifuzne ustanove Vojvodine i daju prijedloge i preporuke o programima na jeziku nacionalne manjine i drugo.

Člana Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zaduženog za informiranje *Matu Groznicu* upitali smo dokle se stiglo s formiranjem redakcije i na koji će način HNV utjecati na kriterije za izbor odgovornog urednika, kadrovska rješenja i na sadržaj programa na hrvatskom jeziku u skladu s ovlastima po novom zakonu.

»Svi dosadašnji razgovori s vodstvom RUV-a o formiranju redakcije bili su neformalni, a prvi formalni sastanak koji se u tom smislu očekuje zakazan je za 20. siječnja s direktorom RTV-a *Blažom Popovićem* i njegovim suradnicima. Tema sastanka je planirano usvajanje sistematizacije radnih mjesta u RTV-u do kraja mjeseca, kojom je predviđeno i formiranje redakcije na hrvatskom jeziku. Nitko tu sistematizaciju nije vidio, ali obećanje da će redakcija biti formirana postoji«, kaže *Mato Groznica*. Hrvatsko nacionalno vijeće će tražiti od RTV Vojvodine raspisivanje natječaja za radna mjesta urednika i novinara redakcije programa na hrvatskom jeziku do kraja siječnja 2010. godine i smatra kako bi formiranjem redakcije i emitiranjem

Mato Groznica

programa (s postupnim povećanjem satnice) bio zadovoljen javni interes na polju informiranja, ispunjene ustavne i zakonske obveze i obveze iz Međudržavnog sporazuma Srbija-Hrvatska.

Na pitanje kako će HNV utjecati na formiranje redakcije, *Groznica* odgovara kako su »imali do sada nekoliko razgovora s vodstvom RTV-a u tom smislu, a ključno je pitanje koliko je osoba predviđeno sistematizacijom za ovu redakciju i to će biti predmet razgovora i na sastanku.«

Groznica kaže kako su »do sada razgovori išli u smjeru da redakcija ima 3 do 4 uposlenika«, ali i dodaje: »To je sve bilo neformalno.«

Na naše pitanje je li HNV definirao kriterije za izbor odgovornog urednika, na što po zakonu ima pravo, *Groznica* kaže: »HNV je formirao radnu grupu u kojoj smo *Branko Horvat*, *Dužo Runje*, *Ivan Karan* i ja, i tu je direktor Hrvatske riječi najviše uradio u smislu izrade radnog teksta kojim su navedeni kri-

teriji za izbor odgovornog urednika. Mi ne znamo kako je sistematizacijom RTV-a predviđeno koji su to uvjeti, a HNV još do sada nitko nije formalno pitao niti tražio od nas mišljenje. HNV će svakako davati mišljenje o tome koliko ljudi treba biti uposleno u redakciji kao i o odgovornom uredniku. Smatramo da broj uposlenika treba biti približan drugim redakcijama. Time bi se omogućilo proizvođenje kvalitetnog programa na hrvatskom jeziku koji bi bio emitiran u sklopu manjinskog programa na Drugom kanalu i priloga za kolažne emisije na Prvom kanalu RTV Vojvodine na srpskom jeziku. Ova bi redakcija pokrivala dešavanja u našoj zajednici na cijelom teritoriju AP Vojvodine, što znači da bi pokraj urednika trebala imati i TV novinare koji bi pokrivali Suboticu (gdje ima najviše Hrvata i gdje su smještene najvažnije institucije i ustanove hrvatske manjinske zajednice), Sombor i Podunavlje, Srijem i Novi Sad«, kaže *Groznica*.

J. D.

Радио-телевизија Војводине
Ближи Вама

ZBOG EKONOMSKE RECESIJE POSLOVANJE ĆE I U 2010. BITI OTEŽANO

Godina preživljavanja

Antun Bašić, Rotografika: Bit ćemo zadovoljni ako održimo proizvodnju i broj zaposlenih na prošlogodišnjoj razini * Branko Vaci, Drvara Bane: I ono što zaradimo ne plati nam se, imamo velika potraživanja i sada je jedan od osnovnih problema cijelog poduzeća nekako pokušati naplatiti potraživanja * Milan Popović, Samostalni sindikat: S obzirom na imenovanje tužitelja i sudaca nadam se da je došlo vrijeme da se u 2010. počne primjenjivati zakon i da i jedni i drugi stvarno rade svoj posao, a ne po stranačkom utjecaju, prijateljskom i kumovskom, već da se presuđuje ono što je po zakonu

Gospodarsko poslovanje u 2010. bit će jednako otežano kao u prethodnoj godini, a prvi pozitivni pomaci mogu se očekivati tek krajem ove godine, ocjenjuju i sindikat i gospodarstvenici.

Ravnatelj subotičke tiskare »Rotografika« Antun Bašić kaže kako ne očekuje značajniji oporavak ekonomske klime niti na domaćem, niti na tržištima u okruženju.

»Predviđanja su da ova godina ništa neće biti lakša u odnosu na prošlu, možda će čak biti i teža«, tvrdi Bašić. »Već je početkom godine počelo slabljenje dinara što veoma utječe na naše poslovanje, jer smo prilično vezani za uvoz repromaterijala. Ne očekujem da će ove godine doći do veće potražnje za našim proizvodima, jer je ona vezana za kupovnu moć građana – knjige i časopisi su luksuz. Dosta smo radili za inozemstvo, ali na žalost i u okruženju je slična situacija. Nevjerojatno je, ali tiskare je kriza pogodila jednako kao autoindustriju ili građevinarstvo, jer smo industrijska grana koja puno ovisi o kupovnoj moći stanovništva, tako da veću tražnju za našim proizvodima možemo očekivati tek u cjelokupnom rastu gospodarstva.«

RASTA NEMA NITI U PLANOVIMA

»Rotografika« je jedna od najvećih i najbolje opremljenih tiskara u regiji, čiji su klijenti brojne ugled-

ne nakladničke kuće iz Srbije i inozemstva. No, ova je poznata tiskara posljednje velike investicije u osuvremenjavanje proizvodnje imala 2007. godine kada je, među ostalim, kupljena japanska 32-stranična kolorna rotacija vrijednosti 12,5 milijuna eura, koja je bila

Antun Bašić

prvi takav stroj u Srbiji. Bašić kaže kako novih investicija, ali ni rasta proizvodnje u 2010. godini, nema niti u planovima.

»Rotografika je možda u minutu do 12 investirala velik novac u opremu. Ove godine od investicija neće biti ništa, a više i ne znam tko će pod ovakvim uvjetima moći investirati u tako skupe strojeve. Bit ćemo zadovoljni ako održimo proizvodnju i broj zaposlenika na prošlogodišnjoj razini.«

On navodi kako je smanjenje opsega posla i konkurentnost tržišta u ovom sektoru dovela do

snižavanja cijene proizvodnje, ali najveći problem je ogromna nelikvidnost. Bašić dodaje kako je država i »Rotografici« najveći dužnik, ne izravno već putem svojih proračunskih poduzeća poput Željeznice, biblioteka, itd.

ZADRŽATI PROŠLOGODIŠNJU RAZINU POSLOVANJA

Poduzetnik Branko Vaci kaže kako je njegovo poduzeće »Drvara Bane« prošle godine zabilježilo pad prometa od oko 30 posto u odnosu na 2008. te da će biti zadovoljan ako se ove godine zaustavi takav negativan trend.

»Moja očekivanja su da će ova godina biti ako ne gora, onda barem ista. Prve naznake u građevini su da će biti teže, budući da izgradnja stanova u drugoj polovici 2009. nije niti krenula, stoga očekujem da će u trgovini i prodaji opreme za kupaoalice, kojom se bavimo, biti vrlo problematično. Bio bih presretan kada bi se zaustavio prošlogodišnji pad koji je bio oko 30 posto u odnosu na 2008.«, kaže Vaci.

Osim trgovinom, PTP »Bane« bavi se proizvodnjom i opremanjem interijera, a prema Vacijevim riječima u tom je području poduzeće napravilo velike pomake – završeno je opremanje interi-

jera Kliničkog urgentnog centra Vojvodine u Novom Sadu, sklopljeni su poslovi o opremanju poslovnica telekomunikacijskih kompanija MTS i VIP po cijeloj Srbiji, a »Bane« će opremiti interijer i prve poslovnice Fiata u Beogradu.

»Mislim da ćemo zadržati razinu poslovanja kao u 2009. godini, tako smo i pravili projekciju plana za 2010. godinu, i ako uspijemo u tome bit ćemo jako zadovoljni, premda će to biti jako teško održivo. Mislim da je ovo godina preživljavanja i borbe. Namjeravali smo kupovati neke nove strojeve,

Branko Vaci

ali, na žalost, nećemo moći zato što nema dovoljno dohotka. Pri tomu i ono što zaradimo ne plati nam se, imamo velika potraživanja i sada je jedan od osnovnih problema cijelog poduzeća nekako pokušati naplatiti potraživanja», kazao je Vaci.

S tim u svezi on ističe kako bi država mogla puno više učiniti, te navodi primjer tržnog centra »Mercur« u Ljubljani koji je inspekcija zatvorila sedam dana poslije otvorenja, jer je investitor ostao dužan podizvođaču koji nije htio dostaviti svoju dokumentaciju za tehnički prijam.

»Primjerice, radili smo hotel u Cрноj Gori, i oni su već dvije sezone odradili na privremenu dozvolu, a nama nisu isplatili radove. Mislim da država može mnogo učiniti, ali budući da je država prva uvjerljivo najveći dužnik – ona neće samoj sebi jamu kopati.«

SLABLJENJE DINARA BILO OČEKIVANO

Branko Vaci kaže kako je slabljenje dinara na početku godine bilo očekivano, i to smatra nekorektnim ponašanjem države. Budući da PTP »Bane« sedam godina radi s kompanijom Kolpa, njegovo je iskustvo da je na kraju svake godine oko 10 posto gubljenja na vrijednosti.

»Mi smo ove godine već u prosincu predviđjeli slabljenje dinara tako da smo korigirali cijene po tečaju 100 dinara za euro. To je bilo za očekivati, ali je katastrofa za gospodarstvo, osobito za nas koji uvozimo robu. Te tečajne razlike poslije cijele godine peglamo i to je za nas neviđen problem. Država se upravo tu ponaša nekorektno

i maltene samo radite za tečajne razlike. Prošle smo godine imali oko 3 milijuna eura uvoza i onda kad na tečajnim razlikama izgubite 10 posto, to je 300.000 eura. Kako onda raditi i kako posloovati?«, pita se Vaci.

U poduzeću će ove godine biti otpušteno dvoje-troje radnika, prošle godine je otpušteno 15-ero njih i sada ima 45 zaposlenih. »Radimo na preraspodjeli radnog vremena, moramo jako paziti na svaki dinar, gledamo i na unutarne uštede, spajamo neka radna mjesta gdje možemo, štedimo na repromaterijalu, tražimo najbolje ponuđače koji nas mogu najbolje pratiti«, kaže Vaci.

Upravo pokazatelji iz 2009. govore kako su u krizi preživjela poduzeća koja nisu ovisila o samo jednom kupcu ili dobavljaču, koja su na vrijeme smanjila i zaoštrila kontrolu troškova proizvodnje, te se oni koji budu nastavili u istom smjeru uz oprezno investiranje, mogu nadati da će ostati na »zdravim nogama« i u 2010. godini, smatraju ekonomisti.

DRŽAVA NIJE RADILA ONO ŠTO JE TREBALA

S druge strane, ekonomska kriza pospješila je i našu unutarnju krizu, sindikati su upozoravali da je svjetska recesija jedno od opravdanja za kršenje i zlouporabu zakona, otpuštanje radnika i kriminalne radnje. Osobito su ponovno na tapetu bile sporne privatizacije, govorilo se o kriminalnim radnjama tijekom preuzimanja društvenih tvrtki, pa je i premijer Cvetković bio najavio da će nadležne inspekcije prekontrolirati

sve sumnjive stečajne privatiziranih poduzeća. Prema navodima MUP-a skoro 900 ljudi je kazneno gonjeno zbog zlouporaba privatizacije, a zbog sumnji da su na nezakonit način novi vlasnici privatiziranih poduzeća »isisali« sve što su mogli. Od početka 2005. do rujna 2009. podneseno je 428 kaznenih prijava.

Predsjednik Samostalnog sindikata u Subotici Milan Popović kaže kako je tešku ekonomsku situaciju dodatno otežalo i ponašanje države.

»Mislim da su državne institucije, koje nisu funkcionirale, potpomogle kršenje zakona, i da država nije radila ono što je trebala. Najviše smo kritizirali pravosuđe. S obzirom na imenovanje tužitelja i sudaca nadam se da je došlo vrijeme da se u 2010. počne primjenjivati zakon i da i jedni i drugi stvarno rade svoj posao, a ne po stranačkom utjecaju, prijateljskom i kumovskom, već da se presuđuje ono što je po zakonu«, kaže Popović.

Prema njegovim riječima, u Srbiji je tijekom prošle godine bez posla ostalo oko 170.000 ljudi, a kada je riječ o Subotici bez posla je ostalo od 600 do 700 radnika. Popović kaže kako je glavni problem subotičkog gospodarstva to što nije bilo zapošljavanja niti otvaranja novih poduzeća, te da statistički podaci s burze za zapošljavanje nisu pokazatelj stvarnog stanja.

»U subotičkom gospodarstvu nije bilo zapošljavanja, volio bih da mi netko kaže koliko je to novih poduzeća niklo u Subotici, koliko je zaposleno radnika. Broj prijavljenih na burzi se smanjio

Milan Popović

zato što se ljudi ne javljaju, a ne zbog zapošljavanja kojeg je bilo zanemarujuće malo u odnosu na one koji su dobili otkaz. Drugi je problem nepoštovanje kolektivnih ugovora u poduzećima, neplaćanje plaća i doprinosa. Tu je isključivi krivac država koja je počela oprastati poreze i doprinose, i zbog toga smo imali najveće probleme«, kaže Popović. On očekuje da se pozitivnim pomacima možemo nadati tek pred kraj 2010. godine.

»Tada će novi zakoni, koji se donose i usklađuju s europskim standardima, vjerojatno omogućiti da dođe i nešto stranih investicija, a to automatski znači i nova radna mjesta. Nadam se da će se i Subotica negdje naći u tim procesima, pa je možda za očekivati da se i ovdje počnu otvarati nova mjesta, stoga kraj 2010. očekujem optimistički«, kaže Popović.

S. Mamužić

SUBOTICA-TRANS obavlja cestovni prijevoz putnika na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

Republika Srbija – Autonomna Pokrajina Vojvodina

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE

21000 NOVI SAD, Bulevar Mihajla Pupina 16

Tel.: +381 21 487 4213, 421 444; Faks: +381 21 557 074

Klasa: 101-454-00527 Dana: 4.1.2010.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine raspisuje

NATJEČAJ

ZA DODJELU SREDSTAVA CRKVAMA I VJERSKIM ZAJEDNICAMA
KOJE DJELUJU NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE

I

Sredstva se odobravaju za sufinansiranje izgradnje novih i revitalizaciju postojećih sakralnih objekata tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica, za znanstveno-istraživačke i nakladničke projekte u okviru crkava, za organizaciju značajnijih vjerskih manifestacija, kao i za dobrotvorne i humanitarne aktivnosti organizacija i ustanova čiji su osnivači tradicionalne crkve i vjerske zajednice koje djeluju na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Ukupna svota sredstava je **18.200.000 dinara**, a po konfesijama svote su sljedeće: Srpska pravoslavna crkva – **9.100.000 dinara** (Bačka eparhija – **2.730.000 dinara**; Banatska eparhija – **2.990.000 dinara** i Srijemska eparhija – **3.380.000 dinara**); Rimokatolička crkva – **5.840.000 dinara** (Subotička biskupija – **2.920.000 dinara**, Zrenjaninska biskupija – **1.620.000 dinara** i Srijemski vikarijat – **1.300.000 dinara**); Islamska zajednica – **260.000 dinara**; Slovačka evangelička a.v. crkva – **730.000 dinara**; Židovska zajednica – **390.000 dinara**; Reformatska kršćanska crkva – **455.000 dinara**; Evangelička kršćanska crkva – **390.000 dinara**; Grkokatolička crkva – **390.000 dinara** i Rumunjska pravoslavna crkva – **520.000 dinara**.

II

Također, odobrena su sredstva u ukupnoj svoti od **3.000.000 dinara** za sufinansiranje troškova stručnih usluga, nastalih u postupku povrata imovine crkvama i vjerskim zajednicama koje djeluju na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine. Pravo na dodjelu ovih sredstava imaju isključivo *crkvene centrale* - episkopije, biskupije, vikarijati i egzarhat.

Prijave na natječaj podnose se na srpskom jeziku ili jeziku nacionalnih manjina koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, s preciznom naznakom za koju namjenu se sredstva traže, u svotama zaokruženim na tisuće dinara.

Rok za podnošenje prijave je 4. 2. 2010. godine.

Prijava mora sadržati:

- **naziv računa;**
- **naziv banke kod koje se vodi račun;**
- **broj računa koji je izdala i ovjerila banka u kojoj se vodi.**

Ukoliko lokalna crkva ne posjeduje svoj račun, može u prijavi navesti broj računa eparhije, biskupije ili vikarijata kojemu pripada sa svim navedenim podacima.

Prijave se podnose osobno, predajom Pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu, u prizemlju zgrade Izvršnog vijeća AP Vojvodine ili se upućuju poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, 21 000 Novi Sad, Bul. M. Pupina 16. Prijave se mogu dostaviti i faksom na broj 021/557-074.

Prijave se podnose isključivo na natječajnim obrascima koji se mogu dobiti na pomenutim adresama ili skinuti sa internet adrese: www.vojvodina.gov.rs.

Na natječaj se mogu prijaviti samo tradicionalne crkve i vjerske zajednice sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Nakon zaključenja natječaja, prijave će biti dostavljene *crkvenim centralama* (eparhijama, biskupijama, vikarijatima i egzarhatu), kako bi dale svoja mišljenja glede prioriteta i visine sredstava, koja ćemo imati u vidu prigodom donošenja konačne odluke o dodjeli sredstava sudionicima natječaja.

Nepravodobne, nedozvoljene, nerazumljive ili nepotpune prijave, kao i prijave uz koje nisu priloženi svi potrebni dokazi, neće biti razmatrane.

Nepravodobnim prijavama smatraju se prijave:

pristigle nakon proteka roka predviđenog u natječaju.

Nedozvoljenim prijavama smatraju se prijave:

koje su podnijele neovlaštene osobe i subjekti koji nisu predviđeni natječajem, odnosno one koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene.

Pod nerazumljivim i nepotpunim prijavama smatraju se prijave:

koje su nepotpisane, s nepopunjenim rubrikama, popunjene grafitnom olovkom, ako nedostatak nije odstranjen ni u naknadnom roku;

koje nisu podnesene na odgovarajućoj tiskanici;

bez odgovarajućeg računa, naziva banke, te broja računa koji je izdala i ovjerila banka;

koje sadrže nerazumljive i nečitljive podatke.

Isto tako, prijava podnosioca koji je u prethodnom razdoblju dobio finansijska sredstva, a nije ih opravdao, tj. nije dostavio kompletno izvješće o utrošku finansijskih sredstava, neće biti razmatrana.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine pridržava pravo da podnosioca prijave, prema potrebi, zatraži dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu pomoći odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta.

Podnositelj prijave obavezuje se novčana sredstva koristiti isključivo za namjenu za koju su dodijeljena, a neutrošena sredstva vrati proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Podnositelj prijave obavezuje se da Pokrajinskom tajništvu za propise, upravu i nacionalne manjine u roku od 15 dana od dana kada je u potpunosti iskoristio novčana sredstva, a najkasnije do 31. prosinca 2010. godine, dostavi finansijsko izvješće o utrošku sredstava sa specifikacijom troškova iz svojih očevidnika, kao i finansijsku dokumentaciju o utrošku sredstava (ugovore, fakture, fiskalne račune, otpremnice i izvratke iz banke preko koje obavlja platni promet).

Podnositelj prijave će pismenim putem biti izvješteni o ishodu konkuriranja, pri čemu Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine nije obavezan obrazložiti svoje odluke. Protiv ovih diskrecijskih odluka Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine ne može se uložiti pravni lijek.

Prijave i priložena dokumentacija ne vraćaju se podnositeljima.

POKRAJINSKI TAJNIK
dr. Tamás Korhecz

Republika Srbija – Autonomna Pokrajina Vojvodina
POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE
 21000 NOVI SAD, Bulevar Mihajla Pupina 16
 Tel.: +381 21 487 4213, 421 444; Faks: +381 21 557 074
 Klasa 101-90-00002/2010-01 Dana: 5.1.2009. godine

Temeljem članka 3. *Odluke o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine za dotacije organizacija etničkih zajednica*, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine raspisuje

NATJEČAJ

za dodjelu sredstava organizacijama nacionalnih manjina u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini

Natječaj se raspisuje za sufinanciranje redovite djelatnosti, projekata i organiziranje manifestacija, kao i nabave opreme i investicijska ulaganja organizacija nacionalnih manjina s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine, **u 2010. godini.**

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Natječaj se raspisuje na ukupnu svotu od 30.500.000,00 dinara.

Nacionalna zajednica	Ukupna svota sredstava za organizacije etničkih zajednica
Mađari	14.820.000,00
Hrvati	3.130.000,00
Slovaci	3.130.000,00
Rumunji	2.330.000,00
Rusini	1.200.000,00
Bunjevci	1.100.000,00
Makedonci	680.000,00
Ukrajinci	424.000,00
Nijemci	296.000,00
Ostali	3.390.000,00
Ukupno	30.500.000,00

II. UVJETI NATJEČAJA

Rok za podnošenje prijava je 15. veljače 2010. godine.

- Na natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije i udruženja nacionalnih manjina sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, čija se djelatnost zasniva na očuvanju i njegovanju nacionalnog i kulturnog identiteta ili čija se djelatnost temelji na očuvanju i unapređenju međunacionalne tolerancije.
- Na Natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici.
- Neće se uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja.
- Neće se uzimati u razmatranje prijave od strane aplikanata kojima su dodjeljena sredstva na temelju ranijih natječaja Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima ili nisu pravodobno, a do isteka roka za prijavu po ovom natječaju, zatražili od Tajništva produženje roka za realizaciju sredstava dobivenih na temelju ranijih natječaja Tajništva.
- Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine pridržava pravo od podnositelja prijave po potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju i obavijestiti ili izaći na mjesto zbivanja, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dopunskih uvjeta;
- Tajništvo nije obvezno obrazložiti svoje odluke;
- Protiv ovih diskrecijskih odluka Tajništva ne može se uložiti pravni lijek;
- Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju;

III. NAČIN APLICIRANJA

- Prijave se podnose **u dva primjerka, s dvije izjave ovjerene i potpisane od strane ovlaštene osobe podnositelja prijave**, isključivo na natječajnim tiskanicama Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija s uputama i pravilima može se preuzeti od ponedjeljka 4. siječnja 2010. godine u prostorijama Tajništva ili na web stranici www.puma.vojvodina.gov.rs
- Uz prijavu se obavezno podnosi:
 - Službeni dokaz o registraciji organizacije;
 - Potvrda o poreznom identifikacijskom broju;
 - Službeni dokaz o otvorenom računu u banci.
- Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;
- Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Izvršnog vijeća APV) ili se upućuju poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine
 21000 Novi Sad
 Bulevar Mihajla Pupina 16.
ZA NATJEČAJ

Rezultati Natječaja se objavljuju na zvaničnoj web stranici Tajništva.

Pokrajinski tajnik
 dr. Tamás Korhecz

Posljednji hrvatski kralj

Piše: Dario Španović

Nakon smrti kralja *Dmitra Zvonimira* u Hrvatskoj dolazi do sukoba radi prava na prijestolje. Razlog ovom sukobu je taj što Zvonimir nije ostavio nasljednika, pa je njegova supruga kraljica *Jelena* polagala pravo na prijestolje. Jelena je bila sestra ugarskog kralja *Ladislava*, pa bi stoga to značilo da novi hrvatski kralj postaje *Ladislav*, a hrvatsko je plemstvo zahtijevalo da se izabere netko tko je hrvatske krvi.

Ovi su sukobi završeni tako što je 1089. godine za novog kralja izabran sestrić kralja *Petra Krešimira IV. – Stjepan II.* Vladavina *Stjepana II.* trajala je samo dvije godine te nakon njegove smrti ponovno dolazi do nesuglasica oko prava na prijestolje, jer više nije postojala muška osoba kraljevske hrvatske dinastije.

PACTA CONVENTA

Jedan manji dio hrvatskog plemstva stao je uz kraljicu *Jelenu* i pozvao *Ladislava* da dođe u Hrvatsku kao kralj, što je *Ladislav* i učinio i osvojio Panonsku Hrvatsku 1091. godine. S druge strane, većina hrvatskog plemstva izabrala je dotadašnjeg bana *Petra*, kojeg je proglasila kraljem 1093. godine i koji je vladao iz Knina, tako da je Hrvatska tada bila podijeljena na dva dijela i dva vladara. Kralj *Ladislav* je u Panonskoj Hrvatskoj ostavio svog sestrića *Almosa* da vlada, a da bi razdvojio nadležnost Crkve koja je bila podložna biskupu iz Knina, osniva novu biskupiju. Nova biskupija je 1094. godine osnovana u Zagrebu (danas je taj dio strogo središte grada – Kaptol, mjesto gdje je današnja katedrala), gradu koji je do tada veoma malo spominjan, jer se sastojao od jedne male tvrđave na brijegu istočno od potoka Medveščaka. Zagrebačka biskupija ubrzo postaje nadležna za cijelu Panonsku Hrvatsku.

Almos nije osobito bio predan radu na očuvanju Panonske Hrvatske pod Ugarskom što je, uz

okolnost *Ladislavljeve* smrti, kralj *Petar* iskoristio te je 1095. godine ponovno ujedinio cijelu Hrvatsku. Međutim, *Almosev* brat *Koloman*, koji je postao novi ugarski kralj, pokreće vojsku i osvaja Panonsku Hrvatsku. S *Petrom* se sukobio na planini Gvozd (južno od Siska) i u ovoj je bitci hrvatska vojska po-

nije Like, Dalmatinske zagore i cijele južne Hrvatske nije odgovaralo njegovoj vojsci koja je bila naviknuta na borbe u ravničarskom području. Također, nije mogao niti voditi druge ratove, jer je znao da će hrvatsko plemstvo ustati protiv njega. Ugarski kralj *Koloman* 1102. godine s 12 predstavnika

vladara i vanjske politike Ugarsku i Hrvatsku su vezivale i zajednička katolička vjera i službeni latinski jezik. Pridruživši se Ugarskoj, Hrvatska je olakšala obranu svojih granica od vanjskih neprijatelja i dobila veću mogućnost za trgovinu – što je značilo jačanje plemstva, dok je Ugarska dobila izlaz na more i postala značajan faktor na Balkanskom poluotoku.

GRADNJA ZEMUNA

Okrunjenjem za hrvatskog kralja u Biogradu, *Koloman* iz ugarske vladarske kuće *Arpadovića* želio je povratiti one dijelove Dalmacije koje su Mlečani držali pod svojom vlašću, pa 1105. godine osvaja Zadar, Trogir, Split i otoke Rab, Cres, Osor i Krk te ih vraća pod vlast Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva. Pred smrt *Koloman* je zbog sukoba s bratom *Almosom* zapustio obranu Dalmacije, što je iskoristila Mletačka Republika te 1115.-1116. godine osvaja Zadar, Trogir, Split i Šibenik.

Kolomanov nasljednik *Stjepan II.* postaje ugarsko-hrvatski kralj 1116. godine i nasljeđuje borbu za Dalmaciju. Godine 1124. uspijeva povratiti sve gradove osim Zadra. Kralj *Stjepan* je Ugarsko-Hrvatsko Kraljevstvo poveo u rat protiv Bizanta sa željom da ga spriječi u pružanju pomoći ugarskim plemićima koji su ga nastojali svrgnuti. Godine 1127. *Stjepan* s vojskom iz Srijema prelazi Savu i osvaja Beograd te prodire sve do Niša i Sofije, ali nakon poraza kod Plovdiva vojska se počinje povlačiti. Tijekom povlačenja *Stjepan* je razorio Beograd, a kamenje s njegovih zidina lađama je prebačeno na drugu obalu. Tamo je započeto podizanje novog grada Zemuna. U primirju je odlučeno da granica Bizanta i Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva ide rijekama Savom i Dunavom. Kralj *Stjepan* nije imao djece te za svog nasljednika određuje svoga sinovca *Belu II. Slijepog*, koji 1131. godine postaje ugarsko-hrvatski kralj.

(Nastavlja se)

O. Iveković, Hrvati izabiru Kolomana kraljem 1102.

ražena, a poginuo je i posljednji hrvatski kralj *Petar* po čijem se imenu danas planina Gvozd zove Petrova gora.

Pobijedivši Petrovu vojsku *Koloman* je zavladao cijelom Hrvatskom, ali je uvidio kako Hrvatsku ne može sebi vojno podrediti, jer je još uvijek bio jak otpor hrvatskog plemstva, a područje današ-

hrvatskog plemstva sklapa ugovor koji će u znatnoj mjeri utjecati na hrvatsku povijest. To je ugovor o ujedinjenju Hrvatske i Ugarske: Pacta conventa. Ovim ugovorom Hrvatsku i Ugarsku vezuje ista vladarska osoba i vanjska politika. Hrvatska je sačuvala svoju unutarnju upravu, poreze, bana, svoj sabor i kovala je svoj novac. Osim

ŠIMA RAIČ, PREDSEDNIK HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« IZ SOMBORA

Na red dolaze mladi

Još se ne zna tko bi mogao biti novi predsjednik društva, no očekuje se da bi to mogao biti netko iz mlađe generacije

Predsjedniku HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora Šimi Raiču ove godine ističe drugi predsjednički mandat na čelu ovog društva. Razgovarali smo s njim o do sada učinjenom, te kako vidi ovo društvo u budućnosti i tko bi poslije njega trebao preuzeti dužnost predsjednika društva.

Osam ste godina obnašali dužnost predsjednika HKUD-a »Vladimir Nazor«. Koliko ste zadovoljni proteklom razdobljem i kako vidite budućnost društva?

Dva sam mandata bio potpredsjednik, jedan mandat tajnik i dva mandata predsjednik društva. U društvo sam uključen od svoje 15. godine, od kada sam polako napredovao. Dakle, u društvu imam preko 40 godina aktivnog rada. Događale su se mnoge promjene, društveno-politička uređenja, kao i promjene država. Mi smo ipak vodili jednu zdravu politiku, po-

Šima Raič

litiku kulture, običaja i tradicije našeg naroda na ovim prostorima. U posljednjih osam godina, koliko sam na čelu društva, mogu reći da sam imao dobre suradnike, a u ovom periodu smo dobili i značajna sredstva za adaptaciju i dogradnju naše zgrade, zahvaljujući rezultatima našeg rada. Kroz taj rad uspostavio sam veliku su-

radnju našeg društva s mnogim društvima i institucijama, kako na ovim prostorima, tako i u našoj matičnoj državi.

Postoje li možda već kandidati za predsjednika, odnosno netko tko bi vas mogao zamijeniti?

Kao što sam i rekao, preko 40 godina sam aktivan u ovom društvu i sada je red da to preuzme netko mlađi. Ako bude trebalo, pomoći ću mu svojim iskustvom koje sam stekao u ovim proteklim desetljećima. Još je rano govoriti o tome tko će biti moj nasljednik, ali ima naznaka da bi to mogla biti jedna mlađa osoba, gospodin koji je dobro poznat hrvatskoj zajednici. Doći će i do promjena članova upravnog i izvršnog odbora, trebaju doći mlađi ljudi, a mi stariji trebamo im pomoći i uvesti ih u rad, te da oni nastave kako smo mi radili, a nadamo se i bolje. Na mladima svijet ostaje, pa mladima trebamo i ostaviti ovo naše društvo, a mi ćemo im pomoći koliko možemo.

Ušli smo u novu 2010. godinu. Vrijeme je čestitki, lijepih želja, pa i vi možete iskoristiti prigodu i poželjeti nešto vašem društvu, pa i budućem predsjedniku.

Obično se kaže: »Što želim sebi, to želim i drugome.« To bih poželio i budućem predsjedniku društva. Da radi, da se maksimalno založi koliko mu vrijeme i prostor dopuštaju. Zadaća je svima nama privući mlade. Imamo prostor, imamo sekcije i ljude koji rade s njima. Ovdje mogu vježbati i njegovati tradiciju.

Novom predsjedniku bih poželio dobre suradnike, te da donatori koji su nas dosad donirali u sljedećem razdoblju doniraju malo više, kako bi i predsjedniku bilo lakše. Znaate kako je u kulturi – mi smo neprofitabilna institucija koja troši. Netko nas mora isfinancirati kako bi se očuvala tradicija. Nadamo se da će ta sredstva biti veća kad se izađe iz ove krize.

Z. Gorjanac

NA SVETKOVINU BOGOJAVLJENJA

Božićni koncert u Petrovaradinu

Iove je godine, deseti put po redu, u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu na svetkovinu Bogojavljenja, tj. Tri kralja, 6. siječnja održan Božićni koncert u organizaciji i pod pokroviteljstvom Đakovačko-srijemske biskupije.

»Okupljeni u zajedništvu Boga i čovjeka, i na taj način pokazujemo da je Bog u nama i oko nas«, bile su riječi koje su otvorile program. Posjetitelji su mogli uživati u kolažu igrokaza, recitacija, pjesama koje su izvodili predstavnici župe Presvetog Trojstva iz Srijemskih Karlovaca, župe sv. Jurja Mučenika iz Golubina, župe sv. Antuna Padovanskog iz Nikinaca, župe Kraljice Svete krunice iz Platičeva, župe sv. Klementa iz Hrtkovaca, župe Presvetog srca Isusovog, župe Svih svetih iz Iriga, izvođenju VIS »Pataka« iz Petrovaradina i interpretaciji, na orguljama, Božićnog pastirskog kola od strane Petra Pifata. Po završetku koncerta nazočnima se obratio biskup srijemski mons. Đuro Gašparović, nakon čega je druženje nastavljeno u prostorijama crkve.

A. J. M.

BEREŽANI ZAJEDNO UZ GLAZBU I ZABAVU

Lijep početak nove godine

Članovi HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega već se nekoliko godina unazad okupljaju nekoliko dana nakon dočeka Nove godine, te uz razgovor, pjesmu i igru zažele jedno drugom plodnosnu i radosnu već pridošlu godinu.

Skup je i ove godine organiziran u restoranu »Košuta«, a za ovu su se prigodu okupili i »Bereški tamburaši« koji su zabavljali veselo društvo. Prije večere, okupljene je pozdravila nova predsjednica društva Tamara Lerić poželjevši sve najbolje svakom ponaosob, kao i cijelome društvu. I sta-

ro i mlado je na ovaj način obilježilo početak nove godine, sa željom da zajedno sa svojom predsjednicom učine što više za svoje društvo i sredinu u kojoj žive i djeluju. Iako Bereg ima malo stanovnika, zajedništvo i sloga HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« ovo selo svakako oplemenjuju, a ono po zdravoj komunikaciji i odnosima može biti uzor i našim drugim, većim kulturno-umjetničkim društvima.

Z. G.

MARIJA TURKALJ, PREDSEDNICA KUDH »BODROG« IZ BAČKOGA MONOŠTORA

Nije sve u novcu

U 2009. godini KUDH »Bodrog« ostvario je sve svoje planirane manifestacije. Predsjednica udruge *Marija Turkalj* kaže kako je bilo poziva i za gostovanja izvan granica zemlje, ali zbog teške financijske situacije nisu uspjeli otići.

Institucije kulture na ovim prostorima djeluju u sve težim uvjetima. Koliko je za »Bodrog« bila teška 2009. godina?

Tijekom godine realizirali smo rekordna 64 nastupa. Osvrnula bih

se na 4. festival marijanskih pučkih pjesama. Ugostili smo 10 zborova, 5 iz inozemstva. Za Zavitni dan imali smo oko 500 sudionika i uzvanika, koji su popratili i pozdravili naš rad na očuvanju kulturnološkog, vjerskog i nacionalnog identiteta Hrvata u Bačkom Monoštoru. Ove godine, pokraj financijskih problema suočili smo se i s nerazumijevanjem stalnih sponzora, poput »Vojvodinašuma«, čija nam je potpora izostala zbog ekonomske krize. Mi smo u globalu zadovoljni, jer nam je i pokraj evidentne krize 2009. bila uspješna.

Bilo je zapaženo vaše sudjelovanje u projektu institucija kulture podunavskih Šokaca »Šokci i baština«. Planirate li i dalje zajedničke aktivnosti s ostalim šokačkim udrugama?

Imamo ozbiljnu namjeru i u 2010. godini nastaviti zajedničke aktivnosti započete 2008. godine projektom »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača«, a nastavljene prošlogodišnjim projektom »Šokci

i baština«. On je vrlo važan za svu Šokadiju s obiju strana Dunava, a uključivanjem Šokaca iz Mađarske naš ćemo projekt podići na regionalnu razinu. Jedino moramo uravnotežiti raspodjelu sredstava među našim udrugama. Nelogično mi je da u okviru zajedničkog projekta prošle godine najveći dio sredstava ostane »Urbanim Šokcima«, a pet udruga ne dobije niti dinara. Po mom mišljenju, sredstva su se trebala ravnopravno podijeliti na sve udruge koje su sudjelovale u projektu.

Pred vama je i postupak preregistracije udruge. Možemo li u dolazećem razdoblju očekivati kakve promjene u radu?

Nova godina donosi i nove mogućnosti. Zajednički projekti moraju postojati, jer sloga i zajedništvo mogu svima pomoći. Polovicom ožujka održat ćemo godišnju skupštinu KUDH »Bodrog«, na kojoj ćemo obaviti preregistraciju. Pripremamo se ozbiljno. Imamo svoj logo, radimo na web stranici, usvojiti ćemo novi statut. KUDH

»Bodrog« je neprofitabilna organizacija, mi smo toga svjesni i radimo samo iz ljubavi. Poštujemo tradiciju i naše pretke koji su nam je i ostavili u naslijeđe.

Na koji će način »Bodrog« dati svoj doprinos realizaciji izrade posebnog biračkoga popisa pripadnika hrvatske nacionalne zajednice na području MZ Bački Monoštor?

Temeljem zakona o nacionalnim manjinama Republika Srbija je svojim žiteljima omogućila slobodno izjašnjavanje o pripadnosti određenoj nacionalnoj manjini. To u svakom slučaju treba iskoristiti i izjasniti se tko smo i što smo. Mislim da bi se svi mediji u Srbiji, kako pisani tako i elektronički, trebali puno više angažirati glede informiranja pučanstva o ovoj temi. Članovi KUDH »Bodrog« maksimalno su angažirani u akciji prikupljanja izjava u upisu. Obilazimo stare Monoštorce i objašnjavamo im o čemu je riječ. Vjerujemo u uspjeh ove akcije.

I. Andrašić

IVAN CINGELI, PREDSEDNIK HKC-A »SRIJEM« IZ SRIJEMSKJE MITROVICE

Hrvatski jezik konačno i u mitrovačkim školama

Jedna od najznačajnijih aktivnosti članova Hrvatskog kulturnog centra »Srijem« iz Srijemske Mitrovice u prošloj godini bila je, prema riječima predsjednika *Ivana Cingelija*, prva samostalna izložba radova u tehnici slame. No, Cingeli posebice izdvaja uvođenje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u obrazovni su-

stav u Srijemskoj Mitrovici, što je također rezultat rada HKC-a.

Kakvi su bili planovi udruge za proteklu godinu i što ste od toga ostvarili?

Tijekom 2009. godine svi odjeli HKC-a »Srijem« bili su aktivni. Na poseban način istaknuo bih prvu samostalnu izložbu našeg likovnog ateljea »Sveta Anastazija« koji je u prostorijama Gradske knjižnice »Gligorije Vozarević« izložio svoje radove u tehnici slame, glinene figurice i likovne radove. Ta je izložba ostvarena u suradnji s Centrom za njegovanje kulture »Srijem«. Posebnost ove izložbe je u tome da se šira publika po prvi put upoznala s izradom predmeta u tehnici slame, što je ostavilo pozitivan dojam i želju da se i tijekom ove godine pokušaju organizirati događaji koji će biti masovniji i okupiti veći broj

izlagača iz Vojvodine, pri čemu prvenstveno mislim na subotičke slamarke.

Odjel za hrvatsku povijest sa svojim voditeljem započeo je, mogli bismo reći povijesni projekt uvođenja hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u prosvjetni sustav našeg grada. Konačno smo uspjeli ući u škole i nastava se odvija bez problema. Ukupno oko stotinjak učenika hrvatske nacionalnosti u svim osnovnim školama fakultativno pohađa ovaj predmet. **Kakvi su planovi HKC-a »Srijem« za sljedeću godinu?**

Nova godina sa sobom nosi i nove planove i želje. Svi odjeli nastavljaju s radom. Posebna želja nam je da za vrata zgrade Hrvatskog doma otvorimo široj zajednici na korištenje, u smislu da budemo domaćini predavanja, tribina i kulturnih dešavanja koja mogu biti na korist

ne samo nama Hrvatima, već i svima u Srijemskoj Mitrovici koji su zainteresirani za takve sadržaje. Želja nam je da s mitrovačkim Centrom za kulturu »Sirmiumart« uđemo u projekte prekogranične suradnje s Hrvatskom i pokušamo u toj domeni ostvariti rezultate, te na što kvalitetniji način afirmirati hrvatsku zajednicu i uspostaviti veze s maticom.

Imate li u planu sudjelovati na nekom natječaju za sredstva?

Planiramo se natjecati za sredstva koja dodjeljuje Grad preko resorne gradske uprave za kulturu, obrazovanje i sport. Natječaj za ta sredstva se raspisuje tijekom veljače. Osim toga aplicirat ćemo za sredstva koja dodjeljuje APV i nadamo se da će ih ove godine biti malo više.

D. Španović

IVAN KARAN, PREDSEDNIK HRVATSKOG KULTURNO-UMJETNIČKOG DRUŠTVA »VLADIMIR NAZOR« IZ STANIŠIĆA

Prva godina uspješna

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Stanišića s radom je počelo 2009. godine. Prvu godinu djelovanja predsjednik ove udruge *Ivan Karan* ocjenjuje uspješnom.

Čime se sve novoosnovani HKUD u Stanišiću bavio u prvoj godini postojanja?

Kada se u ožujku prošle godine u Stanišiću osnivaio HKUD »Vladimir Nazor«, malo je tko očekivao

da će proces registriranja trajati sedam mjeseci. Članovi društva su imali nekoliko dobro posjećenih aktivnosti. Organizirana je književna večer na kojoj je svoje pjesme predstavio *Vojislav Sekelj*. Obilježena je obljetnica rođenja *Vladimira Nazora*, a u listopadu je održana likovna kolonija. U organiziranju likovne kolonije pomogao nam je Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici kupovinom slikarskog materijala. **Ove ste godine započeli neke nove aktivnosti. Što sve planirate raditi?**

Društvo tek sad, nakon registriranja, može krenuti u veće projekte i aktivnosti, a njih će biti puno. U skorije vrijeme organizirat ćemo književnu večer posvećenu dalmatinskoj ikavici, u cilju podsjećanja na ovaj, već pomalo zaboravljen dijalekt. Likovna kolonija će biti održana na ljeto i bit će međunarodnog karaktera.

Jedna od prvih aktivnosti bit

će upućivanje zahtjeva Skupštini Grada Sombora za ustupanje prostorija starog Doma kulture na duže vrijeme. U slučaju povoljnog ishoda pristupit ćemo obnovi ovog, sada napuštenog i derutnog zdanja. U početku bi se obnovile dvije prostorije, jedna za ured a druga za dalmatinsku etno sobu. Za obnovu dvorane konkurirali bismo na natječajima i organizirali bismo trudodane.

Ubrzo nakon registracije slijedi vam preregistracija društva. Što namjeravate još raditi?

Očekuje nas preregistracija u skladu s novim zakonom o udrugama. To je više tehničko pitanje, jedino moramo napraviti izmjenu u nazivu budući da imamo isti naziv kao i HKUD iz Sombora, koji je starije društvo, pa ćemo tako imenu dodati Stanišić.

Ubrzo bi trebala biti gotova internetska prezentacija društva i stupit ćemo u kontakt s kulturno-umjetničkim društvima iz Re-

publike Hrvatske, iz starog kraja – Dalmacije i Primorja. Održat ćemo i jednu veliku manifestaciju, bit će to obilježavanje 65. godišnjice kolonizacije dalmatinskih Hrvata u ove krajeve.

Na koji način sudjelujete u izradi posebnog biračkog popisa hrvatske nacionalne manjine?

Članovi društva sudjeluju u prikupljanju potpisa za manjinske biračke popise. Među sobom smo rasporedili dijelove sela i svatko obilazi svoje poznanike i rodbinu. Zatekla nas je situacija na terenu da je u odnosu na popis iz 2002. godine dosta ljudi pomrlo, a mladi su se iselili u gradove i inozemstvo.

Koja je vaša poruka Stanišićanima za 2010. godinu?

Svima želim sretnu i uspješnu novu godinu, a Hrvatima iz Stanišića da se još više uključe u rad društva i tako sudjeluju u održanju svog identiteta.

Savo Tadić

DARA FILIPOVIĆ, PREDSEDNICA HKUPD-A »MOSTONGA« IZ BAČA

Identitet moramo očuvati

Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo »Mostonga« iz Bača ušlo je u četvrtu godinu postojanja. Na redovitoj skupštini udruge, održanoj u prosincu, jedan od osnivača i prvi predsjednik *Stjepan Čoban* ponudio je ostavku na mjesto čelnoga čovjeka, a na dužnosti ga je naslijedila dotadašnja članica predsjedništva *Dara Filipović*.

Vaša udruga, poput svih institucija kulture na ovim prostorima, radi u sve težim uvjetima. Koliko je za »Mostongu« bila teška 2009. godina?

Možemo slobodno konstatirati kako je 2009. godina bila godina besparice. Od četiri projekta s kojima smo aplicirali na natječaje, jedva smo realizirali dva. Tijekom cijele godine radili smo pod velikom tenzijom i to isključivo zbog nedostatka novca. Za jedan projekt, za kojega smo organizacijski bili spremni, sredstva su nam uplaćena tek u prosincu i to ne u cijelosti.

I ove ste godine sudjelovali u zajedničkom projektu institucija kulture podunavskih Šokaca »Šokci i baština«. Planirate li i dalje zajedničke aktivnosti s ostalim šokačkim udrugama?

Budući da je HKUPD »Mostonga« 2008. godine bila inicijator i nositelj zajedničkog projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača« i na neki način spojila sve institucije kulture šokačkog Podunavlja, naravno da ćemo i dalje ostati u zajedničkim projektima. Raduje me uključivanje Hrvatske samouprave iz Santova u projekt, pa se nadam da ćemo ostvariti punu suradnju Šokaca iz Hrvatske, BiH, Mađarske i Srbije.

Od izborne skupštine na mjestu predsjednika HKUPD-a »Mostonga« naslijedili ste Stjepana Čobana, a pred vama je i postupak preregistracije udruge. Možemo li u vašem mandatnom razdoblju očekivati neke promjene u radu?

S obzirom da nas očekuje preregistracija udruge, organizacijskih promjena će sigurno biti. Glede sadržaja našega rada ne očekujem nikakve suštinske promjene. I dalje ćemo nastojati bogato povijesno i kulturno naslijeđe naših predaka sačuvati od zaborava i ostaviti našim potomcima.

U tijeku je izrada posebnih biračkih popisa za izbor nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Na koji će način »Mostonga« dati svoj doprinos realizaciji izrade posebnoga biračkoga popisa pripadnika hrvatske nacionalne zajednice na području općine Bač?

Kako u Baču u okviru hrvatske nacionalne zajednice nije formirana niti jedna institucija političkoga tipa, sav teret glede organizacije popisa pao je na našu udrugu. Problem je u tome što nemamo dovoljno informacija, niti naputaka o samoj tehnici pravljenja popisa. Slobodno mogu reći kako je nama

u nazovimo provinciji u ruke bačen vruć krumpir. Ne znam na koji način ući u domove i otvoreno pitati »što si?«. I pokraj našega velikoga truda, ne znam koliko ćemo u ovoj sredini u toj nakani i uspjjeti.

I. Andrašić

JOSIP ĐIPANOV, KONJOGOJAC, LOVAC I ČUVAR TRADICIJE BAČKOGA MONOŠTORA

Šokac do vijeka ostaje Šokac

*Pokraj obitelji, u srcu Josipa Đipanova našlo se mjesta za još tri velike ljubavi: konje, lov i folklornu tradiciju *
Konji imaju dušu, a ljubav prepoznaju i ljubavlju uzvraćaju * Vlasnik je sablje iz Prvog srpskog ustanka*
Folklornu tradiciju i vjerski identitet naših predaka moramo prenijeti svojim potomcima*

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Nadaleko poznati konjogojac, lovac i čuvar seoske tradicije *Josip Đipanov* rođen je 1953. godine u Bačkom Monoštoru, gdje i danas živi u obiteljskoj kući sa suprugom *Tonkom*, kćerkom *Ivanom* i mlađim sinom *Željkom*. Stariji sin *Adam* živi u Bezzdanu.

Josip Đipanov je uposlen u »Vojvodinašumama«, na radnom mjestu poslovođe lovnoga revira »Kazuk« lovno-šumske uprave Bački Monoštor, ili, pučki rečeno, lovočuvara. Ovaj posao radi trideset godina, a osim što mu osigurava kruh, lov mu je i jedna od, osim Tonke, tri životne ljubavi. Vlasnik je registrirane štale »Bodrog«, u suradnji s VU »Karadordevo« uzgaja konje rase nonius. Aktivan je član Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog«.

prostorima prijetilo izumiranje. Ranije sam u štali imao lipicance i polukrvnjake. Uključio sam se u državni program očuvanja noniusa, a osobito sam i zavolio grla ove pasmine. Druga od ovih ljubavi, lovstvo, u isto vrijeme mi je i kruh. Već trideset godina sam uposlen u »Vojvodinašumama« odnosno bivšim »Srbijašumama«, a prije toga u gazdinstvu »Jelen«. Tako sam promijenio tri poduzeća, a nisam promijenio ni lokaciju, ni radno mjesto. Volim i tradiciju lovstva. Lovni sam trubač, jedan od prvih u zemlji, a ovu tradiciju nastojim prenijeti i na mlade. Kulturna baština i vjerski identitet Hrvata Šokaca duboko su ukorijenjeni u mojim genima. Ova naša Vojvodina je jedan veliki skup različitosti i ukoliko svi budemo voljeli i njegovali svoje, a pošto-

Širim uvođenjem mehanizacije izgubio je svoju ulogu u radnom procesu u poljodjelstvu, a kako nije bio tipični jahači konj, potisnut je i iz vojske. Tijekom sedamdesetih godina Noniusi su bukvalno nestali s područja Vojvodine i Slavonije.

Danas u svojoj štali imate tri grla ove rase. Kako su se noniusi našli kod vas?

Jako poštujem i volim tradiciju općenito, a nonius je dio povijesne tradicije ovih prostora. Uzgojem ove rase i danas se službeno bavi ergela VU »Karadordevo«. Kao sitni uzgajivač povezao sam se s njima i donedavno sam u štali imao dvije kobile, jedno ždrijebe i dva pastuha, danas ih imam troje: trogodišnju kobilu, starijeg priplodnog pastuha, koji je vlasništvo ergele »Karadordevo«, a kod mene je uz ugovor o zakupu od 2003. godine i mlađeg priplodnog pastuha, koji je izravni potomak šampionskoga pastuha iz »Karadordeva«. Ovaj stariji pastuh već 2005. godine bio je apsolutni šampion Novosadskog sajma.

Vaši sumještani kažu da ste nedavno teško podnijeli prodaju jedne kobile. Ukoliko su u pravu, zbog čega ste je prodali?

Točno je, ostao sam bez četrnaestogodišnje kobile Hunte. To je za ovu plemenitu životinju već duboka starost i prodaja je bila neizbježna. Hunta me je proslavila na brojnim manifestacijama. Gdje god sam se s njom pojavljivao, bilježili smo samo uspjehe. Ostavila je iza sebe i dobro potomstvo, a evo i ova trogodišnjica je njezina kćer. Ima sve najbolje odlike svoje rase i dostigla je reproduktivnu zrelost. Hunta i ja bili smo emotivno jako povezani. Konj je životinja koja, poput djeteta, zna prepoznati iskrenu ljubav, a isto tako i ljubavlju je uzvratiti. Svaki moj ulazak u štalu dočekivala je radosnim rzanjem, klimanjem glavom i veselim pogledom. Upravo zbog toga prodaja Hunte, iako znam da je bila neminovnost, meni je teško pala.

Član ste Konjičkoga kluba »Zapadna Bačka« iz Sombora. Od kada?

Ne samo član, nego i jedan od osnivača ovoga kluba. Bio sam prvi predsjednik, a danas sam član

predsjedništva. Registrirani sam sudac u konjičkim savezima Srbije i Vojvodine i kao takav često arbitriram na raznim manifestacijama u sklopu kojih se eksponiraju jahači i zaprege. Na manifestacijama revijalne naravi »gleda se« uparenost konja, ljepota fijakera ili kola, ruho kočijaša ili jahača, te harmonija pokreta. Na temelju ovih parametara dajemo svoju prosudbu, a ukoliko je riječ o natjecanju, to je jednostavnije, tu već odlučuje vrijeme. **Na mnogim manifestacijama vidani ste kako na konju i sa sabljom predajete raport dužnosnicima. Kakva je ta sablja i otkud kod vas?**

U doba Austro-Ugarske, u doba prve i druge Jugoslavije, mnogi naši preci služili su rok u konjici, a konjičke postrojbe u svojem formacijskom naoružanju imale su i sablju. Jedan od onih koji su služili rok u konjici bio je i moj djed *Joza Tucakov*, koji mi je u dugim zim-

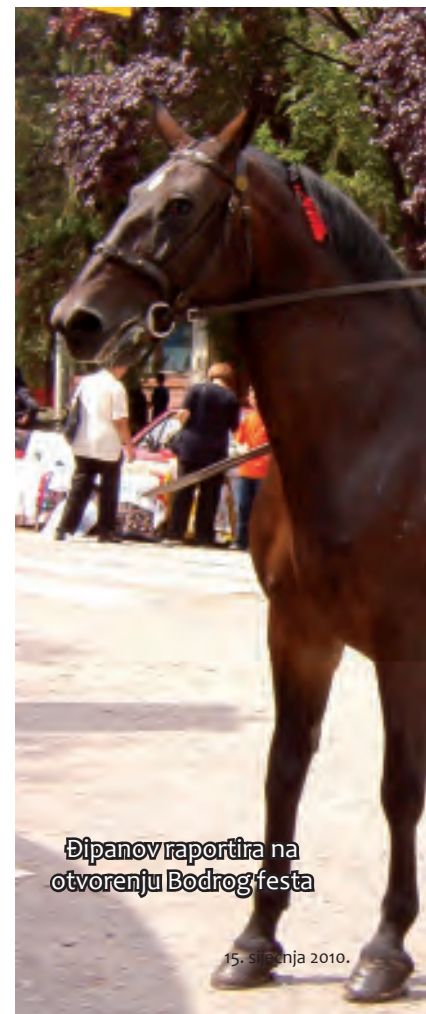
Rado se odijeva u monoštorsko pučko ruho

U Bačkom Monoštoru poznati ste po konjima, lovstvu i radu na očuvanju bogate tradicije svojega rodnoga mjesta. Kako uspijevate sve to spojiti?

Uz konje sam od najranijega djetinjstva i nikada se od njih nisam niti rastajao. Trenutačno uzgajam rasu nonius, kojoj je na našim

vali susjedstvo, naš ćemo suživot učiniti puno ljepšim i ugodnijim. **Konji rase nonius bili su zastupljeni na prostorima Vojvodine i Slavonije. Kako je došlo do njihovoga izumiranja?**

Poznato je kako je nonius bio vojni i radni konj višestruke namjene i uzgajan je kao teški punokrvnjak.

Đipanov raportira na otvorenju Bodrog festa

skim večerima pripovijedao o jahanju, predajama raporta i pozdrava sabljom, a ja, njegov jedini muški potomak, samo nastojim tu tradiciju održati. Ova sablja starija je od dva stoljeća. Nabavljena je u Kragujevcu, s pratećim papirima, prema kojima je rabljena tijekom Prvog srpskog ustanka i unikatna je. Ponosan sam što je u mojemu posjedu i nema novaca za koje bih je bilo kome ustupio. Dok živim, ova sablja će me podsjećati i na velikoga prijatelja, koji mi je svojedobno i omogućio da dođem do nje. **Na zidu u blizini sablje visi i jedna vrsta trube. Koja joj je namjena?**

Riječ je o lovačkoj trubi. Još u doba Austro-Ugarske Monarhije ova truba je lovcima služila kao komunikacijsko sredstvo. Osim za međusobno sporazumijevanje lovci su je rabili i za odavanje počasti odstrijeljenoj divljači, te za pozdravljanje, odnosno doček i ispraćaj gostiju. Odstrel divljači nije, kako to mnogi tvrde, ubojstvo, nego je samo vrsta selekcije, koju bi inače obavila sama priroda. Odstrel je samo dio jednoga procesa koji počinje od uočavanja divljači, njezina praćenja i uzgoja, pa sve do postizanja pune zrelosti. Ovu trubu dobio sam od jednoga strastvenoga lovca, izvjesnoga gospodina iz Njemačke, koji je tvrdio kako vodi podrijetlo s prostora današnje Bačke. Osim trube, od njega sam dobio i osnovnu poduku o njezinoj uporabi. Tako

Jedan od rijetkih lovaca-trubača

sam postao jedan od prvih lovačkih trubača u Srbiji i danas jako rijetkih. Ovo stečeno znanje nastojim prenijeti i mladima, kako još jedna lovačka tradicija ne bi izumrla. **Zid predsoblja vaše obiteljske kuće krasi i rogovi jednoga jelena kapitalca. Imaju li i ti rogovi svoju priču?**

Riječ je o odbačenim štanglama jednoga jelena kapitalca, koji je ove godine bio odstrijeljen u mojemu reviru. Ovu veličanstvenu životinju uočio sam i intenzivno pratio tijekom posljednje četiri godine. Brinuo sam o njegovu uzgoju, sve dok nije po broju poena postigao svoju kulminaciju, žargonom lovnih stručnjaka rečeno, dok nije sazio za odstrel. Jeleni se boduju po mjerilima službene svjetske federacije. Ocjenjuje se četrnaest zvaničnih stavki i na osnovi zbroja poena dobije se jačina i snaga trofeja. To je do sada najjači jelen odstrijeljen u mojemu reviru i na neki način zaokružio je moj tridesetogodišnji rad u lovstvu.

Podatak o svjetskom prvaku među jelenskom divljači, odstrijeljenom polovicom prošloga stoljeća u lovištu Bačkog Monoštora, polako pada u zaborav. Možete li u priču prenijeti čitateljima?

Danas rijetki pamte kako je u lovištu Bačkog Monoštora davne 1952. godine odstrijeljen jelen kapitalac i na izložbi lovstva u Disseldorfu promoviran kao svjetski prvak. Tu laskavu titulu, na ponos tadašnje Jugoslavije, držao je sljedećih dvadeset godina. Nije poznato tko ga je odstrijelio, no od zaborava ga je sačuvao i na izložbi predstavio gospodin, sad već pokojni, *Dragoslav Stefanović*. Rogovi toga jelena danas se čuvaju u lovačkoj kući »Štrbac« u Bačkom Monošturu. Ova životinja, prirodno uzgojena, bila je tipičan primjerak ritskog

jelena i danas je gotovo nemoguće ponovno uzgojiti jelena te kategorije.

O životinjama pričate s puno ljubavi. Osjete li na neki način i životinje tu ljubav?

Samo bih još kratko dodao pučku izreku: tko voli životinje, taj voli i ljude. Konji su plemenite životinje, rekao bih – imaju dušu. Nevjerojatno je koliko su vezane uz čovjeka i koliko im je istančan osjećaj u prepoznavanju onoga tko ih iskreno voli. Hinjena ljubav kod njih jednostavno ne prolazi. Čovjek je prijeko potreban i divljim životinjama, kako bi uspjele opstati. Danas su lovišta ograda i tako je životinjama znatno sužen prostor za kretanje i potragu za hranom. Zbog toga divljač dohranjujemo, životinje su na to navikle i na svoj način pokazuju koliko su zahvalne onom tko ih hrani.

Član ste KUDH »Bodrog«, a često vas viđaju u šokačkoj narodnoj nošnji i u crkvi sv. apostola Petra i Pavla. Kolika je vaša ljubav prema ovom segmentu tradicije? Često običavam reći – kakav bih ja to Šokac bio, kad ne bih volio

konje, tambure i nošnju, kad ne bih išao u crkvu? Član sam »Bodroga« od davne 1970. godine, a tradicijsku nošnju Šokaca iz Bačkog Monoštora s ponosom nosim. Volim zaplesati, volim zapjevati, a vjerski identitet duboko je ukorijenjen u prošlosti i sadašnjosti moje obitelji. U »Bodrogu« sam dosta aktivan, na to me »tjeraju« temperament i ljubav prema tradiciji, koju moramo prenijeti i našim potomcima. U vjeri nalazim snagu i smirenost, svima nama toliko potrebnu.

Na nastupima »Bodroga« vidljivo je kako većinu članstva tvore osobe srednje i starije dobi. Gdje su mladi?

Istina, mladih je jako malo. Imamo dobar dječji odjel, radimo s njima sustavno i po sedam-osam godina. S djecom smo postizali lijepe uspjehe na raznim smotrama, plijenili veliku pozornost publike na svima gostovanjima. Poslije završetka osnovne škole ta ista djeca odlaze u urbane sredine na daljnju izobrazbu i tada ih gubimo. Poneka se priključuju gradskim KUD-ovima, ili, što je najčešći slučaj, napuštaju vode kulturnoga amaterizma. Jednostavno, nisu im dovoljno atraktivna ni putovanja, ni druženja, a ne znam ni koliko su tinejdžerske generacije vezane uz tradicije svojih predaka.

Bavljenjem navedenim trima ljubavima vjerojatno vam oduzima i dosta slobodnoga vremena. Kao to prihvaća vaša obitelj?

Koliko god čovjek bio angažiran u ovim segmentima, mora naći i vremena za svoju obitelj. U više navrata u prvim godinama našega braka bilo je prigovora od strane supruge Tonke zbog mojih čestih izbjivanja iz kuće, no djeca su me uvijek bodrila, pa bi im se na koncu i ona priklonila. Godinama živim istim načinom života, tako da je i Tonka navikla na to, pa me danas, kad osjetim pomalo umor od svega, prva podupre, bilo savjetom, bilo bodrenjem i ja nastavljam. Rekao bih, Šokac do vijeka ostaje Šokac.

Godišnja skupština HKUPD-a »Matoš« iz Plavne

Redovitu godišnju skupštinu, kojom će obilježiti drugu obljetnicu Rosnutka, HKUPD »Matoš« će održati u subotu 16. siječnja u dvorani Vatrogasnog doma u Plavni.

Proslava druge obljetnice počinje sv. misom u 18 sati u župnoj crkvi sv. Jakova na kojoj će se prvi puta otpjevati uglazbljena molitva »Zdravo Marijo za Plavnu« dr. *Josipa Andrića*.

U 19 sati održat će se službeni dio skupštine i prigodni program, a u 20 sati priredit će se večera i zabava za sve nazočne.

U kulturnom će dijelu programa nastupiti »Matoševa« dječja folklorna skupina, ženski pjevački zbor i tamburaški sastav.

Pozivamo sve članove, simpatizere i prijatelje »Matoša« da svojom nazočnošću uveličaju ovaj svečani događaj.

Z. P.

IVANJSKO JAHANJE U DOPSINU, NADOMAK OSIJEKA

Konjanici, topot kopita i pjesma šokačka

Manifestaciju su prije tri godine pokrenuli doseljenici iz Srijema, iz Morovića, Kukujevaca, Sota i Vašice, a svesrdno su je prihvatili i starosjedioci

Dopsin, malo mjesto u Općini Vladislavci, nadomak Osijeka, u kojemu od tristotinjak žitelja tek polovicu čine starosjedioci, a drugu polovicu doseljeni Hrvati iz Srijema (Morović, Kukujevci, Sot i Vašica) i Hrvati iz bosanske Posavine, ovih je dana bio zaposjednut konjanicima, topotom kopita i pjesmom šokačkom. To treću godinu zajedno održavaju Ivanjsko jahanje, uz sudjelovanje tridesetak konjanika iz desetak konjogojskih udruga diljem Slavonije, Baranje i Srijema.

»Ovim smo jahanjem zaklopili staru godinu i nagovijestili boljitak u novoj«, rekao nam je načelnik Općine Vladislavci *Nedjeljko Radić*, kojega smo odvojili od kotla u kojemu se kuhao čobanac. »Lijepa je ovo tradicija, evo

njeguemo to već treću godinu i sve ćemo činiti da to potraje, a zahvaljujući ovoj manifestaciji danas već imamo desetak uzgajivača konja u Vladislavcima i Dopsinu, s najavom da će ih uskoro biti i više. Ovo su nam donijeli ljudi iz Srijema, koji ove naše prostore nastanjuju u vrijeme Domovinskoga rata i donose sa sobom pregršt lijepih običaja, pa i jahanje. Ove je godine Uskrs rano, već 4. travnja, pa su i poklade rano i već za tjedan-dva početak pokladno jahanje diljem Slavonije, Baranje i Srijema, od Duboševice na mađarskoj granici do Broda na Savi, preko Valpova, Đakova, Vinkovaca i Lovasa.«

Željko Zavorski iz Dopsina, podrijetlom iz Morovića, pohvalio se kako je zahvaljujući baš njima nekoliko obitelji iz Dopsina

i započelo ove lijepe susrete jahača u Dopsinu. Uz to su im i u Vladislavcima odmah pružili potporu. »Prve se godine okupilo tek desetak jahača, lane ih je bilo 17, a evo danas tridesetak i, po svemu sudeći, svake će ih godine biti sve više«, kaže Zavorski. »Tu su predstavnici konjogojskih udruga iz: Ernestinova, Čepina, Vinkovaca, Starih Mikanovaca, Slakovaca, Semeljaca, Ivanovca, Tomašanaca, Beketinaca, Branjinog Vrha i Popovca, jednom riječju – Slavonija, Baranja i Srijem u malome.«

Organizator je za sve sudionike pipremio slavonski doručak – slaninu i kobasicu s ražnja, čvarke, krvavicu i tlačenicu, za ručak se kuhao čobanac, a dva su odojka završila na ražnju. A, naravno, tu su i tamburaši, jer kakvo bi to

veselje bilo gdje ržu konji i jahači, bez tamburaša?

I nisu samo jahači u prvom planu, dapače, jahačice su glavne. *Marko Tkalec* iz Semeljaca, dugogodišnji uzgajivač konja u Dopsinu, tu je tek kao logistika, a njihovu lipicansku kobilu jaše supruga. Sudionici su svih manifestacija kada su konji u pitanju, od Baranje do Broda, a jednom su na jahanje potegnuli čak do Varaždina.

Tena Mak sa svojom je kobilom stigla iz Čepina, a hvali nam se kako imaju dva kluba i jednu konjogojsku udrugu koji okupljaju više od 30-ak članova s više od stotinu grla. I Tena jaše diljem Slavonije i Baranje, na Đakovačkim vezovima i na Vinkovačkim jesenima, a osobito voli pokladno jahanje.

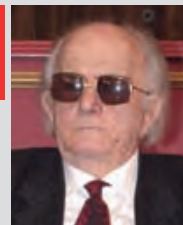
Siniša Deže iz Laslova došao je sa sinom, članovi su udruge u Ernestinovu koja okuplja 60-ak uzgajivača konja s više od 100 grla. Raduju se skorom pokladnom jahanju i bit će ih diljem Slavonije i Srijema. *Franjo Žovin* iz Beketinaca u Dopsinu je tek promatrač, jer od nedavno ne drži konje, zbog godina, a s njima je čitav svoj život. Na žalost, u Beketincima je danas tek dvojtroje uzgajivača s ne više od pet grla, a nekada je bilo više od 100 konja. Istovjetna je i sudbina *Marijana Lazanina* iz Slakovaca, koji, istina, ima 4-5 grla u štali, ali

nema tko da jaše. Mladić koji je jahao njegove konje od nedavno je kupio konja, a on je samo u logistici. Ali ne predaje se, opet će on na Vinkovačke jeseni, makar sa zapregom.

Franja Đurasović iz Starih Mikanovaca poveo je oba sina, pa on jaše kobilu a sinovi pastuše. Trenutačno su četiri konja u štali, a zna ih biti i 8-9, jer konjima se bavi više od 30 godina. Ne pita što košta, jer kad dođe pokladno jahanje svakoga su vikenda u drugome kraju, a to je uživanje!

Slavko Žebić

KRONOLOGIJA OD 8. DO 16. SIJEČNJA

8. SIJEČNJA 1777.

Subotičke izaslanike, vijećnike *Petra Josića* i *Šimuna Perčića* sačekale su u Beču nepovoljne vijesti. Na sjednici Kraljevskog namjesništva i Komore Ugarske nepovoljno je ocijenjeno nastojanje varoši Svete Marije (Subotice) da dobije status slobodnog kraljevskog grada, budući da u njoj blizini već postoje dva takva grada – Sombor i Szeged – stoga Subotica nema uvjete za dalji društveni i gospodarski razvoj.

8. SIJEČNJA 1911.

Umro je *Gyula Dudás*, prosvjetni djelatnik, doktor znanosti, publicist, urednik somborskog tjednika *Bácska*, ali i velike Opće monografije Bačko-bodroške županije. Posebno značajan je i njegov uradak *Bunyvácok története* (Povijest Bunjevaca), te prikaz o bačkim, među njima i bunjevačkim plemenitašima. Dudás je rođen u Senti 19. rujna 1861.

8. SIJEČNJA 1985.

U jutarnjim satima je na Paliću izmjerena temperatura zraka minus 25 stupnjeva Celzija. Subotica je bila grad sa najnižom temperaturom u zemlji. Polarna zima prouzročila je višednevni zastoj u radu tvornica, poduzeća i ustanova.

9. SIJEČNJA 1842.

Priopćeni su podatci o popisu žitelja Subotice u prethodnoj godini. Grad je imao ukupno 31.272 stanovnika, ili: 75 liječnika, učitelja i činovnika, 1.312 građana i obrtnika, 818 seljaka, 3.843 želira (nadničara) i vrtlara, te 9.629 muškaraca i 15.595 žena.

9. SIJEČNJA 1945.

Umro je *Mijo Mandić*, prosvjetni djelatnik, nacionalni borac za uvođenje materinskog jezika u subotičke škole, pisac udžbenika, vrstan publicist, pokretač i dugogodišnji urednik bunjevačkog Nevena, pokrenutog 1884., čelnik

Gradske knjižnice i počasni građanin Subotice. Rođen je u Kačmaru 12. studenoga 1857.

9. SIJEČNJA 2004.

U tisku je objavljena vijest prema kojoj je iznenada umro hrvatski *Refik Memišević*, zaslužan spor-

taš Jugoslavije, svjetski šampion (1981.), osvajač srebrne kolajne na Olimpijadi u Los Angelesu (1984.), višekratni reprezentativac, u četiri navrata nositelj titule sportaša godine (1977., 1981., 1984., 1985.), te drugih visokih priznanja.

10. SIJEČNJA 1780.

U nazočnosti izaslanika Kalačkog kaptola, kanonika *Antuna Graškovića*, drugog podžupana Bačko-bodroške županije, *Antuna Pijukovića*, te domaćih i uglednika sa strane, započelo je uvođenje u posjed Slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolas, tj. Subotice (Szabadke).

10. SIJEČNJA 1931.

U Zaječaru, gdje je bio uposlen kao carinik, umro je subotički spisatelj i novinar *Pavao Bašić Palković*. Pripovijetke je najčešće pisao bačkom bunjevačkom ikavicom. Suradivao je u Subotičkim novinama, Nevenu, Subotičkoj Danici, Ilustriranim cetinjskim novinama i dr. Zastupljen je u Antologiji proze bunjevačkih Hrvata *Geze Kikića*. Rođen je 1. listopada 1875.

10. SIJEČNJA 1964.

Uprava subotičkog trgovinskog poduzeća NAMA (Narodni magazin) priopćila je kako je tijekom prethodne godine njene prodavonice posjetilo ravno milijun kupaca koji su ondje potrošili više od dvije milijarde dinara.

11. SIJEČNJA 1999.

Savezno ministarstvo pravde upisalo je u svoj registar Hrvatsko akademsko društvo i time dalo suglasnost na njegovu djelatnost. Prvi predsjednik ove novoutemeljene hrvatske udruge bio je mr. sc. *Josip Ivanović*.

12. SIJEČNJA 1882.

Na novoj regulacijskoj karti grada Subotice označeni su mlinovi (suvače) i ostali najznačajniji objekti poput: Franjevačke crkve sa samostanom, Pravoslavne crkve sa školom, kapela Svetog Roka, spomenik Svetog Trojstva, Kalvarija, Gradska vijećnica, stup srama, tržnica, školska zgrada, gradska gostionica, barutana, Rogina bara, kanal u Mlaci i drugi lokaliteti.

12. SIJEČNJA 1931.

Rođen je *Nestor Gabrić*, pjevač narodnih pjesama. Karijeru započimje u Subotici, a nastavlja je u Novom Sadu. Suradujući sa tamburaškim i narodnim orkestrima snimio je mnoge pjesme, mahom u novokomponiranom narodnog duhu.

Interpretirao je, također, i brojne stare bačke bunjevačke pjesme, ali i melos iz drugih krajeva Vojvodine. Umro je 9. listopada 1994.

13. SIJEČNJA 1888.

U Kalači je umro naslovni biskup *Ivan Antunović*, narodni preporoditelj, publicist, urednik i naklad-

nik, romanopisac i pripovjedač. Djelovao je na duhovnom, znanstvenom, kulturnom, političkom i društvenom prosvjećivanju svojih sunarodnjaka. Začetnik je i sa svojim suradnicima nositelj preporoda bunjevačkih Hrvata u Podunavlju sedamdesetih i osamdesetih godina XIX. stoljeća. Najizrazitija je osobnost naše povijesti od dolaska Bunjevaca i Šokaca u ove krajeve. Rođen je u Kunbaji 19. lipnja 1815.

14. SIJEČNJA 1834.

Poslije šestogodišnje prinudne stanke obavljen je izbor čelništva gradske uprave. Glavni sudija, prvi čovjek pročelnništva, je *Šime Mukić*, gradski kapetan *Šime Skenderović*, predsjednik Vanjskog vijeća (Tribuna plebis), *Nikola Đelmiš*, a gradonačelnik *Josip Sarić*.

14. SIJEČNJA 1945.

Zbog nestašice papira i drugih posljedica rata, u tek oslobođenoj Subotici prestaje, izlazi iz dnevnika Radio vijesti, pisan standardnim hrvatskim jezikom i tiskan latiničnim pismom. Pokrenut je 19. listopada 1944.

14. SIJEČNJA 1972.

Podizanjem ustave na maloj brani novoizgrađenog kanala, započelo je ispuštanje vode iz jezera Palić. Time je označen početak višegodišnjih radova na sanaciji jezera, koja je okarakterizirana »akcijom stoljeća«.

III. prelo Mladeži DSHV-a

SUBOTICA – Mladež Demokratskoga saveza Hrvata u Vojvodini organizira »III. prelo Mladeži«, koje će se održati u petak, 15. siječnja, s početkom u 18:30 u restoranu KTC-a (Pačirska cesta 61) u Subotici. Prelo je poniklo iz tradicionalnog hrvatskog narodnog običaja koji se održavao u obiteljskim domovima na salašima, u vrijeme kada nije bilo velikih poljodjelskih radova, a posebice u pokladno vrijeme. Mladež DSHV-a želi sačuvati ovaj jedinstven običaj bačkih Hrvata i smjestiti ga na njegovo zasluženno mjesto u okviru modernoga doba, ističu organizatori.

Inače, prelo Mladeži DSHV-a okuplja zavidan broj mladih s područja Vojvodine.

Dani biskupa Ivana Antunovića 2010.

SUBOTICA – Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« organizira »Dane biskupa Ivana Antunovića 2010.«. Svečana misa za biskupa Ivana Antunovića bit će održana u nedjelju, 17. siječnja, u 18 sati u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske, dok će u srijedu, 20. siječnja, u HKC-u »Bunjevačko kolo« biti upriličen devetnaesti po redu »Razgovor« s temom »Dužijanca jučer – danas – sutra«.

Mons. *Stjepan Beretić* izlagat će na temu »Dužijanca jučer«, mons. dr. *Andrija Kopilović* će govoriti o »Dužijanci danas«, a nakon toga predviđen je razgovor o temi »Dužijanca sutra«.

Moderator će biti somborski župnik i dekan preč. *Josip Pekanović*, a u glazbenom dijelu programa nastupit će zbor Collegium musicum catholicum. Početak »Razgovora« je u 19 sati.

Veliko prelo u Subotici

SUBOTICA – Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« organizira »Veliko prelo 2010.«, koje će biti održano u subotu, 30. siječnja, u Dvorani sportova u Subotici s početkom u 19:30. Tijekom večeri goste će zabavljati Ansambl Ravnica, Ansambl Hajo i hrvatska pop zvijezda *Boris Novković*.

Cijena ulaznice s konzumacijom iznosi 2.500 dinara. Za rezervaciju karata, kao i za prijave za izbor najljepše prelje, možete se javiti na brojeve telefona 024/555-589 i 062/309-611.

U povodu ove manifestacije HKC »Bunjevačko kolo« raspisao je natječaj za najbolju preljsku pjesmu »Velikog prela 2010.«. Tekst preljске pjesme treba poslati na adresu: HKC »Bunjevačko kolo«, Preradovićeve 4 ili putem elektroničke pošte na adresu bkolo@nadanu.com, s naznakom »za Veliko prelo«. Natječaj je otvoren do 20. siječnja.

Veliko prelo »Pučke kasine 1878.«

SUBOTICA – »Pučka kasina 1878.« organizira Veliko prelo, koje će biti održano u subotu, 6. veljače, u dvorani KTC-a u Subotici. Početak je u 19 sati i 30 minuta, a tijekom večeri goste će zabavljati Ansambl »Ravnica«.

Cijena ulaznice s konzumacijom iznosi 1.500 dinara. Za rezervaciju ulaznica, kao i druge obavijesti u svezi s Velikim prelom »Pučke kasine 1878« 2010., možete se javiti na broj telefona 063/18-23-332.

»Gupčev bal« u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD »Matija Gubec« po drugi put organizira »Gupčev bal« koji će se održati u subotu, 6. veljače, u prostorijama Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu.

Organizatori pozivaju zainteresirane članove i simpatizere da pravodobno rezerviraju ulaznice, jer je njihov broj ograničen. Cijena ulaznice iznosi 1.000 dinara, u što je uračunat aperitiv, predjelo, glavno jelo i piće tijekom cijele večeri. Ulaznice se mogu nabaviti na broj telefona 064/201-5274.

Goste na balu zabavljat će tamburaški sastav »Grofovi« iz Velike (Hrvatska), te tamburaši HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Katolički institut darivao ZKVH-a

SUBOTICA – Krajem prošle godine pročelnik Izdavačkog odjela Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« preč. mr. *Andrija Anišić* uručio je donaciju Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata u obliku knjiga, svih brojeva Zvonika i novog tečaja kalendara »Subotička Danica«. Ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov je tom prigodom istaknuo da su Institut »Ivan Antunović« te publikacije »Zvonik« i »Subotička Danica« nezaobilazni u povijesti hrvatskog naroda u Vojvodini, a samim tim i u Srbiji.

»Nakon donacije 'Hrvatske riječi' te privatne donacije Đure Lončara, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata postao je vlasnikom kompletnih izdanja 'Žiga', 'Glasa ravnice', 'Zvonika' i 'Hrvatske riječi'. To su četiri najvažnije periodične publikacije koje su se pojavile u hrvatskoj zajednici od devedesete godine do danas. Postali smo vlasnici i časopisa 'Klasje naših ravni' te 'Subotičke Danice' od 1984. do danas.«

Na ovaj su način postavljeni temelji zavičajne biblioteke Zavoda. Kod donacija ove vrste najvažnije je da na jednom mjestu budu pohranjene sve publikacije koje se tiču vojvođanskih Hrvata, te da budu dostupne, kaže *Tomislav Žigmanov*.

Uz želju da se knjižnica Zavoda što više poveća kako bi zainteresirani mogli kvalitetno istraživati knjišku baštinu, vlč. Anišić je čestitao na postignutim rezultatima na polju kulture i poželio da bude još više darovatelja knjiga.

Zavod će i dalje prikupljati publikacije koje su neposredno navezane na hrvatsku zajednicu u Vojvodini, stručno ih obrađivati, primjereno čuvati i omogućiti dostupnost svima na korištenje.

Natječaj Ministarstva kulture Republike Srbije

BEOGRAD – Ministarstvo kulture Republike Srbije raspisalo je Natječaj za sufinanciranje programa/projekata koji svojom kvalitetom pridonose razvoju i prezentaciji umjetnosti i kulture za 2010. godinu. Natječaj se odnosi na programe/projekte iz 16 područja suvremenog stvaralaštva, a posebna pozornost bit će posvećena programima/projektima koji su od republičkog značaja, visoke umjetničke kvalitete, koji promoviraju nove umjetničke forme i izraze i pridonose decentralizaciji kulture i interkulturnom dijalogu. U svim domenama, prioritet će imati programi namijenjeni djeci i dječjem stvaralaštvu, stvaralaštvu mladih i osobama s posebnim potrebama.

Ove godine, Natječaj za sufinanciranje programa/projekata koji svojom kvalitetom pridonose razvoju i prezentaciji umjetnosti i kulture za 2010. godinu odnosi se istodobno i na programe nacionalnih manjina i etničkih zajednica u Republici Srbiji i na programe srpskog naroda koji živi izvan Republike Srbije.

Natječaj je raspisan 18. prosinca 2009. godine i bit će otvoren do 31. siječnja 2010. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti u Ministarstvu kulture RS, putem telefona broj 011/33-98-911.

Tekst natječaja i obrasci za sva područja natječaja, kao i za programe nacionalnih manjina, mogu se preuzeti na internetskoj stranici Ministarstva www.kultura.gov.rs.

Od ideje o referentnoj knjizi do vodećeg nakladnika

Četrdeset godina od objavljivanja prvoga sveščića Velike katalonske enciklopedije, što se tada činilo fantazijom – izdavanje enciklopedije na katalonskome – tvrtka Katalonska enciklopedija prerasla je u vodećeg nakladnika na katalonskome tržištu knjiga

Piše: Slaven Bačić

Jedna od najznačajnijih europskih manjina nedvojbeno su Katalonci. Iako pripadnici ove etničke romanske skupine inače sebe ne drže manjinom, njihova je de facto manjinska osobitost višestruka: velika brojnost (8 milijuna, što ih čini današnjom najvećom europskom jezičnom manjinom); neuobičajeno veliki broj pripadnika manjine koristi katalonski jezik (razumije ga 95 posto, a govori 75 posto Katalonaca); snažna politička, gospodarska i kulturološka samosvjesnost; svoje ciljeve Katalonci su primarno ostvarivali diplomacijom i trgovinom, a mnogo manje militantnošću; očuvana visoka kultura, koja je još od srednjega vijeka prožeta utjecajima susjednih država, ne pre naglašava nekadašnju katalonsku veličinu, već je primarno okrenuta budućnosti; tolerancija između različitih političkih i društvenih ideologija i pokreta (Katalonci su uglavnom katolici, ali ima i izu-

zetno veliki broj agnostika i ateista; uz tradicionalni katolicizam i desnicu, postoji i jaka podrška lijevim političkim opcijama), što rezultira kreativnošću i poduzetnim duhom...

JEZIK

Katalonski jezik pripada iberoromanskoj skupini jezika, a osim u španjolskoj pokrajini Kataloniji (kat. Catalunya, španj. Cataluña) govori se i u susjednim regijama Španjolske (Valencija i Balearski otoci), Andori, u regiji Roussillon (kat. Rosselló) u francuskom departmanu Istočni Pirineji (franc. Pyrénées-Orientales, kat. Catalunya de Nord), te u gradu Alghero (kat. l'Alguer) na talijanskome otoku Sardiniji. U oblikovanju katalonskog etničkog identiteta najvažniju ulogu imali su: zasebni kulturni identitet proizašao iz činjenice da su područja

oko današnje Barcelone bila među prvim koja su u procesu reconquiste oslobođena od arapskih osvajača te su njezini stanovnici bili manje izloženi arapskim utjecajima, zatim politički identitet koji se razvio u okviru zasebne kneževine, najprije samostalne a poslije pod kraljevskom krunom Aragona, te katalonski jezik na kojem se razvila bogata književnost.

Kada je u XV. stoljeću potpala pod vladarsku kuću Kastilje, Katalonija je bila izložena madridskome centralizmu, te se u borbi protiv njega oslanjala na protivnike Madrida (francuske kraljeve u XVII. st., Habsburgovce početkom XVIII. st., republikance u građanskome ratu 1936.-39.), ali kako je Madrid u ovim sukobima izlazio kao pobjednik, katalonski je jezik zabranjivan, a državne su institucije bile snažno potčinjene madridskoj kruni. Slično je bilo i u sjevernoj Kataloniji, koja je od XVII. stoljeća pod francuskom

vlašću. No, zahvaljujući gospodarskoj snazi očuvala se nacionalna svijest, čiji su nositelji bili pretežito intelektualci.

Tako je bilo i nakon građanskoga rata kada je *Franco* najprije zabranio katalonski jezik, a od 1946. dopustio tiskanje tek poneke do tada neobjavljene knjige (ali ne i prijevoda!) na katalonskome, ali uz strogu cenzuru. Nakon što se kasnih 1950-ih učvrstio na vlasti i nastojao poboljšati veze sa SAD-om i Zapadnom Europom, *Franco* je prve ustupke glede nacionalnosti učinio Kataloncima: katalonski se jezik vratio u javnu uporabu, počele su izlaziti katalonske novine, knjige, čak i televizijske emisije, a sve katalonske društvene skupine – poduzetnici, Crkva i radništvo – podupirali su težnje za autonomijom. Ubrzo poslije Francove smrti, Katalonci su 1977. uspjeli vratiti široku autonomiju, a u godinama koje su slijedile katalonska vlada podignu-

la je katalonski na razinu prvog službenog jezika, na katalonskome postoje svi stupnjevi školstva i njime se koriste sve vrste medija, Katalonija sama ubire PDV, a Olimpijske igre 1992. u Barceloni bili su demonstracija katalonske samostojnosti. U XX. stoljeću, a osobito od 1960-ih do danas, katalonska kulturna sredina, poglavito glavni grad Barcelona, pretvorila se u ono što su željeli prvaci katalonskoga kulturnoga preporoda iz XIX. stoljeća: postala jedno od značajnijih središta sveukupne svjetske književnosti i kazališnoga života, te središte nakladništva na katalonskom jeziku.

POČECI ENCIKLOPEDIJE

Posebno mjesto u modernoj katalonskoj kulturi pripada Velikoj katalonskoj enciklopediji (kat. Gran Enciclopèdia Catalana, skr. GEC). Njezini počeci vezuju se za vrijeme obnove katalonskoga nakladništva 1960-ih godina, kada ono dostiže razinu iz godina prije građanskoga rata. Godine 1962. osnovana je u Barceloni nakladnička kuća Edicions 62, a njezin osnivač *Max Cahner* iznio je 1965. ideju o obogaćivanju ponovno rađajuće katalonske kulture referentnom knjigom na katalonskom jeziku koja bi u sebi objedinila opću kulturu i znanje, promišljene iz katalonske perspektive i ističući specifično katalonske prinose općem dobru. Sekundarna namjera bila je jasna: jedna kultura u procesu obnove trebala je strog, praktičan i dostupan instrument, koji bi poslužio širenju ideje o vlastitoj zemlji i svijetu što ju okružuje, iz specifično katalonske perspektive. Planirano djelo bila je opća enciklopedija po uzoru na provjereni model Larousseova enciklopedijskoga rječnika. Isprva se razmišljalo o preuzimanju univerzalnog dijela abecedarija talijanske Opće enciklopedije Garzanti, kojemu bi se dodao specifično katalonski abecedarij. No, ubrzo je ovo rješenje (iako a priori jednostavnije i jeftinije) odbačeno uslijed spoznaje da nije riječ o neutralnom pogledu, već o interpretacijama iz različitih nacionalnih perspektiva, te se pristupilo sastavljanju općega abecedarija na temelju prinosa domaćih intelektualaca, koji su se većinom prihvatili rada na projektu. Tako je 1965. osnovana tvrtka Enciclopèdia Catalana (EC) sa zadaćom sastavljanja i objavljiva-

vanja opće enciklopedije na katalonskome u tri sveska, za vrijeme od pet godina i uz trošak od 13 milijuna pezeta. Voditelj projekta bio je filolog *Jordi Carbonell*, a još u fazi planiranja postalo je jasno da su 3 sveska nedovoljna, pa je izvršeno povećanje broja svezaka na 8, a kada se pristupilo pisanju tekstova izvršeno je daljnje povećanje najprije na 14, da bi ih konačno bilo 15.

PRVO IZDANJE

U prosincu 1968. po cijeni od 50 pezeta pojavio se prvi u nizu svešćića GEC, koji su potom izlazili svaki tjedan i prodavali se na kioscima, u knjižarama i u pretplati. Međutim, Edicions 62 je već iduće godine zapao u financijsku krizu, jer nije mogao osigurati velika ulaganja za nastavak projekta. Tada je Katalonska banka, čiji je predsjed-

miju Katalonije, koji nije odustao od projekta, nekolicina političkih istomišljenika uložila je gotovo 50 milijuna pezeta za nastavak posla, pa je novo uredništvo s obnovljenim žarom nastavilo projekt i potkraj 1971. objavilo posljednja tri svešćića trećega sveska Enciklopedije, koja će od četvrtoga sveska izlaziti isključivo u cjelovitim svescima. Pod novom upravom i s novim načinom poslovanja, ritam obavljanja GEC-a ulazi u normalu, koja je narušena samo dva puta: zbog dvaju uzastopnih napada ekstremne desnice 1973. – kada su u provali uništeni dosjei pretplatnika i pripremljeni materijali te ukradeno nekoliko pisanih strojeva (napadi su bili motivirani krizom odlazećega režima generala Franca, ali i jasnim kulturno-političkim značenjem projekta GEC), te manja kriza potkraj 1978. s dijelom redakcije,

Tiskanje udžbenika

U svojem poslovanju tvrtka Katalonska enciklopedija je ušla u zajednička ulaganja s drugim izdavačima, proširila se i na susjedna tržišta izvan Katalonije, uz daljnje tematsko razušivanje nakladništva. Posebno je značajno snabdijevanje tržišta školskih udžbenika materijalima promišljenim iz nacionalne perspektive i sa specifično katalonskim sadržajima, prilagođenim novim programima koje je ustanovila katalonska vlada, nasuprot ponudi knjiga koje su bile površno adaptirani prijevodi sa španjolskoga, koji su do tada prevladavali na tržištu, pa danas Katalonska enciklopedija svojim udžbenicima pokriva sve razine obrazovanja u Kataloniji.

nik uprave bio *Jordi Pujol* (budući prvi predsjednik Katalonije, koji će ovu dužnost obnašati 1980.-2003.), oprostila dugove tvrtke EC i preuzela vlasništvo nad njome. Iako je tijekom 1970. broj pretplatnika GEC-a dosegao 14.000, EC nastavlja poslovati s gubitkom od 136 milijuna pezeta. Prevelik broj zaposlenih i ispolitizirano osoblje u stalnom sukobu s tvrtkom, rezultiralo je povlačenjem Katalonske banke iz vlasništva nad tvrtkom, otpuštanjem velikog dijela članova redakcije, te smjenom ravnatelja na čije mjesto dolazi orijentalist *Joan Carreras*, koji je imao iskustvo u uređivanju španjolskoga izdanja Larousseove enciklopedije.

Zahvaljujući agitaciji *Jorija Pujola*, uvjerenog borca za autono-

se ustupila autorska prava tvrtke s direktnom prodajom, a društvo bi prestalo djelovati.

Međutim, na prijedlog *Jordi Pujola*, tada već predsjednika Katalonije, i u dogovoru s mecenama, odlučeno je da se ulogom u visini nepovratnog zajma osnuje zaklada na koju bi se prepisalo vlasništvo nad tvrtkom Katalonska enciklopedija te da se nastavi s nakladničkom djelatnošću, pokretanjem novih projekata s istim ciljevima koji su potaknuli nastanak GEC-a: standardizacija katalonske kulture i njezino obogaćivanje referentnim publikacijama! Tako je Katalonska enciklopedija do danas izdala više stotina jednosveščanih i višesveščanih kapitalnih naslova različite vrste: opća referenta djela (Veliki zemljopis katalonskih regija, Romanika Katalonije, Prirodopis katalonskih zemalja, Povijest katalonskih zemalja...), stotinjak rječnika (katalonskoga jezika, dvojezične, dopunske i tematske rječnike), školske priručnike, knjige za djecu, publicistiku, kartografiju, vodiče i on-line izdanja.

Osim toga, nastavljen je rad i na GEC-u, pa je 1986. pokrenuto drugo izdanje, u kojem je aktualiziran i znatno obnovljen sadržaj prvog izdanja. Posljednji, 24. svezak drugoga izdanja izašao je 1989. godine, ima 200.000 članaka, a do sada je prodano 90.000 kompleta. To je izdanje i trenutačno u prodaji, koje se od 1992. ažurira i objavljuje svake dvije godine.

ELEKTRONIČKA IZDANJA

Od pojave elektroničkog nakladništva, EC odmah se prihvatila rada i na ovome planu: 1993. na CD-ROM-u objavljeni su katalonsko-englesko-španjolski rječnik te katalonski rječnik, kao prvo komercijalno izdanje na CD-ROM-u u Španjolskoj, 1996. izdana je Compact – prva multimedijalna opća enciklopedija na nekom od jezika španjolskoga polutotoka, 1997. na internetu se pojavljuje Hiperenciclopèdia (on-line inačica drugoga aktualiziranog izdanja GEC, na koje se pristupa pretplatom), kao prva opća enciklopedija u Europi i druga na svijetu nakon Britannice, 2009. postavljena je na internet L'Enciclopèdia sa slobodnim pristupom njezinim sadržajima (435.000 članaka), a za 2010. planira se uređivanje sadržaja slično wikipediji, uz obveznu superviziju stručnoga uredništva.

HERTA MÜLLER, »REMEN, PROZOR, ORAH I UŽE«, OCEANMORE, ZAGREB, 2009.

Suočenje s nepodnošljivom realnošću

Ono što je njemačka spisateljica započela u svojoj kratkoj prozi, preraslo je u roman djelomice zastrašujuće teškog, a djelomice snu sličnog sadržaja. Roman je napisala u spomen na prijatelje ubijene u vrijeme Ceaușescuova režima

Bira: Đurđica Stuhlreiter

Nobelova nagrada za književnost dodjeljuje se godišnje autoru iz bilo koje zemlje svijeta koji je napisao »najizvrsnije djelo s idealističkim stremljenjima«. Riječ djelo ne označava pri tom nužno jedno djelo, može značiti i životni opus autora. Švedska akademija odlučuje tko će dobiti nagradu, ali je moguće da nagradu i ne dodijeli.

Herte Müller

Prošle godine Nobelova nagrada za književnost otišla je u ruke *Herte Müller*, njemačko-rumunjske autorice kojoj književne nagrade i nisu nešto novo. Nakon što je godine 1994. objavila roman »Remen, prozor, orah i uže«, kojim je postala poznata i priznata u cijelom svijetu, zapale su je i istaknuta njemačka Kleistova nagrada (1994.) i Međunarodna književna nagrada IMPAC-Dublin (1997.), no Nobelova nagrada zacijelo je kruna njezina dosadašnjeg rada.

PROTIV DOGMI I REPRESIJE

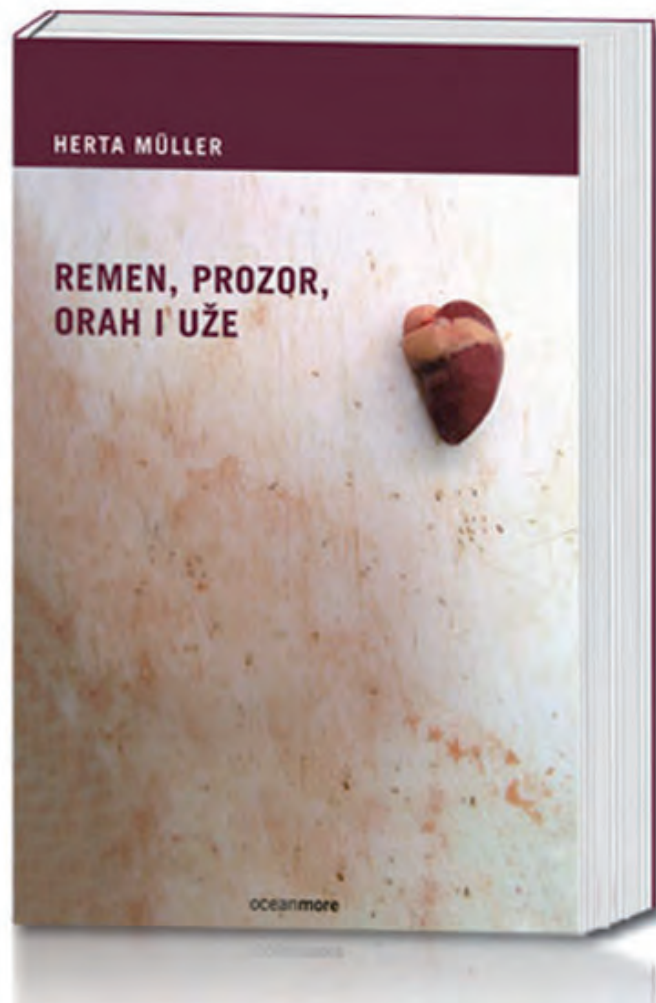
Rođena je u Rumunjskoj 1953., u Nitzkydorfu, selu u pokrajini Banat. U Temišvaru je studirala njemački i rumunjski jezik s književnošću te postala članicom Aktionsgruppe Banat, grupe pisaca kojima je materinji jezik njemački, a koja u vrijeme Ceaușescuove diktature traži slobodu govora i pisanja. Nakon završetka studija zapošljava se u tvornici kao prevoditeljica, ali uskoro dobiva otkaz jer je odbila surađivati s rumunjskim tajnim službama.

U tom razdoblju svog života piše kratki poetski roman »Nizine« koji, zbog stalnih problema s cenzurom, znatno izmijenjen, uspijeva objaviti tek 1982. Njegov izvorni, necenzurirani, rukopis uspijeva poslati u Njemačku te njime oduševiti kritiku. Na frankfurtskom sajmu knjiga Herta Müller javno govori protiv diktature u Rumunjskoj pa joj je nakon povratka kući zabranjeno daljnje objavljivanje. Kako joj život u domovini postaje sve nepodnošljiviji, iseljava se 1987. s mužem *Richardom Wagnerom* u Berlin. Većina njezinih djela govori o aspektima njena vlastitog života u vrijeme najprimitivnijeg totalitarizma u Rumunjskoj ili o osjećaju otuđenosti i neukorijenjenosti u novo tlo koji prožima sve njene likove prebjega i disidenata. Životno iskustvo koje je stekla u seoskoj sredini banatskih Švaba, a poslije i kao pripadnica njemačke manjine, neće biti uobličeno samo kao kritika primitivne ruralne kulture i brutalne državne represije već će doseći razinu same poezije koja odražava jedno degenerirano i turobno stanje svijeta. U svojim djelima i javnim istupima beskompromisno se suprotstavlja svakoj dogmi i represiji, pa je tako devedesetih godina žestoko je kritizirala istočnonjemačke pisce koji su surađivali s tajnim službama. U znak protesta istupila je iz njemačkog P.E.N.-a.

ANALIZA SVIJETA RAZVLAŠTENIH

U objašnjenju Kraljevske akademije u Stockholmu stoji kako Herta Müller »jezikom komprimiranim poput lirike i iskrenim kao u prozi, opisuje i analizira svijet razvlaštenih«. To posebice vrijedi za majstorski napisano djelo, roman »Remen, prozor, orah i uže«. Ono što je započela u svojoj kratkoj prozi, djetinjstvo i godine prije odlaska u egzil, preraslo je u roman djelomice zastrašujuće teškog, a djelomice snu sličnog sadržaja.

Roman govori o opasnim vremenima u kojima se prijateljstva proširuju na sve ono što smatramo

životom. Ili na ono što smatramo ne-životom. »Prijatelji su iz dana u dan upućeni jedni na druge kako bi se međusobno štitili ili se zaštitili jedan od drugoga. Međusobno povjerenje pruža privid spasa koji se izvan prijateljstva, u svijetu koji guši život, ne može postići. Prevelika su očekivanja od prijateljstva koja su u procjepu između međusobnog tješnja i izljeva ljutnje i postupaka iz nemoći. Takva ljubav nastaje u jednom kutu usana, a nestaje u drugom. Može je se pokositi kao što se kosi visoka trava, ali ona će ponovo narasti onako kako želi, onako kako raste pokošena trava. Nakon vješanja ili skoka kroz prozor jednog od prijatelja nestaje razlika između samoubojstva ili ubojstva koje je inscenirano kao samoubojstvo. Sama smrt nam o umiranju ništa ne govori. Mjesto na kojem se to dogodilo

u tekstu može označiti riječ uže i prozor, o kojima se pak ne može niti govoriti niti šutjeti. Između te dvije riječi ne postoji ništa, a ipak moraš stajati u tom međuprostoru, naprosto zato što si živ. Riječi u ustima čine isto toliko štete koliko i naša stopala u travici, navela je Herta Müller.

Kritika je roman ocijenila sljedećim riječima: »'Remen, prozor, orah i uže' je tužna knjiga. Čak i tamo gdje opisi nekih prizora izazivaju smijeh. No 'Remen, prozor, orah i uže' nije samo tužaljka već i djelo puno poruge, gorke groteske, sarkazma i nemilosrdnih šala. Estetika i angažman su u djelu Herte Müller neodvojivi. Upravo u ekstremnom negiranju njena se proza pretvara u poeziju u kojoj iz daljine dopire odjek nekog boljeg svijeta.«

JEZIČNI SAVJETNIK

Je li me (ne)tko tražio?

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Uz humoristično-glazbeni show »Jel me netko tražio 2010.« Nove TV mogli smo dočekati Novu godinu. Nećemo se u ovom savjetniku baviti kvalitetom spomenute emisije niti odabirom gostiju koji je podigao popriličnu prašinu među hrvatskim pukom (između ostalih gostovale su *Neda Ukraden* i *Lepa Brena*), nego ćemo govoriti o nazivu emisije. Prije desetak godina na nacionalnoj smo televiziji mogli pratiti seriju koja se prvo zvala »Je l' me netko tražio?«, a potom joj je naziv promijenjen u »Je l' me tko tražio?«, a sada je u nešto promijenjenom obliku ponuđena na Novoj TV.

Dakle s pravom možemo pitati što je pravilno i kakva je razlika između upitnih zamjenica *tko* i *netko*?

Među navedenim zamjenicama postoji gramatička razlika. *Tko* je jednostavna odnosna zamjenica,

a *netko* je složena sastavljena od predmetka *ne* i upine zamjenice *tko*.

Stoga je u ovom primjeru pravilno reći:

Je l' me tko tražio?

Zamjenicu *netko* pravilno ćemo rabiti u sljedećim primjerima:

Tiho djeco, netko kuca na vrata!
Ivana, javi se, netko te želi čuti!

Često se zamjenjuju i zamjenice *tko* i *koji* iako među njima postoji razlika. Kada označava živo biće, trebali bismo rabiti zamjenicu *tko*.

Nije pravilno reći:

Onaj koji izgubi loptu, ispada iz igre.

Stoga valja:

Onaj tko izgubi loptu, ispada iz igre.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Ivan Goran Kovačić

Priredjuje: Miranda Glavaš-Kul

Pjesnik, pripovjedač, esejist i kritičar *Ivan Goran Kovačić* rođen je u Lukovdolu 21. ožujka 1913. godine. Nakon gimnazije, na zagrebačkom Filozofskom fakultetu upisuje slavistiku. Studij je prekinuo, najvjerojatnije ponukan obiteljskom oskudicom, ali i željom za potpunim književnim i publicističkim angažmanom. Isprva se zaposlio kao korektor, a zatim kao suradnik i urednik »Hrvatskog dnevnika«. Nadimak Goran, kojim je želio izraziti svoju pripadnost rodnom kraju (Gorski kotar), pridodao je svom imenu oko 1935. godine. Od 1938. godine često boravi u plućnim sanatorijima, ali i aktivno sudjeluje u javnom životu. Prigodom nastupa na književnoj večeri u Mariboru 1940. posebno se zbližio s *Vladimirom Nazorom* s kojim potkraj prosinca 1942. odlazi u partizane. Zakratko ostaje s hrvatskim borcima, a onda je dodijeljen jednoj crnogorskoj borbenoj jedinici koja je u okršajima u proljeće i ljeto 1943. potiskivana po istočnoj Hercegovini. U okol-

nostima koje nisu poznate pao je u četničko zarobljeništvo. Ubijen je 12. srpnja 1943. u okolici Foče.

U književnosti se javio još kao gimnazijalac 1929. pjesmom »Ševina tužaljka« u časopisu »Omladina«. Sustavno počinje objavljivati od 1930. godine. Za života je objelodanio samo ciklus pjesama u zajedničkoj zbirci »Lirika« (1932.) zajedno s *Josipom Hitrecom* i *Vladimirom Jurčićem* te knjigu novela »Dani gnjeva« (1936.). Sedam novela iz te zbirke bavi se goranskim socijalnim ozračjem suvremenoga doba, sa seoskom zajednicom, njezinim pamćenjem i apstraktnom snagom kao idejnom osnovicom te sljubljenošću čovjeka i pejzaža u lirskim digresijama. Problem morala i vizija smrti čvorišne su točke autorove poetike.

Legenda o mladom pjesniku koji je predvidio da mu se neće znati za grob, nego će ga u planini tek moći naslutiti prijatelj drag (pjesma »Moj grob«, objavljena 1937. u »Hrvatskoj reviji«), znatno je obilježila recepciju Kovačićeva djela.

Neposredno po dolasku u partizane, Kovačić je zaokružio svoj u Zagrebu započeti životni tekst, poemu »Jama« koja se brzo raširila i napokon potvrdila kao najvažniji književni dokument toga doba. Riječ je o potresnoj antiratnoj poemi u kojoj fragmentima sadašnjosti i prošlosti predviđa pobjedu svjetla u svijetu; partizani su decidirani kao nositelji te luči, a zlo iz kontrapunkta nije dobilo ime. Zahvaljujući njoj, tijekom komunističke vlasti imao je status karizmatičnog pjesnika. No, komunistički je režim manipulirao Kovačićevim djelom. Njegove su pjesme objavljivane još u partizanima (Goran i Nazor: »Hrvatske pjesme partizanke«, 1943.; »Jama« u nekoliko izdanja, a posebno je zanimljivo ono iz 1944. s litografijama *Murtića* i *Priče*, uvezano u padobransko platno), ali je već 1945. zapriječen pokušaj novoga izdanja jedine samostalne knjige koja mu je izišla za života (»Dani gnjeva«, 1936.) zbog najkarakterističnije i najhrvatskije novele »Probuđeni djedovi«, a sve do

Ivan Goran Kovačić

kritičkog izdanja (»Sabrana djela«, 1983.) nije ponovno objavljivani ni jedan od najboljih Kovačićevih eseja (»Najslobodumnije Krležino djelo«) o romanu »Na rubu pameti«.

Tijekom desetak godina autor-skoga djelovanja Kovačić je napisao mnogo, ali najveći dio objavljenih radova nije stigao prirediti u knjigama, a opsežnije zamisli poput romana »Božji bubanj« ni završiti. Pisao je dijalektalnu (kajkavsku) poeziju sakupljenu u zbirci naslovljenoj »Ognji i rože« (1945.), kao i poeziju na književnom jeziku, obilježenu divljenjem prema zavičaju, kao željenom prostoru potpune slobode.

Proslavljena 60. obljetnica misništva fra Bonaventure Dude

Dijamantsko slavlje

Prošloga vikenda svečano je proslavljena 60. obljetnica svećeništva jednog od najuglednijih hrvatskih franjevac, fra *Bonaventure Dude*, člana Hrvatske franjevačke provincije svetih Ćirila i Metoda. Akademija je održana u zagrebačkome kazalištu Komedija 9. siječnja, dok je svečana sveta misa, koju je predvodio zagrebački nadbiskup kardinal *Josip Bozanić*, održana 10. siječnja u crkvi sv. Franje na Kaptolu u Zagrebu.

O bogatom životu uglednog hrvatskog franjevca govorio je provincijal Franjevačke provincije svetih Ćirila i Metoda fra *Željko Železnjak*. Podsjetio je kako je Duda rođen 1924. u Rijeci, podrijetlom s otoka Krka, odnosno Krasa, na što je osobito ponosan. Školovao se u Rijeci, Varaždinu, Zagrebu i Rimu. Četrdesetak godina bio je profesor na Katedri Novog zavjeta na zagrebačkome Katoličkom bogoslovnom fakultetu.

Provincijal je također podsjetio kako je Dudina velika zasluga prijevod Zagrebačke Biblije, u izdanju Stvarnosti koja je tiskana 1968. Dudina je i velika zasluga u pokretanju Glasa Koncila u listopadu 1962., čija je svrha bila širenje koncilske misli u Crkvi, istaknuo je *Železnjak*. Uz zagrebački Kaptol, Dudino duhovno odredište je i svetište Majke Božje na Trsatu, za kojega je vezan od najranije mladosti, istaknuo je provincijal.

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

»Vi ste tomu svjedoci«

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana i ove godine započinje 18. siječnja i završava na blagdan Obraćenja svetog Pavla 25. siječnja. Na završnoj svetkovini prisustvovat će svi biskupi kršćanskih crkava našega područja. Svaki dan susret počinje u 17 sati.

18. siječnja - »Svjedočiti slaveći život« - crkva Marije Majke Crkve (Starine Novaka 58)
19. siječnja - »Svjedočiti dijeleći životna iskustva« - Reformatska crkva (Somborski put 6)
20. siječnja - »Svjedočiti po svjesnosti« - Evangelistička crkva (Braće Radića 17)
21. siječnja - »Svjedočiti slaveći vjeru koju smo primili« - crkva svetog Roka (Beogradski put 52)
22. siječnja - »Svjedočiti trpljenjem« - crkva svetog Križa (27. marta 1)
23. siječnja - »Svjedočiti po vjernosti pismu« - crkva sv. Jurja (Trg Paje Kujundžića 2)
24. siječnja - »Svjedočiti nadom i pouzdanjem« - pravoslavna crkva Vaznesenja Gospodnjeg (Zmaj Jovina 22)
25. siječnja - »Svjedočiti po gostoprimstvu« - katedrala-bazilika svete Terezije Avilske

U povodu jubileja predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* odlikovao je fra Bonaventuru Dudu odličjem Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića, koje mu je uručio predsjednikov izaslanik *Božo Biškupić*, zahvalivši Bonaventuri Dudi na svemu što je učinio – doprinosa franjevaštvu, vjeri, teologiji, kulturi i znanosti u hrvatskom narodu.

Savjetnik zagrebačkog gradonačelnika *Stipe Zeba* slavljeniku je uručio medalju Grada Zagreba.

Kardinal Bozanić je podsjetio kako je upravo u vrijeme održavanja misnog slavlja u 11 sati slavljenik godinama ovdje slavio s vjerničkom zajednicom. »Stoga, njegov dijamantni misnički jubilej primamo od Boga kao osobit dar i nadahnuće za ovu Svećeničku godinu«, rekao je kardinal. »Oče Bonaventura, zajedno s nazočnom braćom i sestrama pridružujem se vašoj zahvali Trojedinom Bogu za dar svećeništva, a kao zagrebački nadbiskup, čestitajući vam visoki misnički jubilej, zahvaljujem Bogu i Vama za Vaše blagoslovljeno svećeničko služenje u našem Zagrebu, u našoj Nadbiskupiji, u domovini nam Hrvatskoj i diljem Crkve katoličke« istaknuo je mons. Bozanić.

(prema izvorima Hina i IKA)

Prvi posjet apostolskog nuncija mons. Antoninia Srijemskoj biskupiji

Smjernice za budućnost Crkve u Srijemu

Uprivremenoj rezidenciji u Petrovaradinu srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović* zajedno s kancelarom biskupije preč. *Markom Lošom*, župnikom u Petrovaradinu 3., primio je u cjelodnevnj posjet apostolskog nuncija u Beogradu mons. *Orlanda Antoninia* u pratnji suradnika nuncijature mons. *Giorgia Lingua*. Bio je to prvi pohod mons. Antoninia Srijemskoj biskupiji nakon njegova imenovanja apostolskim nuncijem u Beogradu.

Po dolasku u Petrovaradin ugledni su se gosti pomolili u crkvi sv. Jurja i upoznali se s poviješću crkve i župe.

Na susretu u razgovoru biskup Gašparović je prikazao povijest Srijemske biskupije od prvih kršćanskih vremena do danas i predao nunciju preslike dokumenata koji se odnose na ponovnu uspostavu biskupije te izvijestio o njezinu ustrojstvu, životu i pastoralnom radu svećenika, redovnika, redovnica i vjernika laika ove mjesne Crkve u Srijemu na crkvenom području kao i planove i programe budućih pastoralnih događanja. Ujedno je ukazao na teško materijalno stanje svećenika i ostalih vjernika u Srijemu. Također je iznio dosadašnji rad i veoma dobru vezu i suradnju s Apostolskom nuncijaturom u Beogradu. Potom je uslijedio pohod biskupijom svetištu Majke Božje Tekijske, gdje je biskup mons. Gašparović upoznao ugledne goste s povijesnim značenjem svetišta za vjernike Srijemske biskupije i susjednih biskupija i bogatom višestoljetnom kršćanskom hodočasničkom tradicijom. Nakon pohoda svetištu apostolski je nuncij posjetio crkvu sv. Roka u župi Petrovaradin 3., a potom se uputio u obilazak Petrovaradinske tvrđave.

Apostolski nuncij mons. Antonini iznio je smjernice za budućnost Crkve u Srijemu i prijedloge i ciljeve daljnje suradnje na pastoralnom planu, posebno s obzirom na duhovne i materijalne potrebe Srijemske biskupije. Na koncu je biskup Gašparović pozvao nuncija da ponovno pastoralno pohodi Srijemsku biskupiju i kao predstavnik pape *Benedikta XVI.* euharistijskim slavljem i razgovorom sa svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernicima laicima potvrdi blisku povezanost naše mjesne Crkve sa Svetom stolicom.

Tomislav Mađarević

PREPOZNAVANJE VLASTITOG IDENTITETA

Biti kod kuće

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Mladi se suočavaju s novom fazom razvoja. Kako pomoći da se životu otvore s povjerenjem? Kako pomoći da shvatimo kako vjera nije odijelo za svečane zgode, veće duboko iskustvo zajedništva s Gospodinom? Mladim ljudima treba pomoći, baš zato što su mladi, da otkriju Božji plan, povijest spasenja koja se nastavlja u njihovu životu. Treba im pomoći da prihvate vlastito tijelo kao Božji dar, vlastitu osobnost kao nešto izvorno, odnose s drugima kao nove vidike koji se otvaraju.

Riječ je o širokom području koje trebaju pretražiti kako bi u životnim iskustvima razlučili veoma vrijedni znak Boga, koji je ljubav i koji otvara put u slobodu, pa i onda kada je život obilježen patnjom i opterećen prisutnošću zla. Svijest o sebi, sposobnost da doživimo sebe izvana, ima samo čovjek. Taj dragocjeni dar izvor je njegovih najuzvišenijih svojstava, temelj njegove sposobnosti da razlikuje svoje »ja« od svijeta, on mu omogućuje snalaženje u vremenu, tj. mogućnost da izađe iz sadašnjosti. Ljudi na taj način uspijevaju učiti od povijesti i planirati budućnost. Čovjek se može izdići iznad svoje povijesti i prosuđivati je, može osobno utjecati na vlastiti razvoj, a u manjoj mjeri može usmjeravati povijest svoje okoline, pa i društva u cjelini. Sve se to temelji na čovjekovoj sposobnosti da se služi simbolima, formulama, univerzalnim, apstraktnim pojmovima. Pomoći mladima da izađu iz ljuske svemogućeg djetinjaste samodostatnosti, znači naučiti ih osnovama ljubavi prema bližnjemu, osjećaju etičnosti, sagledavanju istine, stvaranju ljepote, bavljenju idealima. Ostvarivati te mogućnosti znači biti osoba. Upravo to znači tvrdnja da je čovjek stvoren na sliku Božju.

ZEČIĆ I ORAO

Basne su neobično bogat izvor preko koga prepoznamo osobitosti čovjeka, a da se nitko ne uvrijedi ako se netko od tih likova prepozna. Nedavno sam tako čitao jednu podulju priču o nekom zečiću kojega je majka razmazila, jer mu je od malih nogu govorila da je on kraljević, a ne zečić. Kako kraljević ima životnu putanju drugačiju od »običnih« ljudi, tražio je i svoju princezu. Svojim komfornim autićem proputovao je cijeli svijet tražeći »svoju princezu«. Jasno, živio je u lažnom svijetu. No, i iz tog lažnog svijeta zna se pojaviti znak koji upozorava. Tako je, kaže priča, susreo na svom

Kako je nekima teško

prepoznati svoj iden-

titet, svoje vrednote

i sada svojim potpi-

som jasno reći da

naše mjesto nije u

bari nego u zajedni-

ci vlastitoga naroda.

Kada će neki zečići –

mali i plašljivi – shva-

titi da trebaju izaći iz

bare? Kada nađu orla

na čijim će krilima biti

tamo gdje im je mje-

sto: kod svoje kuće

putu malu ptičicu. Kako je bio razmažen, a »kraljević«, prezreo je tu ptičicu. No, znao je i to da kraljević ne može svoje »podanike« gaziti, pa je ptičicu digao u svoj auto. Kako su dugo putovali, ptičica je rasla, a zečić se bojavao jer je on sporije rastao. Počeo je sumnjati u svoje kraljevsko podrijetlo. Bojavao se većih životinja, a napose orlova. U jednom momentu, kada je ptičica već narasla, prepoznao je da je ona orao. Pobjegao je od nje. Konačno je našao »dvorac«, ali je to bila bara puna žaba, gmizavaca i mnogih drugih životinja. On je bio 433. kandidat koji je čekao princezu. Shvatio je kako to gmizavo društvo ipak nije njegovo. Ovaj put nije prezirao, nego je samo shvatio kako je on drugačiji, ali nije mogao pobjeći iz te bare. Upravo onaj kome je pomogao, a to je bila ona nekadašnja ptičica – orao, došao je po njega, stavio ga na svoja krila i odnio kući. U obiteljskom zajedništvu je shvatio kako je i on samo zečić i zec od zeca, i da će kad naraste biti samo zec, ali da je lijepo biti zec. I majka je shvatila pogrešku kada mu je u odgoju tepajući usmjerila razvoj prema kraljeviću. Tako je konačno zečić našao svoju sreću, jer je ipak najbolje biti svoj među svojim.

KRIVI KORACI RODITELJA

Priča je zanimljiva, ali poučna. U procesu odgoja puno puta prve krive korake čine roditelji. Često i nehotično. Tepaju svojoj djeci, ali se i ponašaju tako da u djetetu raste kriva slika o vlastitoj vrijednosti. Svakome je njegovo dijete najdraže, ali se ne smije prenatlažavati neka vlastitost koja će u duši djeteta stvoriti krivu sliku te će cijeloga života biti frustrirano, jer nikada neće postići ono za što je u očima roditelja bilo »projicirano«. Tako su nezadovoljni oni, pa i ono.

Može se ova priča proširiti i na jedan cijeli narod. Koliko napora treba ovih dana uložiti da bi uvjerali svoje sunarodnjake da je najbolje biti svoj sa svojim. Da nismo nikakav »nadarod«, ali da nismo niti bezvrijedna grupa kojom se može manipulirati onako kako se nekom sviđa. Kako je nekima teško prepoznati svoj identitet, svoje vrednote i sada svojim potpisom jasno reći da naše mjesto nije u bari nego u zajednici vlastitoga naroda. Kada će neki zečići – mali i plašljivi – shvatiti da trebaju izaći iz bare? Kada nađu orla na čijim će krilima biti tamo gdje im je mjesto: kod svoje kuće.

Prijedlog za nedjeljni ručak

... i još po nešto...

TOPLO PREDJELO - RIŽA S TUNOM

Potrebno za 4 osobe: 150 g riže dugog zrna, sol, 100 ml vrhnja za kuhanje, 1 list lovora, malo bosiljka, 40 g maslaca, 100 g luka, 1 žlica vegete, 300 g tune u komadićima, papar.

Priprema: Rižu operite i stavite kuhati u hladnu posoljenu vodu. Skuhanu rižu ocijedite. Na zagrijanom maslacu popržite nasjeckani luk, te mu dodajte kuhanu rižu, vegetu, tunu natrganu na komadiće. Vrhnje zagrijte s lovorovim listom i bosiljkom do vrenja. Dobivenim umakom prelijte rižu s tunom i kratko prikuhajte. Po potrebi posolite i popaprite.

Savjet: Ovo jelo možete poslužiti uz tvrdo kuhana jaja narezana na ploške, a možete i ukrašiti suhim peršinom.

GLAVNO JELO - U MOTANI SOM

Potrebno: 3 fileta soma, 150 g kukuruznog brašna, po pola žličice crvene mljevene paprike, suhog peršinovog lista i suhog ružmarina, 1 jušna žlica sezama, maslinovo ulje, sol, vegeta i 1 limun.

Priprema: Filete soma izrezati na štapiće, posoliti i posuti vegetom, te preliti limunovim sokom. Ostaviti da odstoji. Kukuruzno brašno pomiješati s crvenom paprikom, sezamom, peršinovim listom i ružmarinom. Ocijeđene komadiće soma uvaljati u smjesu s brašnom i peći na zagrijanom ulju.

Uz ovo jelo možete poslužiti skuhani kukuruz šećerac, kao i umak kojeg možete napraviti od kiselog vrhnja, majoneze i mljevenog češnjaka. Ukoliko želite da umak bude tekući, dodajte i tekući jogurt.

DESERT - ŠNENOKLE ILI PTIČJE MLJEKO

Potrebno: 4 jaja, 1 l mlijeka, 12 jušnih žlica šećera, 1 vanilin šećer i 1 jušna žlica gustina

Priprema: Žumanjke i 4 žlice šećera pjenasto umutiti, te dodati žlicu gustina (ukoliko želite da smjesa bude gušća). Kako bi lakše umutili ovu smjesu možete doliti i malo mlijeka. Bjelanjke s 4 žlice šećera istucite u čvrsti snijeg i pri kraju dodajte prstohvat soli (kako bi žličnjaci bili čvršći). U mlijeko dodajte 4 žlice šećera i vanilin šećer, te stavite da proključa. Dobivenu smjesu od bjelanjaka žlicom vadite i stavite u kipuće mlijeko da se skuha s obje strane (najviše pola minute), te vadite u posebnu posudu, sve dok imate smjese. U to isto mlijeko dodajte smjesu sa žumanjcima, pjenjačom miješajte dok ne zavri, te maknite s vatre. Dobivenu smjesu prelijte u posudu oblivenu vodom, te žlicom dodajte žličnjake.

Posluživanje: Šnenokle ostavite da se prohlade prvo na sobnoj temperaturi, pa zatim u hladnjaku. Poslužite ih dobro rashlađene i ukrašene voćnim sirupom, naribanom čokoladom ili čokoladnim mrvicama.

Dr. Gordana Krtnić, specijalistica ep

Kalendarski prelazak u novu 2010. godinu donio je i nastavak opasnosti od gripe H1N1, u narodu popularnije pod nazivom svinjska gripa, jer je na teritoriju Republike Srbije još uvijek na snazi odredba o stanju pandemije. No, unatoč preporukama zdravstvenih djelatnika o nužnosti cijepljenja, kao najboljeg načina prevencije od ovoga virusa, u dijelu građanstva još uvijek postoji određena rezerva prema ovakvom načinu zaštite.

U namjeri da saznamo potpune informacije o trenutnom epidemiološkom stanju na teritoriju Subotice i Sjevernobačkog okruga zamolili smo liječnicu dr. *Gordanu Krtnić*, specijalicu epidemiologije, članicu radne skupine za praćenje i procjenu gripe H1N1 pri Ministarstvu zdravlja Republike Srbije i kordinatoricu za Sjevernobački okrug, za stručno mišljenje i bolji uvid u aktualnu zdravstvenu situaciju.

»Kao što je već dobro znano, epidemija je na nacionalnoj razini proglašena još sredinom studenoga prošle godine, ali je znakovito kako tijekom tog mjeseca na teritoriju našeg okruga nismo imali broj oboljelih koji je prešao epidemijski prag, za razliku od, primjerice, Beograda i južnog dijela Srbije. Ali je zato u sljedećih mjesec dana zabilježen znatno veći porast i registracija broja oboljenja sličnih gripi, naročito među školskom djecom i mladima, što je uvjetovalo i službeno registriranje epidemije i na teritoriju Sjevernobačkog okruga. Sve tri općine su zabilježile značajan porast broja oboljelih i taj je broj rastao sve do trećeg tjedna prosinca, ali desetak dana prije kraja stare godine dolazi do značajnije stagnacije zabilježenih novih slučajeva, osobito među mladom i starijom školskom populacijom, čemu su u velikoj mjeri zasigurno pridonijele ranije školske ferije. Također je slična situacija u istom razdoblju bila i među populacijom odraslih osoba«, kaže dr. Gordana Krtnić

MEDICINSKA SKRB O OBOLJELIM OSOBAMA

U proteklom razdoblju gripe H1N1 uzela je dva života na teritoriju Subotice, a trenutno se u gradskoj bolnici nalazi još nekoliko

epidemiologije i članica radne skupine za praćenje i procjenu gripe H1N1 pri Ministarstvu zdravlja Republike Srbije

Negativne medijske konotacije utječu na broj osoba koje se odlučuju cijepiti

Na teritoriju Sjevernobačkog okruga do sada se cijepilo oko 3500 osoba

osoba koje se nalaze u stanju akutne opasnosti i priključene su na respiratore koji omogućuju lakše disanje.

»Na temelju urađenih analiza, sve osobe koje su završile na mehaničkoj ventilaciji bile su poglavito osobe koje su imale još neku pridruženu kroničnu bolest, poput teških srčanih bolesnika, kroničnih astmatičara ili dijabetičara, osim jednog slučaja kada je u pitanju bila psihijatrijska dijagnoza. Sve to se potpuno slaže i s nalazima Svjetske zdravstvene organizacije, koja ističe upravo ove skupine ljudi kao najugroženije potencijalnoj zarazi od virusa gripe. Nama bolnica svakoga dana dostavlja dnevno izvješće o broju hospitaliziranih i pacijenata na respiratoru, a s današnjim danom (razgovor je vođen u ponedjeljak, 11. siječnja, op. a.) imamo ukupno osam hospitaliziranih pacijenata, od kojih je jedan u dobrom općem stanju, šest osoba je u teškom općem stanju i jedna osoba je na respiratoru, uz vjerojatnost kako će još jedna od navedenih šest osoba također u toku dana biti prikopčana na respirator. U pogledu skrbi o oboljelim osobama mogu reći kako je bolnica dobro opskrbljena svim potrebnim lijekovima, ima dovoljno respiratora, oboljele osobe su zbrinute na najbolji mogući način i nalaze se pod odgovarajućom terapijom.«

CIJEPLJENJE

»Od 17. prosinca, kada je službeno započelo cijepljenje protiv gripe H1N1, 1,5 posto stanovništva Srbije je obuhvaćeno ovim cjepivom. Što se tiče stanja na teritoriju Sjevernobačkog okruga, koji je u prvoj i drugoj tranši dobio ukupno 6500 doza cijepiva, do sada je utrošeno 3498 doza, što je posve zadovoljavajuće u ovom trenutku. Prema evidentiranoj strukturi 70

posto cijepljenih su upravo osobe iz najrizičnijih skupina, 12 posto su zdrave osobe, ali je znakovit izrazito nizak postotak cijepljenih među zdravstvenim djelatnicima.« Među stanovništvom još uvijek vlada velika nedoumica glede odluke za cijepljenjem i konačnog odustajanja od ove vrste zaštite, pa se veći broj ljudi ne odlučuje otići primiti cijepivo.

utjecalo i na broj osoba koje su se odlučile cijepiti. Epidemiološki gledano, prema preporukama struke tu nema dileme, jer se u prvom redu gleda zdravstvena situacija cijele svjetske populacije. Cijepljenje je definitivno najbolja, najjednostavnija i najjeftinija mjera zaštite, a što bude više cijepljenih osoba lakše će se, na globalnoj razini, suzbiti virus

i utvrđivanja zdravstvenog stanja osobe koja se namjerava cijepiti, kako bi se u startu otklonile određene moguće posljedice ukoliko je osoba u tom trenutku slabijeg zdravstvenog stanja ili joj je organizam zahvaćen nekom drugom bolešću koja bi mogla izazvati određene kontraindikacije nakon cijepljenja. Upravo zbog svega navedenog izrazito je važno prvo se posavjetovati sa svojim liječnikom i poslušati njegovu preporuku. U svijetu je trenutačno distribuirano više od 10 milijuna doza Novartisovog cjepiva, od čega je 4,5 milijuna doza već upotrebjeno i nije zabilježen niti jedan smrtni slučaj, niti je bilo zabilježenih težih neželjenih reakcija. Isto tako i mi, na teritoriju Sjevernobačkog okruga, konstatno pratimo sve u vezi cijepiva koje se daje stanovništvu na ovim prostorima i do sada smo imali samo jednu prijavu neželjene reakcije u obliku svraba na koži, koji je prošao za samo jedan dan nakon dobivanja cjepiva, što se doista ne može podvesti pod neželjene reakcije i zbilja možemo kazati kako je cjepivo sigurno.«

D. Prčić

dr. Gordana Krtnić

»U medijima je bilo dosta negativnih konotacija u svezi s novim cjepivom, što je u velikoj mjeri

gripe. Individualno gledano, upravo zbog toga se preporučuje pregled kod liječnika prije cijepljenja

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Mali umjetnici na djelu

Piše: Željka Vukov

Dragi čitatelji Hrkovog kutka, danas se završava prvo polugodište, te se nadam kako su ocjene zadovoljavajuće. Nadam se da ste ih ovog tjedna uspjeli popraviti, a ne pokvariti. No kako god bilo, već od ponedjeljka počinje drugo polugodište, pa vi odmah krenite s učenjem i dobrim ocjenama. Osim učenja važno je i dobro se odmoriti i na pravilan način iskoristiti slobodno vrijeme. Poslije nekoliko sati učenja, valja izaći na zrak, prošetati s prijateljima, ili, dok je još moguće, otići na klizanje

na ledu. Na ovim stanicama možete vidjeti i kako radi Gradsko klizalište (u Subotici).

Svakako pronađite nešto što će vas zabaviti i to ukoliko je moguće na zraku. Poslije takvog odmora lakše ćete učiti i pamtiti.

U ovom broju našeg kutka predstaviti ćemo vam jedan instrument, kao i jednog mladog glazbenika.

Krenimo redom!

ALEKSANDAR RUKAVINA, HARMONIKAŠ

U svirci vidim svoju budućnost

Iako mu je želja svirati u restoranima i na svadbama, ovaj učenik drugog razreda osnovne škole osvaja nagrade i na natjecanjima u izvođenju klasične glazbe

Za Aleksandra Rukavina kažu kako bi uistinu mogao biti pravi nasljednik Zvonka Bogdana. Svira harmoniku, dobro pjeva, voli tamburaše, usavršava se i napreduje, a glavni mu je uzor upravo spomenuta legenda tamburaške glazbe, širom svijeta poznati Zvonko Bogdan. Zna sve njegove pjesme, a kad prijatelji od njega to zatraže, uvijek je spreman otpjevati cijeli repertoar, od »Hej salašić«, pa do »Ko te ima taj te nema«.

Aleksandar Rukavina učenik je drugog razreda Osnovne škole »Đuro Salaj« u Subotici, a ujedno pohađa i drugi razred niže Muzičke škole, na smjeru harmonika.

Kada si počeo svirati harmoniku?

U prvom razredu. Oduvijek sam volio glazbu i želja mi je bila da i sam sviram, tako da sam u Muzičku školu krenuo isto kad i u redovitu školu.

A zašto baš harmonika, i to dugmetara?

Pa eto tako, ima lijep zvuk i sviđa mi se. U početku sam svirao klavirnu harmoniku, a onda sam prešao na dugmetaru, tako da podjednako znam svirati i jedan i drugi instrument, a znam pomalo svirati i na glasoviru.

Jesi li već išao na neka javna predstavljanja, eventualno natjecanja?

Da, prošli sam mjesec bio na Međunarodnom festivalu harmonikaša u Novom Kneževcu, gdje sam osvojio prvu nagradu u mojoj uzrasnoj kategoriji, dakle u konkurenciji djece rođene 2001. i mlađih. Osvojio sam 96,67 od mogućih 98 bodova.

Koje si skladbe izveo na festivalu?

Po odabiru moje nastavnice iz Muzičke škole Veronike Binđesko, odsvirao sam »Bouree« J. Kriegera i »Picikato« F. Andrejeva. Pravila su nagaala da skladbe moraju biti skladane do 1800. godine i da su originalno pisane za harmoniku. Na festivalu nismo smjeli koristiti note, nego smo morali svirati napamet.

Kakvi su ti planovi, hoćeš li nastaviti školovanje u Muzičkoj školi i gdje bi volio svirati kad narasteš?

Da, svakako ću nastaviti u Muzičkoj školi, a volio bih jednog dana svirati u restoranima, na svadbama.

Z. P.

Od 15 – 21 siječnja imendan slave:

- 15 – Pavao pustinjač, Mavro, Anastacija
- 16 – Honorat, Marcel
- 17 – Leona
- 18 – Margareta Ugarska
- 19 – Mario
- 20 – Fabijan, Sebastijan
- 21 – Agneza, Janja, Neža

Ukoliko imate prijatelje koji nose ova imena, te slave imendan u ovome periodu, poželite im sretan imendan. Nije potrebno uvijek kupovati velike darove, nego je važno sjetiti se svojih prijatelja, te im možete darovati neki svoj crtež.

Harmonika

Harmonika je polifoni i aerofonski glazbeni instrument s klavijaturom ili dugmadima. Glazbenik na harmonici (harmonikaš) rukama širi i skuplja mjevah čija zračna struja prolazi kroz ventile. Ove ventile kontroliraju harmonikaševi prsti pritiskom na tipke.

Harmonika je široko rasprostranjeno glazbalo, koje je osim u tradicionalnoj, narodnoj glazbi, prisutno i kao instrument u zabavnoj i klasičnoj glazbi. U upotrebi su dvije vrste harmonika: s klavijaturom i s dugmadima. Veličina i zvukotvorna različitost harmonike ovisi o broju tipki na klavijaturi, broju registara i broju basova. Za harmoniku postoji danas poprilično opsežna stručna literatura, čijem obogaćenju pridonose i brojne obrade poznatih skladbi velikih skladatelja, kao i one pisane originalno za ovaj instrument.

Osim što je solistički instrument, harmonika može biti i dio sastava i orkestra, a postoji i veliki broj orkestara u kojima sviraju samo harmonike uz eventualnu pratnju udaraljki ili nekih drugih instrumenata.

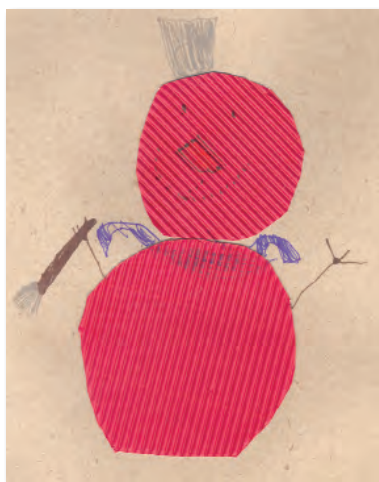
Harmonika je instrument koji mogu svirati i najmlađi polaznici, jer postoji više veličina harmonike.

Početne vježbe su posebno za lijevu i posebno za desnu ruku. Nakon što početnik svlada osnovne pokrete, počinje svirati lakše pjesmice sve do svjetskih kompozicija ovisno o osobnom napretku svirača.

Hrckovi umjetnici

Vjerujem da su mnogi tijekom snježnih padalina u svojim dvorištima ili na ulici pravili Snjegovića, no neki umjetnici to znaju i od papira.

Emil Cvijin,
OŠ »Ivan Milutinović«

Dajana Brajkov,
OŠ »Ivan Milutinović«

Dario Magda,
OŠ »Ivan Milutinović«

Tomislav Ivanković,
OŠ »Ivan Milutinović«

Dario Lakatoš,
OŠ »Ivan Milutinović«

Vanja Dulić,
OŠ »Ivan Milutinović«

Hrckove vijesti

Kako saznajemo iz subotičkog Javnog komunalnog poduzeća »Stadion«, klizalište za građane, gdje spadate i vi, otvoreno je od ponedjeljka do četvrtka od 10 do 12 i od 17,30 do 19,30, a petkom od 10 do 12 i od 18,30 do 20,30 sati. Vikendom možete na klizanje od 10 do 12, od 15 do 17, te subotom navečer od 19 do 21 sat, odnosno nedjeljom od 18 do 20 sati. Subotom od 22 do 24 sata je noćno klizanje uz disko glazbu, to je za malo starije. Cijena ulaznice za sve termine je 110 dinara za odrasle i 50 dinara za djecu. Ukoliko nemate klizaljke, možete ih iznajmiti na Stadionu malih sportova!

Subotica 1910. godine

Fotografija pred vama, kojom započinjemo 2010. godinu, ustupljena nam je od Historijskog arhiva u Subotici, a prikazuje Gradsku kuću i Gimnaziju u Subotici. Snimljena je početkom XX. stoljeća i poslužit će kao uvid u činjenično stanje najvećeg grada na sjeveru Bačke u vremenu prije ravno 100 godina.

Prema popisu stanovništva iz 1910. godine u Subotici je živjelo 94.610 osoba, što je ovaj grad svrstavalo, iza Budimpešte i Segedina, na treće mjesto po veličini u tadašnjoj Ugarskoj (Mađarskoj). Kada se već prave usporedbe spomenimo kako je u to vrijeme Subotica bila veći grad od Beograda (89.876), Zagreba

(79.038), Sarajeva (57.039), Skoplja (47.384) i trostruko veća od današnjeg glavnog grada pokrajine Novoga Sada (30.593). Gradska populacija je te godine popisana u 6436 kuća, dok je na periferiji stanovništvo živjelo u 7956 kuća.

Razvijenost Subotice vidjela se ponajprije u izraženoj građanskoj svijesti i »dalekovidnosti« njezinih gradskih otaca, predvođenih tadašnjim gradonačelnikom *Karolyom Biroom*. S obzirom na kvalitetno zemljište koje je oduvijek okruživalo grad, velika većina ljudi iz njegove okolice bavila se poljoprivredom, ali je jedan događaj iz tog vremena uvjetovao i razvoj vinogradarstva u znatno većoj mjeri nego

prije. Naime, kada su se gradske vlasti odlučile graditi novu Gradsku kuću, koja ove godine slavi svoj 100 rođendan, zbog čega je ova godina izrazito značajna za povijest grada, za potrebe financiranja izgradnje jedne od »najljepših građevina sececije« građanstvu su prodane brojne parcele dotad beskorisnih pješčanih površina u okolini grada. Ovaj potez se pokazao dvostruko efektan, jer je prikupljen značajan novac, a s druge strane spriječen je odliv stanovništva jer su se ljudi počeli intenzivnije baviti vinogradarstvom kao oblikom osiguranja egzistencije.

Osim ljudi koji su živjeli »od zemlje«, u Subotici prema popisu tog vremena 37.851 osoba je

dobivala određenu plaću, zarađujući je radom kod tadašnjih 7030 samostalnih poduzimачa, obrtnika i tvorničara. Veliki industrijski razvoj grada pridonio je i izgradnji brojnih značajnih infrastrukturnih objekata, a velebrne građevine i danas ponosito »stoje« na svojim mjestima, dokumentirajući povijest vremena u kojima su nastale. Nešto malo ranije (1880.), pa sve do 1912. godine na teritoriju grada su podignute: Gradska kuća, bolnica, nova gimnazija, škole, Gradska knjižnica, zgrada Likovnog susreta i brojne druge građevine izgrađene prepoznatljivim stilom sececije. Uz takve goleme arhitekturne zahvate i grad koji se prostirao na 622 hektara s 250 tadašnjih ulica i 14 trgova morao je dobiti noviji, suvremeniji izgled. Gradske su vlasti pristupile ozelenjavanju užeg gradskog središta, a njegov pristup su uredile mrežom od 91 km ulica i cesta, dužinom ulica s drvodredima od 30 km i površinom gradskih trgova u veličini od 1 hektara. U gradu su postojala 74 kilometra staza za pješake, 36 km je bilo asfaltirano, dok je 18 km bilo pod ciglom. Kako bi građanstvo sigurno šetalo gradskim ulicama i trgovima i po noći, grad je te 1910. godine osigurao čak 1300 javnih svjetiljki, od kojih su 1111 bile na plin, 194 na petrolej i 5 svjetiljki na električni pogon.

Kako će Subotica izgledati za sljedećih 100 godina ostaje nam samo nagađati, a uspoređujući onu nekadašnju s današnjom možemo vidjeti što se sve može dogoditi i uraditi u »samo« jednom stoljeću. Puno ili malo, prosudite sami.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Koncert u Petrovaradinu

15. siječnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

2010.

Stigla je još jedna nova godina. Prilično interesantnog brojčanog iskaza. 2010. Dvojka, nula, jedinica i još jedna nula. Baš kako i predviđaju ekonomski stručnjaci. Slabo i sitno. Kao u svjedožbi nekog lošeg đaka. A s takvim ocjenama se ponavlja godina. I kriza...

FOTO KUTAK

Led je klizav!

KVIZ

Europska zajednica

Kako su se zvale dvije zajednice europskih država koje su pret-
hodile formiranju EU i kada su bile formirane?
Koje su zemlje bile prve članice?
Koje je godine bilo prvo proširenje i koje su zemlje ušle u ovu
zajednicu?
Kada je i formalno proglašena EU?
Temeljem kojeg pravnog akta je nastala EU?
Koliko zemalja članica danas broji EU?
Na kolikom se teritoriju rasprostire EU i koliko ima stanovnika?
Koje su države kandidati za ulazak?

Europska zajednica za ugljen i čelik (1952.) i Europska ekonomska
zajednica (1957.)
Francuska, Njemačka, Belgija, Nizozemska, Italija i Luxembourg
1973. godine, a ušle su Velika Britanija, Danska i Irska
1. studenog 1993. godine
Ugovor o Europskoj Uniji (ugovor iz Maastrichta)
27 članica
4.325.675. četvrtini kilometara s 496 milijuna stanovnika
Hrvatska, Makedonija i Turska

VICEVI

Dok je ivica spavao gromko je plakao. Otac ga zabrinuto pro-
budi i upita:

- Zašto plačeš sine?
- Sanjao sam da je škola izgorjela.
- Nije sine izgorjela, to si samo sanjao.
- Pa zato i plačem, tata

Učiteljica pita Ivicu:

- Koje je ovo vrijeme: Kupujem, kupuješ, kupuje, kupujemo...
- Vrijeme rasprodaja, učiteljice – odgovori Ivica

– Ivice, koliko je 2+2? - upita profesor Ivicu.

Ivica se misli, misli i poslije par trenutaka kaže:

- 4.
- 5. Sjedi Ivica.

Ma znao sam da je pet – promrmlja Ivica.

RENE FASEL, PREDSEDNIK IHF-A, POSJETIO SUBOTICU

Velika počast subotičkom hokeju

Prvi čovjek Svjetske hokejaške federacije nazočio prijateljskom susretu reprezentacije BiH i Spartaka

Piše: Dražen Prčić

Agilnost novih snaga u Hokej klubu Spartak iz Subotice i njihovo nastojanje da ovaj zimski sport, koji ima lijepu i bogatu tradiciju na prostorima sjevera Bačke, nastavi i dalje animirati gradsku mladež, dobila je u ponedjeljak, 11. siječnja, nevjerovatan poticaj. Suboticu i HK Spartak posjetio je *Rene Fasel*, predsjednik Svjetske hokejaške federacije (IHF) i predstavnik za zimske sportove u Olimpijskom komitetu. Uvaženog gosta iz Švicarske tijekom dana su u Gradskoj kući ugostili najviši gradski dužnosnici predvođeni gradonačelnikom *Sašom Vučinićem* i članom Gradskog vijeća za sport i mladež *Nemanjom Simovićem*, a dužnosnike Hokej kluba Spartak i uvjete rada u klubu upoznao je na Stadionu malih sportova. Navečer, Fasel je podbacivanjem paka svečano otvorio prijateljski međunarodni susret između gostujuće reprezentacije Bosne i Hercegovine i domaćeg sastava Spartaka.

»Uvjeren sam kako je sport, uz glazbu, univerzalni jezik koji spaja ljude. Srbija je definitivno sportska zemlja, imate sjajne kolektivne sportove, ali vam nedostaju zimski centri. Nezamislivo je da na tolikoj populaciji stanovnika imate tako malo klizališta, a još manje zatvorenih dvorana. Jasno je i da se s dva mjeseca rada ne može stvoriti vrhunski sportaš. Djeca Subotice zaslužuju sanjati Zimske olimpijske igre. Mogu vam obećati da ćete poslije izgradnje ledene dvorane moći kon-

kurirati za najveća svjetska natjecanja u zimskim sportovima«, rekao je Rene Fasel u prigodnom govoru pred domaćinima, izražavajući zadovoljstvo zbog posjeta Subotici.

Gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* predočio je predsjedniku IHF-a bogatu sportsku povijest grada, glasovitom po rijetkom primjeru multietničnosti i multikulturalnosti, i velikom doprinosu *Lajoša Vermeša*, začetnika ideja olimpiizma na ovim prostorima koja je na specifičan način zaživjela i prije prvih obnovljenih Olimpijskih igara.

»Zahvaljujući Vermešu, Subotica je u ono vrijeme bila prvi zimski centar, a nakon njega je to nastavila biti sve do danas i svojim sportskim ambicijama potvrđuje se i razvojni put koji želimo u budućnosti«, kazao je u svom obraćanju gradonačelnik Vučinić.

Gost iz Švicarske nazočio je i prigodnoj prezentaciji projekta buduće ledene dvorane, koja bi izgradnjom u budućnosti pridonijela razvoju svih zimskih sportova u gradu. Pomoćnik direktora Zavoda za urbanizam u Subotici *Zoran Stipić* održao je kratku prezentaciju projekta ledene dvorane popraćenu slajdovima, podsjetivši na povijest hokeja koja u Subotici datira još iz davne 1903. godine. U pogledu priprema Subotica je već dobila sredstva od Fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine za izradu tehničko-projektne dokumentacije i ona bi trebala biti gotova do konca godine, a traži se i rješenje koje će biti najekono-

mičnije i u današnjim uvjetima izvodivo. Stipić je precizirao planirano mjesto novog objekta, koji bi trebalo biti izgrađeno u Dudovoj šumi, između Dvorane sportova, postojećeg otvorenog bazena i kompleksa zatvorenih bazena koji je u izgradnji, završavajući izlaganje konstatacijom kako je izgradnja ledene dvorane veliki izazov, ali i velika potreba ovoga grada.

Nazočnima se obratio i *Imre Kern*, koji je imao trostruku ulogu: kao potpredsjednik Spartaka, predsjednik Hokejaškog saveza Vojvodine i zamjenik direktora Fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine.

»Činimo ogromne napore da Spartak krene putevima stare slave, da bude ono što je nekad bio. Bez adekvatnih uvjeta to se neće moći provesti. Subotici nedostaje ledena

dvorana, a to je davna želja koja se nije mogla ranije provesti. Moramo stvoriti uvjete, srediti infrastrukturu, kako bismo dobili masovnost, a zna se da samo iz masovnosti možemo očekivati kvalitetu.«

Prigodnoj svečanosti prisustvovali su i predsjednik Hokejaškog saveza Bosne i Hercegovine *Haris Muhić*, iz Hokejaškog saveza Srbije *Dragoslav Pajić* i *Đorđe Ljolić*, jedan od najstarijih hokejaša Subotice *Gabor Ladocki*, koji je aktivno sudjelovao u formiranju Spartaka, gosti iz Segedina i drugi uzvanici.

Po okončanju predstavljanja projekta, potpredsjednik Hokejaškog saveza Srbije *Đorđe Ljolić* darivao je Renea Fasela, ali i domaćine u Subotici, dresovima srbijanske hokejaške reprezentacije.

Spartak bolji od reprezentacije BiH

U okviru posjeta Renea Fasela Subotici organiziran je prijateljski međunarodni susret seniorske momčadi Spartaka i reprezentacije Bosne i Hercegovine, a podbacivanjem paka predsjednik IHF-a je označio početak utakmice. Prije početka ovog revijalnog meča *Nemanja Simović*, *Imre Kern* i sportski direktor kluba *Zlatko Bošnjak* uručili su gostu simbolične plakete Subotice i dres Spartaka, dok mu je kapiten Spartaka *Akos Fehérvári* darovao pak kojim je označio početak meča.

Domaća momčad Spartaka uvjerljivo je svladala goste iz BiH s 13-2 i pokazala kako Subotica posjeduje raskošan hokejaški talent koji bi zasigurno bio još i veći ukoliko bi se stvorili uvjeti za kontinuirani cjelogodišnji rad.

Strijelci: *Lecković*, *Zidarević*, *Gergelj*, *Janković* 2, *Fehervari*, *Dakić*, *Peter*, *Dulić*, *Prokić* 1 (Spartak), *Hasović*, *Sefić* (BiH).

Spartak: *Vidaković*, *Vereš*, *Guzina*, *Fehervari*, *Dakić*, *Lecković*, *Zidarević*, *Bošnjak*, *Peter*, *Gergelj*, *Bursać*, *Janković*, *Dulić*, *Barašić*, *Nikolić*. Trener: *Rašid Šemsedinović*.

Bosna i Hercegovina: *Pašović*, *Bugari*, *Knežević*, *Kukić*, *Đelkić*, *Alić*, *Bajrić*, *Pilav*, *Hasović*, *Tikveša*, *Velić*, *Sefić*, *Antoni*, *Nešković*. Trener: *Srdan Kuret*.

RALLY DAKAR

Saghmeister solidno napreduje

Piše: Dražen Prčić

Subotičanin *Gabor Sagmeister*, jedini predstavnik Srbije na 31. Dakar rallyju, u trenutku pisanja ovoga teksta (srijeda, 13. siječnja) vozio je na svom motorkotaču KTM 11. etapu (Santiago – San Juan) najvećeg i najtežeg svjetskog rallyja. U dosadašnjem generalnom plasmanu, nakon 10 odvezenih etapa, zauzima 64. mjesto u ukupnom poretku s ukupnim vremenom od 61 sat i 19 minuta, koje je proveo za volanom svog motorkotača. Jedini dan pauze imao je nakon 7 dana uzastopne vožnje i više od 4500 kilometara (konekcije i specijali), a Gabor ga je iskoristio za odmor i kratkotrajni povratak u civilizaciju (grad Antofagasta). Svakodnevne napore vožnje po nepristupačnom terenu, iscrpljujuće sunce, stotine kilometara kontinuirane vožnje i rijetki trenuci odmora nisu sputali trostrukog prvaka Srbije i unatoč manjim problemima (umor, padovi, ozljede) Sagmeister hrabro nastavlja dalje prema kraju ove glasovite utrke najvećih majstora vožnje. Uz neustrašivog Subotičanina nalazi se i njegov sugrađanin, asistent *Marko Kopunović*, koji mu u svakom pogledu nastoji olakšati sve potrebne detalje u vezi ostvarenja što boljeg nastupa i plasmana na najzahtjevnijoj svjetskoj rally utrci.

Dosadašnje vožene etape.

1. Buenos Aires (Colon) – Cordoba konekcija 317 km – 219 km specijal – konekcija 84 km **ukupno vrijeme** 02:13, 25 **64. mjesto**
2. Cordoba – La Rioja konekcija 56 km – specijal 355 km – konekcija 276 km **ukupno vrijeme** 07:08, 32 **72. mjesto** (6 minuta kazne)
3. La Rioja – Fiamabla konekcija 259 km – specijal 182 km **ukupno vrijeme** 14:22, 34 **75. mjesto**
4. Fiamabla – Copiapo konekcija 394 km – specijal 203 km – konekcija 32 km **ukupno vrijeme** 16:56, 25 **71. mjesto**
5. Copiapa – Antofagasta konekcija 90 km – specijal 483 km – konekcija 97 km **ukupno vrijeme** 27:10, 41 **69. mjesto**
6. Antofagasta – Iquique konekcija 180 km – specijal 418 km **ukupno vrijeme** 34:58, 34 **68. mjesto**
7. Iquique – Antofagasta konekcija 37 km – specijal 600 km – konekcija 4 km **ukupno vrijeme** 45:11, 31 **65. mjesto**
8. Antogasata – Copiapo konekcija 96 km – specijal 472 km **ukupno vrijeme** 53:30, 03 **65. mjesto**
9. Copiapo – La Serena specijal 338 km – konekcija 209 km **ukupno vrijeme** 57:15, 46 **64. mjesto**
10. La Serena – Santiago konekcija 112 km – specijal 238 km – konekcija 236 km **ukupno vrijeme** 61:19, 42 **64. mjesto**

ODBOJKA

Pobjeda protiv Kleka

ZRENJANIN – Važnom pobjedom protiv Kleka (3-2) na gostovanju u Zrenjaninu odbojkašice ŽOK Spartaka preuzele su drugu poziciju na tablici Super lige. Nakon vodstva od 2-0 u setovima dozvolile su domaćim igračicama preokret, ali su u odlučujućem, petom setu zaigrale na visini svoje kvalitete i nadmoćno ga dobile s 15-4. U sljedećem, 11. kolu, Spartak u nedjelju, 17. siječnja, gostuje ekipi Pančeva.

NOGOMET

Spartak ZV započeo pripreme

SUBOTICA – Prozivkom na Gradskom stadionu u Subotici u ponedjeljak, 11. siječnja, nogometaši subotičkog Spartaka Zlatibor vode započeli su pripreme za nastavak sezone u Super ligi Srbije. Prvom treningu se odazvalo 26 igrača, izuzev *Predraga Mijića* koji je prešao u beogradski Partizan.

Klub su pojačala dva nogometaša - omladinski reprezentativac *Siniša Stevanović* i *Marko Adamović*, koji su obojica potekli iz Partizanove nogometne škole. Prvi dio zimskih priprema bit će obavljen na relaciji Subotica – Horgoš, a koncem mjeseca slijedi dvotjedna selidba u Tunis, gdje će se i finalizirati pripremni ciklus.

MALI NOGOMET

Novogodišnji turnir

SUBOTICA – Susretima 4. i 5. kola završava se prva faza 43. novogodišnjeg malonogometnog turnira, koji se potom nastavlja drugim dijelom natjecanja, osminom finala, u kojoj će se sastati najbolje plasirane momčadi iz prvoga dijela. Susreti se igraju tijekom vikenda u gradskoj Dvorani sportova, ulaz je 100 dinara i sve ulaznice ulaze u nagradnu tombolu koja će biti izvučena posljednjeg dana turnira.

POGLED S TRIBINA

Rukomet is back

Kada 19. siječnja u 20,10 sati navečer hrvatska muška rukometna reprezentacija započne susret protiv Norveške u A skupini Europskog prvenstva u Austriji, ponovno će zavladati rukometna euforija na ovim našim prostorima, posebice što će i reprezentacija Srbije, poslije dužeg izbjavanja s velike scene, pokušati napraviti što bolji rezultat. U zimskom vremenu, kada se malo toga događa u tmurnoj svakodnevici, velika sportska događanja su »svjetlost« i radost svih fanova i navijača. Rukomet je ipak jedan od najtrofejnijih sportova na ovim našim nekadšnjim zajedničkim prostorima, a Hrvatska je jedna od rijetkih malih država i velikih super sila ovoga sporta kojoj je uspjelo objediniti naslove olimpijskih i svjetskih prvaka. Hoće li neuništivi izbornik *Lino Červar*, ponovno uspjeti vratiti se trijumfalno u Zagreb i na Trgu bana Jelačića, skupa sa svojim momcima proslaviti još jedno odličje, ostaje nam da sačekamo do konca Europa handball maisterschafta, a bilo bi lijepo dopuniti bogatu kolekciju medalja i europskim naslovom, jedinim koji nedostaje u bogatoj riznici hrvatskog rukometa.

EP U RUKOMETU

Hrvatska u A skupini

Rukometaši Hrvatske u prvoj fazi natjecanja na EP u Austriji natjecat će se u A skupini, skupa s momčadima Norveške, Ukrajine i Rusije, dok će reprezentacija Srbije igrati u B skupini protiv Islanda, Danske i domaćina Austrije. Prolazak u sljedeću fazu natjecanja izborit će po tri prvoplasirane reprezentacije iz svake skupine, pa prema svemu sudeći očekuje se i duel između Hrvatske i Srbije, reprezentacija koje bi prema kvalitetama morale proći prvi eliminacijski dio Europskog prvenstva.

TENIS

Čilić obranio naslov u Chennaiu

Najbolji hrvatski tenisač *Marin Čilić* pobjedom u finalnom susretu protiv Švicarca *Stanislava Wawrinka* (7-6, 7-6), osvojio je naslov pobjednika ATP turnira u indijskom Chennaiu i obranio prošlogodišnji naslov. Ovo je četvrta Marinova pobjeda na ATP turnirima (Chennai, Zagreb i New Haven) i odlična uvertira za predstojeći Australian Open koji započinje sljedećeg tjedna u Melbourneu.

KOŠARKA

Cibona pobijedila Partizan

Po drugi put ove sezone u regionalnoj NLB ligi košarkaši Cibone u 15. su kolu pobijedili beogradski Partizan, ovoga puta u svom Draženovom domu sa 69-59 i novim bodovima učvrstili prvu poziciju

na tablici. Najbolji kod »vukova s Tuškanca« bili su Tomas s 24 poena uz 5 skokova i Andrić s 16 poena i 6 skokova. U ostalim susretima hrvatskih predstavnika Zadar je svladao Radnički (86-60), dok su Zagreb i Cedevita poraženi od Budućnosti (82-73), odnosno Hemofarma (81-71). U sljedećem kolu, u subotu 16. siječnja sastaju se FMP-Cibona, Cedevita-Zadar i Zagreb-Crvena zvezda.

HOKEJ

Medveščak sve bliži doigravanju

Pobjedom protiv Olimpije (3-1) u 51. kolu protiv izravnog konkurenta u borbi za doigravanje u EBEL ligi, hokejaši zagrebačkog Medveščaka napravili su veliki korak ka ostvarenju glavnog cilja ove debitantske sezone u regionalnom natjecanju hokejaških klubova iz Austrije, Mađarske, Slovenije i Hrvatske. »Medvjedi« trenutačno zauzimaju sedmo mjesto na ljestvici, a imaju čak deset bodova više od devetoplasirane Olimpije.

SKIJANJE

Kostelić treći u Adelbodenu

Samo četiri tjedna nakon operacije meniska, najbolji hrvatski skijaš svih vremena *Ivica Kostelić* ponovno je na pobjedničkom postolju. Na slalomskoj utrci u Adelbodenu osvojio je treće mjesto i jubilarni 30. put našao se među tri najbolja skijaša. Nakon stanke zbog ozljede, s novim bodovima Kostelić se nalazi na 4. mjestu ukupnog poretka najboljih svjetskih slalomaša (140 bodova).

NOGOMET

Lovren u Lyonu

Nogometaš zagrebačkog Dinama i hrvatske reprezentacije *Dejan Lovren* nalazi se u završnoj fazi pregovora pred potpisivanje vrijednog ugovora s višestrukim francuskim prvakom Lyonom, koji bi trebao biti realiziran ovih dana. Nakon transfera *Eduarda*, *Modrića* i *Čorluke*, još jedan »plavi dragulj« napušta Makismir i nastavlja karijeru na velikoj europskoj sceni.

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

 Trg Žrtava fašizma br. 1
 PODUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
 POKOPA
Tel.: 024-558-011
 Cvjećara:
 Tel.: 024/557-130

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,
 telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
 telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na
 Internetu: www.funero.co.yu
 e-mail: funero@funero.co.yu
 Mogućnost odloženog plaćanja

IGOR SKOČOVSKI, KOŠARKAŠKI TRENER U POPRADU, SLOVAČKA

Uvjeti za rad su fantastični

Rad u jednoj od najmodernijih arena u Slovačkoj pruža izniman osjećaj, a logistika momčadi je na vrhunskoj razini

Razgovarao: Dražen Prčić

Tijekom proteklih božićnih i novogodišnjih blagdana Suboticu je posjetio i Igor Skočovski, dugogodišnji košarkaški trener u KK Spartaku, a trenutačno angažiran kao glavni trener ženske košarkaške ekipe Poprad iz istoimenog grada u Slovačkoj. Iako po godinama još uvijek mlad, Igor je svojim radom i dostignućima stekao solidnu reputaciju košarkaškog stručnjaka, pa je njegov klupski rad nagrađen i pozivanjem na mjesto pomoćnog trenera reprezentacije zemlje u kojoj se nalazi na »privremenom radu«.

U kraćem razgovoru zamolili smo ga da nam ispriča svoju »slovačku priču«.

»Moram priznati da se više elemenata spojilo u mojoj odluci da odem iz Subotice. Kada to kažem najviše mislim na ambicije koje svaki sportaš i trener imaju, a jedan od tih elemenata je svakako motivacija za dokazivanjem. Ono što je još utjecalo su i poznanstva, ali najviše vjera i motivacija onih najbližih oko mene, bez njih bi to bilo nemoguće realizirati. Oni su bili taj najveći impuls, njima to dugujem i ovim putem im zahvaljujem od srca.«

POPRAD

»Mjesto u kojem radim zove se Poprad i nalazi se na istoku Slovačke, 120 km od Košica. Poznato je po turizmu jer su

odmah u susjedstvu Visoke i Niske Tatire, turističke destinacije poznate i našim sugrađanima. Ekipe je sastavljena od domaćih igračica iz omladinskog pogona, ali i igračica sa strane koje svoju afirmaciju stječu upravo u Popradu. Trenutačno se nalazimo na 6. mjestu, a ambicije su da se umiješamo u borbu među prve četiri ekipe – što neće biti nimalo lako. Ekipe je mlada ali talentirana, s pet reprezentativki od kadetskog do seniorskog uzrasta, ali bez značajnijeg iskustva. Intenzivno radimo na dovođenju igračica koje će nam pomoći u planiranim ciljevima.«

Iako obnaša dužnost glavnog trenera, Igorov angažman u Popradu nije vezan samo za prvu seniorsku ekipu.

»Što se tiče mojih obveza one su pretežno vezane za seniorsku ekipu, no u posljednjih nekoliko mjeseci intenzivnije radim i oko postavljanja rada s najmlađima, trudeći se na njih prenijeti iskustva koja sam stekao u Subotici. Vrlo uspješno smo pokrenuli ligu koja je od vitalnog značaja za postavljanje baze i stvaranje novih igračica.«

Grad za koji je vrlo malo ljudi čulo u našim krajevima ima izuzetne uvjete za sportski rad.

»Uvjeti za rad su fantastični. Radim u jednoj od najmodernijih arena u Slovačkoj (2600 mjesta), što je doista izuzetno. Moram priznati kako je logistika oko ekipe na

najvišoj razini, a kad to kažem onda mislim prije svega na brigu oko igračica, od vitamina preko regeneracije, masera i liječnika. Doista, za poželjeti svakom treneru.«

ANGAŽMAN U REPREZENTACIJI SLOVAČKE

»Rad u reprezentaciji Slovačke došao je kao posljedica suradnje s trenerom Vukičevićem s kojim sam surađivao (3 godine) i u reprezentaciji Srbije. Sudjelovali smo na prvenstvu Europe za igračice do 18 godina u Stockholmu (Švedska) i uspjeli izboriti ostanak u A diviziji. Bilo je to nezaboravno iskustvo, jer sam prvi put bio u toj ulozi, budući da smo se prethodnih godina borili za sam vrh i svaki put se vraćali s medaljom (prvaci Europe 2005., srebro 2004. i 2006.), a sad je to bilo mnogo teže.«

Radeći u Slovačkoj Igor Skočovski u najboljoj mjeri može usporediti košarku s naših prostora s košarkom koju igraju djevojke u zemlji njegovog sadašnjeg profesionalnog angažmana.

»Ono što je karakteristično jest to da se kod nas puno ranije kreće s radom i to je jedna od prednosti. Druga, svakako veća prednost je upornost, bolja selekcija ali i više entuzijazma u radu naših trenera. Generalno mislim da su naši treneri više posvećeni radu, da se više obrazuju a samim tim je naša košarka u toj domeni mnogo bolja. Ono što nama manjka su financije koje su u Slovačkoj dostupne i mnogo bolje riješene. Njihove seniorske ekipe imaju solidne proračune i mogućnosti za dovođenje kvalitetnih stranih igračica. Samo usporedbe radi, u Slovačkoj ligi igra šest WNBA igračica od kojih dvije vrhunske. Samim je tim i liga jača, uravnotežena, ali u globalu mislim kako je vrlo blizu po

kvaliteti igre na našim prostorima, naravno gledajući sve ekipe u prosjeku.«

PLANOVI

»Svaki trener mora se usavršavati ili će ga vrijeme pregaziti. Imam priliku pratiti utakmice Eurolige i FIBA kupa uživo, te na televiziji, razmjenjujem iskustva s trenerima što obogaćuje moje znanje, a tu su i knjige koje naručujem s interneta. Što se tiče mojih planova, oni su nekako podijeljeni. Prvo bih želio uspješno završiti ovu epizodu započetu u Popradu, zatim uspješno nastaviti dalje na »životno-sportskoj ljestvici« afirmirajući sebe, ali i našu košarku, moj grad Suboticu i svoju zemlju.

ŽIVOT IZMEĐU TRENINGA I UTAKMICA

Na koncu, zamolili smo Igora da kao »naš čovjek« u inozemstvu usporedi svoj trenutačni život u jednoj članici EU sa životom na našim prostorima.

»Životni standard u Slovačkoj je na višoj razini. Kao članica EU, Slovačka ima evidentno bolji standard, mada priznajem da nije sve baš, što bi se kod nas reklo, 'međ i mlijeko'. Rad se cijeni, plaće su solidne, ali je neizvjesnost prisutna baš kao i svugdje. Prosječan Slovak živi bolje nego naš građanin, a mislim da tome doprinosi i EU, ali i stabilna valuta – euro. Što se tiče mog slobodnog vremena u Popradu, to je uvijek u manjku, ali s obzirom na mjesto, priznajem da nadem vremena skoknuti do planine na dobar zrak i skijanje, ali i do nekog kompleksa bazena. Mjesto Poprad, iako grad sa svega 60.000 stanovnika, ima doista sve što vam je potrebno kad se želite odmoriti, napuniti baterije i spremiti za nove radne zadatke.«

**PETAK
15.1.2010.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Čudo na rijeci Hudsonu, dok. film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 4
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.40 - Glas domovine
15.05 - Drugo mišljenje: Suvremeni pristup u dijagnostici liječenju tumora hipofize
15.35 - Znanstvena petica
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.50 - Iza ekrana
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Za dolar više, talijansko-španjolski film
22.20 - Lica nacije
23.15 - Vijesti
23.30 - Poslovne vijesti
23.35 - Vijesti iz kulture
23.45 - Posebni dodaci, emisija o filmu
00.35 - Zvezdane staze: Voyager 5, serija
01.20 - Veličanstveni Joe, američki film
03.00 - Vip Music Club LP
05.00 - Oprezno s anđelom

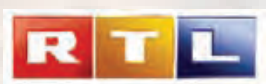

06.45 - Najava programa
06.50 - Žderonja, crtana serija
07.10 - Nove pustolovine Jure iz Džungle, crtana serija
07.35 - TV vrtić:
--- - Život u obitelji vodenkonja: Stolni tenis
--- - Vitaminix: Krom
--- - Cipelice lualice: Animirani film
--- - Mali crveni trakotor: Kihanje
08.10 - Dexterov laboratorij
08.35 - Slučaj za ekipu BARZ
09.00 - Vip Music Club
09.35 - Ally McBeal 5, serija
10.20 - Wengen: Svjetski skijaški kup (m), superkombinacija - spust, prijenos

11.20 - Princ na jedan dan, američki film
13.05 - Kod Ane
13.25 - Wengen: Svjetski skijaški kup (m), superkombinacija - slalom, prijenos
14.30 - Ksenia - princeza ratnica 5, serija
15.15 - Puni krug
15.30 - Izazovi: Budi emo, irski dokumentarni film za mlade
15.45 - TV vrtić:
--- - Život u obitelji vodenkonja: Stolni tenis
--- - Vitaminix: Krom
--- - Cipelice lualice: Animirani film
--- - Mali crveni traktor: Kihanje
16.20 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
17.05 - Posebni dodaci, emisija o filmu
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doctor Who 1, serija
20.15 - Čarolija 10, serija
21.10 - Naši životi: Izlječenje ili smrt, dok. serija
22.05 - Vijesti na Drugom
22.20 - Umorstva u Midsomeru, serija
23.55 - Eric Clapton i Steve Winwood uživo na Madison Square Gardenu
00.55 - Kraj programa

07.15 Jackie Chan
07.40 Pocoyo, crtana serija
08.00 Tomica i prijatelji
08.15 Ezo TV, tarot show
10.15 Naši najbolji dani, serija
11.15 Navy CIS, serija
12.15 IN magazin
13.05 Naša mala klinika, serija
14.05 Provjereno, informativni magazin
15.05 Male tajne, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Napad na policijsku postaju 13
22.05 Borba bez pravila, film
23.45 Pravda iza rešetaka, igrani film
01.30 Vidoviti Milan, tarot show
02.30 Legenda o crvenom zmaju, igrani film
03.10 Napad na policijsku postaju 13, igrani film
05.00 IN magazin
05.35 Kraj programa

07.35 Pink Panther
07.45 Miffy, animirana serija
08.00 Punom parom, kulinarski izazov
08.30 Princ iz Bel-Aira, serija
08.55 Pod istim krovom, serija
09.45 Astro show, emisija
11.50 Dadilja, serija
12.15 Malcolm u sredini, humoristična serija
12.40 Rat u kući, serija
13.10 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.50 Tajna čokolade
14.40 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
16.15 Princ iz Bel-Aira, serija
16.45 Pod istim krovom, serija
17.10 Dadilja, serija
17.35 Malcolm u sredini, humoristična serija
18.00 Rat u kući, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Transporter 2, igrani film, akcijski
21.20 Posse, igrani film, western
23.15 Vijesti
23.25 Mosignor, igrani film, kriminalistička drama
01.25 Transporter 2, igrani film, akcijski
02.45 Astro show, emisija

**SUBOTA
16.1.2010.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Znanstvena petica
07.30 - Iza ekrana
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: U sjenci vješala, američki film
09.45 - Skica za portret
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - Prizma
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporter: Staljin, povratak iz mrtvih
15.45 - Euromagazin
16.20 - Vijesti
16.30 - Kulturna baština: Stanko Jančić - I to je baština
16.45 - Gorski kotar: Goransko ljeto, dok. serija
17.20 - Eko zona
17.50 - Svirci moji, glazbena emisija

18.40 - Luda kuća 5, humoristična serija
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Evergreen (2.)
22.10 - Vijesti
22.35 - Filmski vikend Brucea Leea: Zmajeva šaka, hongkonški film
00.25 - Filmski maraton: Who is Cletis Tout?, američki film
01.55 - Filmski maraton: Izgubljeni na Manhattanu, američki film
03.25 - Reporter: Staljin, povratak iz mrtvih
04.30 - Gorski kotar: Goransko ljeto, dokumentarni film
05.00 - Oprezno s anđelom

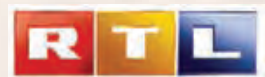
06.55 - Najava programa
07.00 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
07.25 - Vrijeme je za Disneyja: Legenda o Tarzanu
07.50 - Danica
07.55 - Ninin kutak
08.00 - Čarobna ploča 2 (8.)
08.15 - Izazovi: Budi emo, irski dokumentarni film za mlade
08.30 - Navrh jezika
08.40 - Kokice
09.05 - Briljanteen
09.50 - Hrvatski pisci na TV ekranu - A.Kovačić: U registraturi
10.50 - Maribor: Svjetski skijaški kup - veleslalom (Ž), prijenos 1. vožnje
11.55 - Auto-magazin
12.25 - Wengen: Svjetski skijaški kup (m) - spust, prijenos
13.25 - 4 zida
14.00 - Maribor: Svjetski skijaški kup - veleslalom (Ž), prijenos 2. vožnje
15.05 - Novi istraživači s Olivierom Aubertom - Iznad horizonta: Nebo Divljeg zapada, dokumentarna serija
16.10 - Rukomet, Liga prvakinja: Viborg - Podravka, prijenos
17.55 - Košarka, NLB liga: Zagreb - Crvena zvezda, prijenos
20.05 - Neženja, američki film
21.50 - Sportske vijesti
22.05 - Dobre namjere, serija
22.55 - Noć u kazalištu - Vidulić-Medvešek: Vrata
00.25 - Garaža
00.55 - Kraj programa

**HRT 2, 16.1.2010.; 20.05
NEŽENJA – američki film
(THE BACHELOR, 1999.)**

Romantična komedija. Jimmy Shannon (C. O'Donnell) tri je godine u sretnoj ljubavnoj vezi s ljupkom Anne (R. Zellweger), no iako je ona u svemu idealna žena za njega, on se panično boji bračnih obaveza. Nakon mnogo promišljanja ipak se nerado odlučiti rastati od svog momačkog života i zapro-

05:45 Ezo TV, tarot show
07:45 Bumba, crtana serija
08:00 Superheroj Spiderman
08:25 Graditelj Bob
08:40 Winx, crtana serija
09:05 Dora istražuje
09:30 Tko je Samantha?, serija
10:00 U sedmom nebu, serija
11:00 Smallville, serija
12:00 Male tajne, igrani film
13:50 Krupna riba, igrani film
16:05 Zvijezde Hit recordsa, koncert
17:00 Vijesti
17:10 Zvijezde Hit recordsa, koncert - nastavak
18:10 Lud, zbunjen, normalan
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ubojstvo u Greenwichu, igrani film
21:45 Igra, igrani film
00:05 Visoki napon, film
01:55 Vidoviti Milan, tarot show
02:55 Borba bez pravila, igrani film
04:20 Legenda o crvenom zmaju, igrani film
06:00 Krupna riba, igrani film
08:00 Kraj programa

07.25 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
09.00 Pink Panther
09.15 Astro Boy, crtana serija
10.00 Miffy, animirana serija
10.55 Tajna čokolade
11.50 Jedna od dečki, humoristična serija
12.15 Samo tu ne, igrani film, drama
14.10 Klub prvih supruga, igrani film, komedija
15.55 Premier liga: Tottenham Hotspur - Hull City, uživo

siti Anne. Kako je prosidbu »izveo« katastrofalno, razočarana Anne ga ostavi... Romantična komična farsa »Neženja« zapravo je remake nijeme slapstick komedije legendarnog komičara Bustera Keatona »Seven Chances« iz 1925. godine.

Uloge: Chris 'Donnell, Renée Zellweger, Hal Holbrook, James Cromwell, Artie Lange, Edward Asner
Redatelj: Gary Sinyor

- 18.00 Zvijezde Ekstra:
20 najpripadnika kraljevskih obitelji (2. dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Discovery: Preživjeti divljinu- Sibir, dokumentarni film
20.00 Ledom do slave, igrani film, komedija
21.30 Tajna mog uspjeha, igrani film, komedija
23.20 Tulum u avionu, igrani film, komedija
00.40 Američki ninja 3: Krvavi lov, igrani film, akcijski

**NEDJELJA
17.1.2010.**

- 05.45 - Najava programa
05.50 - Eko zona
06.20 - Glas domovine
07.00 - Euromagazin
07.30 - Duhovni izazovi
08.00 - Vijesti
08.10 - Kvartet saksofona i Itamar Golan
09.25 - Opera Box
10.00 - Vijesti
10.20 - Monk 5, serija
11.05 - Monk 5, serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.35 - Fotografija u Hrvatskoj
15.50 - Vijesti
16.05 - Na putu kući 2: Izgubljeni u San Franciscu, američki film
17.35 - Lijepom našom: Ilok (2/2)
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45

- 19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
22.00 - Paralele
22.35 - Vijesti
22.50 - Vijesti iz kulture
23.00 - Filmski vikend Brucea Leea: Veliki gazda, hongkonški film
00.45 - Monk 5, serija
01.30 - Monk 5, serija
02.15 - Transfer
02.45 - Lijepom našom: Ilok (2/2)
03.40 - U istom loncu, kulinarski show
04.20 - Plodovi zemlje
05.10 - Rijeka: More

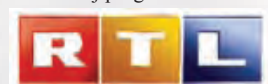

- 07.10 - Najava programa
07.15 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.40 - San o slavi, serija
08.05 - Prijatelji
09.05 - Maribor: Svjetski skijaški kup - slalom (Ž), prijenos 1. vožnje
09.50 - Wengen: Svjetski skijaški kup (m) - spust, superkombinacija
11.00 - Čepin: Misa, prijenos
12.00 - Biblija
12.10 - Maribor: Svjetski skijaški kup - slalom (Ž), prijenos 2. vožnje
13.10 - Wengen: Svjetski skijaški kup (m) - slalom, superkombinacija
14.20 - Odskok, američki film
16.00 - Olimp - sportska emisija
16.10 - Vaterpolo, EL: Mladost - Jadran HN, prijenos
17.40 - Hokej, EBEL LIGA: Medveščak - Lienz, prijenos
20.10 - Prebrzi i prežestoki, američki film
22.00 - Sportske vijesti
22.15 - Dobre namjere, serija
23.05 - Nove avanture stare Christine 3, serija
23.30 - Dobro ugođena večer: Mozart
00.30 - Transfer
01.00 - Kraj programa

- 08.20 Bumba, crtana serija
08.35 Superheroj Spiderman
09.00 Graditelj Bob
09.15 Winx, crtana serija
09.40 Dora istražuje
10.05 Tko je Samantha?, serija
10.35 Ulica sjećanja, serija
11.35 Automotiv, auto-moto magazin
12.05 Novac, business magazin

- 12.35 Eli Stone, serija
13.35 Kevin Hill, serija
15.35 Tulum 3, igrani film
17.25 Vijesti
17.35 Pravedan zločin, igrani film
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Nad lipom 35, show
21.00 Bez vesla, igrani film
22.50 Red Carpet, showbiz magazin
00.10 Televizijska posla, serija
00.40 Oko kamere, igrani film
02.30 Ubojstvo u Greenwichu, igrani film
04.00 Red Carpet, showbiz magazin
05.10 Pravedan zločin, igrani film
06.30 Kraj programa

- 06.45 Grupna terapija
07.10 Pink Panther
07.25 Astro Boy, crtana serija
08.15 Miffy, animirana serija
09.10 Discovery: Preživjeti divljinu- Sibir, dokumentarni film
09.50 Jedna od dečki, humoristična serija (dvije epizode)
10.40 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
11.45 Klub prvih supruga, igrani film, komedija
13.25 Čovjek pod željeznom maskom, igrani film, avanturistički
15.35 Ledom do slave, igrani film, komedija
17.05 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.35 Jezikova juha, reality show
18.30 Vijesti
19.15 Ekkluziv, magazin
20.00 Velika pandina, igrani film, obiteljski
21.20 CSI: Miami, kriminalistička serija
22.10 Kad jagnajci utihnu, igrani film, triler
00.10 Tajna mog uspjeha, igrani film, drama

**PONEDJELJAK
18.1.2010.**

- 05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca, telenovela

- 10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Znanost animacije, dokumentarni film
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 4, serija
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.40 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca, telenovela
19.30 - Dnevnik
20.10 - Latinica
21.55 - Potrošački kod
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti
23.45 - Poslovne vijesti
00.00 - Na rubu znanosti
00.55 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
01.40 - Ksenia - princeza ratnica 5, serija
02.25 - Dr. House 5, serija
03.10 - Skica za portret
03.25 - Latinica
05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

- 06.45 - Najava programa
06.50 - Žderonja, crtana serija
07.10 - Nove pustolovine Jure iz Džungle, crtana serija
07.35 - TV vrtić:
-- -- - Nogalo: Susret
-- -- - Vitaminix: Jogurt
-- -- - Braća Koale: Emi ne radi zvonice
07.55 - Čarobna ploča 2 (7.)
08.10 - Dexterov laboratorij, crtana serija
08.35 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
09.00 - Gem, set, meč - serija za djecu
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Ally McBeal 5, serija
10.45 - Le caprice des cigognes, francuski film
12.35 - Dokumentarni film/ emisija
13.30 - Prijatelji 7, humoristična serija
13.50 - Happy Hour, humoristična serija
14.10 - Ksenia - princeza ratnica 5, serija
14.50 - Kod Ane
15.05 - U zdravom tijelu zdrav duh (3/6)

- 15.20 - Boli glava (3/6)
15.35 - TV vrtić:
-- -- - Nogalo
-- -- - Vitaminix
-- -- - Braća koale
15.55 - Čarobna ploča 2 (7.)
16.15 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
17.05 - Na rubu znanosti
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doctor Who 1, serija za mlade
20.15 - TV Bingo Show
21.10 - Bitange i princeze 5, humoristična serija
21.50 - Vijesti na Drugom
22.05 - Dr. House 5, serija
22.55 - Požuda, britansko-francuski film
00.40 - U tudioj koži 1, serija
01.25 - Kraj programa

- 07.15 Jackie Chan, crtana serija
07.40 Pocoyo, crtana serija
08.00 Tomica i prijatelji, crtana serija
08.15 Ezo TV, tarot show
09.50 Tata i zetovi, serija
10.20 Naši najbolji dani, serija
11.20 Zakon brojeva, serija
12.20 IN magazin
13.10 Naša mala klinika, serija
14.10 Najbolje godine, serija
15.10 Bez vesla, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Ženi me..., igrani film
22.45 Vijesti
23.00 Zakon brojeva, serija
23.55 Seinfeld, serija
00.25 Ubojita Jane, serija
01.20 Ezo TV, tarot show
02.20 Oko kamere, igrani film
04.05 Da si barem ovdje, igrani film
05.40 Zakon brojeva, serija
06.25 Seinfeld, serija
06.50 IN magazin
07.15 Kraj programa

- 06.55 Pink Panther, crtana serija
07.10 Miffy, animirana serija
07.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
07.55 Pod istim krovom, humoristična serija
08.40 Astro show, emisija
10.45 Dadija, humoristična serija
11.15 Malcolm u sredini, humoristična serija

11.40 Rat u kući, humoristična serija
 12.10 Ekkluziv, magazin
 13.00 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
 13.55 Tajna čokolade, telenovela
 14.45 Heroji iz strasti, dramska serija (dvije epizode)
 16.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Dadilja, humoristična serija
 17.35 Malcolm u sredini, humoristična serija
 18.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
 20.00 Lara Croft: Tomb Raider, igrani film, avanturistički
 21.35 Rijeka smrti, igrani film, akcijski
 23.20 Vijesti
 23.35 Lara Croft: Tomb Raider, igrani film, avanturistički
 01.05 Astro show, emisija

**UTORAK
19.1.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Istinski neandertalac, dokumentarni film
 11.10 - Danny na moru 2, dokumentarna serija
 11.40 - Kulturna baština: Stanko Jančić - I to je baština
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - McLeodove kćeri 4
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.40 - Među nama
 15.30 - Vinček trsek zbudi, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca, telenovela

19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Ribar ribi grize rep, dokumentarna serija
 21.20 - Poslovni klub
 22.00 - Otvoreno
 22.55 - Vijesti
 23.10 - Poslovne vijesti
 23.25 - Drugi format
 00.20 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
 01.05 - Ksena - princeza ratnica 5, serija
 01.50 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
 02.35 - U tuđoj koži 1, serija
 03.20 - Danny na moru 2, dokumentarna serija
 03.50 - Skica za portret
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

06.45 - Najava programa
 06.50 - Žderonja, crtana serija
 07.10 - Nove pustolovine Jure iz Džungle, crtana serija
 07.35 - TV vrtić:
 --- Danica: Danica i zeko
 --- Gusarske priče: Pismo u boci
 --- Matylida: Gusjeničja škola
 --- Profesor Baltazar: Svirka za Mirka
 08.10 - Dexterov laboratorij, crtana serija
 08.35 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
 09.00 - Gem, set, meč - serija
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Ally McBeal 5, serija
 10.45 - Ekstremni primat, kanadski film za djecu
 12.55 - Dokuteka - Koraci
 13.30 - Prijatelji 8, humoristična serija
 13.50 - Happy Hour, humoristična serija
 14.10 - Ksena - princeza ratnica 5, serija
 14.50 - Kod Ane
 15.05 - Koga briga
 15.35 - TV vrtić:
 --- Danica
 --- Gusarske priče
 --- Matylida
 --- Profesor Baltazar
 16.15 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
 17.05 - Drugi format
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Crtani film
 19.40 - Rukomet, EP (M) - emisija uoči utakmice
 20.00 - Rukomet, EP (M): Hrvatska - Norveška, prijenos

21.45 - Rukomet, EP (M) - emisija nakon utakmice
 22.05 - Vijesti na Drugom
 22.25 - Ciklus antifašističkog filma: Diverzanti, bosanski film
 23.45 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
 00.30 - U tuđoj koži 1, serija
 01.15 - Kraj programa⁴,

07.15 Jackie Chan
 07.40 Pocoyo, crtana serija
 08.00 Tomica i prijatelji
 08.15 Ezo TV, tarot show
 09.05 Tata i zetovi, serija
 10.25 Naši najbolji dani, serija
 11.25 Zakon brojeva, serija
 12.25 IN magazin
 13.15 Naša mala klinika, serija
 14.15 Najbolje godine, serija
 15.15 Ženi me..., igrani film
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 Naša mala klinika, serija
 18.25 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 21.00 Dnevnik lude crnkine, igrani film
 23.05 Vijesti
 23.20 Zakon brojeva, serija
 00.15 Seinfeld, serija
 00.45 Ubojita Jane, serija
 01.40 Ezo TV, tarot show
 02.40 Nespretni anđeo, igrani film
 04.05 Striptiz, igrani film
 05.35 Seinfeld, serija
 06.00 Zakon brojeva, serija
 06.45 IN magazin
 07.15 Kraj programa

07.30 Pink Panther, crtana serija
 07.45 Miffy, animirana serija
 08.05 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 08.30 Pod istim krovom, humoristična serija
 09.20 Astro show, emisija
 11.25 Dadilja, humoristična serija
 11.50 Malcolm u sredini, humoristična serija
 12.20 Kralj Queensa, humoristična serija
 12.45 Ekkluziv, magazin
 13.00 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
 13.55 Tajna čokolade
 14.45 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Dadilja, humoristična serija

17.35 Malcolm u sredini, humoristična serija
 18.00 Kralj Queensa, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
 20.00 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 21.05 Jezikova juha, reality show
 22.00 Tommy Boy, igrani film, komedija
 23.40 Vijesti
 23.50 Savršeno oružje, serija
 00.35 Grad uragana, serija
 01.20 Astro show, emisija

**SRIJEDA
20.1.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Glavni nacist - Herman Göring, dok. serija
 11.15 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - McLeodove kćeri 4
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.40 - Riječ i život
 15.35 - Eko zona
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.15 - Kod Ane
 18.30 - Dolina sunca
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - A sad u Europu
 21.00 - Dokumentarni film
 21.55 - Proces
 22.35 - Otvoreno
 23.30 - Vijesti
 23.45 - Poslovne vijesti
 23.50 - Vijesti iz kulture
 00.00 - e-Hrvatska
 00.35 - Znanstvene vijesti
 00.55 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
 01.40 - Ksena - princeza ratnica 6, serija
 02.25 - Nevini, serija
 03.10 - U tuđoj koži 2, serija
 03.55 - A sad u Europu
 04.40 - Proces
 05.10 - Oprezno s anđelom

06.45 - Najava programa
 06.50 - Žderonja, crtana serija
 07.10 - Nove pustolovine Jure iz Džungle, crtana serija
 07.35 - TV vrtić:
 --- Ninin kutak: Slikanje špricanjem
 --- Vitaminix: Cink
 --- Honzik i Samuel
 07.55 - Čarobna ploča 2 (8.)
 08.10 - Dexterov laboratorij
 08.35 - Happy Hour, serija
 09.00 - Gem, set, meč - serija
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Prijatelji 8, serija
 13.50 - Happy Hour, serija
 14.10 - Ksena - princeza ratnica 6, serija
 14.50 - Kod Ane
 15.05 - Koga briga
 15.35 - TV vrtić:
 --- Ninin kutak
 --- Vitaminix
 --- Honzik i Samuel
 15.55 - Čarobna ploča 2 (8.)
 16.15 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
 17.05 - e-Hrvatska
 17.40 - Znanstvene vijesti
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Doctor Who 1, serija
 20.15 - Dnevnik jedne dadilje, američki film
 22.00 - Vijesti na Drugom
 22.15 - Nevini, serija
 23.05 - Ciklus azijskog filma: Prokletstvo zlatnog cvijeta, hongkonško-kineski film
 00.55 - U tuđoj koži 2, serija
 01.40 - Kraj programa

07.30 Jackie Chan
 07.55 Pocoyo, crtana serija
 08.15 Ezo TV, tarot show
 09.35 Tata i zetovi, serija
 10.05 Naši najbolji dani, serija
 11.05 Zakon brojeva, serija
 12.05 IN magazin
 12.55 Naša mala klinika, serija
 13.55 Najbolje godine, serija
 14.55 Dnevnik lude crnkine, igrani film
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 Naša mala klinika, serija
 18.25 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Najbolje godine, serija
 21.00 Lud, zbunjen, normalan
 22.00 Doktor s Beverly Hillsa
 23.05 Vijesti
 23.20 Zakon brojeva, serija
 00.20 Seinfeld, serija
 00.50 Post mortem, serija
 01.50 Ezo TV, tarot show
 02.50 Pravila uspjeha, igrani film

04:40 Dokaz zločina, serija
05:30 Igra ljubavi, igrani film
07:05 Seinfeld, serija
07:30 Kraj programa

07.30 Pink Panther
07.45 Miffy, animirana serija
08.05 Princ iz Bel-Aira, serija
08.30 Pod istim krovom, serija
09.20 Astro show, emisija
11.25 Dadija, serija
11.50 Malcolm u sredini, humoristična serija
12.20 Kralj Queensa, serija
12.45 Ekkluziv, magazin
13.00 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
13.55 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
16.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Dadija, serija
17.35 Malcolm u sredini, humoristična serija
18.05 Kralj Queensa, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
20.00 CSI: NY, serija
20.45 Mentalist, kriminalistička serija
21.35 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
22.25 Zakon braće, kriminalistička serija (dvije epizode)

00.05 Vijesti
00.15 Tommy Boy, igrani film, komedija
01.50 Astro show, emisija

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život, religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Glavni nacist - Herman Göring, dok. serija
11.15 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 4
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.40 - Trenutak spoznaje
15.35 - Domaći dok. film
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Dossier.hr
22.00 - Pola ure kulture
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti

23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Vrijeme za knjigu
00.30 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
01.15 - Ksena - princeza ratnica 6, serija
02.00 - Bez traga 5, serija
02.45 - Fotografija u Hrvatskoj
03.25 - Domaći dok. film
03.55 - Dossier.hr
04.40 - Pola ure kulture
05.05 - Oprezno s anđelom

06.45 - Najava programa
06.50 - Žderonja, crtana serija
07.10 - Nove pustolovine Jure iz Džungle, crtana serija
07.35 - TV vrtić:
-- -- - Danica: Danica i jež
-- -- - Profesor Baltazar: Posao je posao
-- -- - Zauvijek prijatelji: Lažna princeza
-- -- - Luckaste pačje pustolovine: Gdje je Aldo?
08.10 - Dexterov laboratorij
08.35 - Tracy Beaker, serija
09.00 - Gem, set, meč - serija
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.35 - Vip Music Club
14.10 - Ksena - princeza ratnica 6, serija
14.50 - Kod Ane
15.05 - Kokice
15.35 - TV vrtić:
-- -- - Danica
-- -- - Profesor Baltazar
-- -- - Zauvijek prijatelji

-- -- - Luckaste pačje pustolovine
16.15 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
17.05 - Vrijeme za knjigu
17.35 - Vijesti na Drugom
17.40 - Rukomet, EP (M) - emisija uoči utakmice
18.00 - Rukomet, EP (M): Hrvatska - Ukrajina, prijenos
19.45 - Rukomet, EP (M) - emisija nakon utakmice
20.05 - Kuća debele mame 2, američki film
21.45 - Vijesti na Drugom
22.00 - Bez traga 5, serija
22.50 - Vip Music Club LP
00.50 - Kraj programa

07:30 Jackie Chan
07:55 Pocoyo, crtana serija
08:15 Ezo TV, tarot show
10:00 Tata i zetovi, serija
10:30 Naši najbolji dani, serija
11:30 Zakon brojeva, serija
12:30 IN magazin
13:20 Naša mala klinika, serija
14:20 Najbolje godine, serija
15:20 H2O: Posljednji premijer 1, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Naša mala klinika, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Provjereno
22:00 Navy CIS, serija
23:05 Vijesti
23:20 Zakon brojeva, serija
00:20 Seinfeld, serija

00:50 Post mortem, serija
01:50 Vidoviti Milan, tarot show
02:50 Gangster No. 1, film
04:30 Dokaz zločina, serija
05:20 Zakon brojeva, serija
06:05 Seinfeld, serija
06:30 Lude 70-e, serija
07:20 Kraj programa

07.30 Pink Panther
07.45 Miffy, animirana serija
08.05 Princ iz Bel-Aira, serija
08.30 Pod istim krovom, serija
09.20 Astro show, emisija
11.25 Dadija, serija
11.50 Malcolm u sredini, serija
12.20 Kralj Queensa, serija
12.45 Ekkluziv, magazin
13.00 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
13.55 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
16.20 Princ iz Bel-Aira, serija
16.45 Pod istim krovom, serija
17.10 Dadija, serija
17.35 Malcolm u sredini, serija
18.05 Kralj Queensa, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
20.00 Dobrotvor, serija
20.45 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
22.25 Kućanice, serija
23.15 Vijesti
23.30 CSI: NY, serija
00.10 Mentalist, serija
00.55 L.A. Dragnet, serija
01.45 Astro show, emisija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,40 sati.

»TV Hrvatska riječ« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »TV Hrvatska riječ«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Hrvatskoj riječi« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice. Radijska emisija »Hrvatska riječ« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

KRONIKA

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« u produkciji »Cro Medije« prikazuje se subotom od 16,30 sati na drugom programu Radiotelevizije Vojvodine i nedjeljom na subotičkoj kabelskoj televiziji K23 s početkom u 13,15 sati, kao i na somborskoj Televiziji »Spektar« u istom terminu.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16,30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

104,4 Mhz

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi zine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	POZNATI MENZELOV FILM	CIGLARSKA GLINA	"NEGATIVNO"	PRISTAŠA CABETOVE IKARIJE	DALMATINSKA KRPA	GLUMICA I SPISATELJICA ČULINA		GLUMICA THURMAN	RUKOMETASICA HASAGIĆ	TOM GOTOVAC	GLUMICA BERISHA	LJEČNICI ŽIVOTINJA	NAPAD, NASRT (ATAKA)
PJEVAČ VUCO							RIJEČNA BRANA OTILJA ODMILA						
EL. ZAVOJNICA S MAGNETIZIRANOM JEZGROM													
REZULTAT LOGARITMIRANJA									ITALINA ODMILA SVITAK, SMOTULJAK				
OLEG VIDOVIĆ			SARAJEVSKA "ŠKVADRA" VESELJE				IZMAK VREMENA STRUGALJKA, MAKLAJA						
ŽENSKO IME, MARA							REGAL ILI PLAKAR						PODZIDANA OBALA SA ŠETALIŠTEM
DEŠPERATAN							TEMELJNI POJAM TAOIZMA MUŠKI ILI ŽENSKI ...				IVICA KOSTELIĆ ROKOVNIK		
GLUMICA PINKETT-SMITH					BLANKIN KLUB BILO TKO				METAK, ZRNO IMITATI				
"EAST"		OCEVI (GRADSKI) PRETVORITI SE U SIR				PAPIGA BIVŠI NO. GOMETAS, MEHO							
"MORANJE" U KARTANJU				... ILI ŠTO UHIĆENIK			ANGLOAM, ZEMLJIŠNA MJERA (ACRE) ORIJENT						POKOŽICA
OKAMINAR									KONČASTA TVOREVINA PRISTAŠA ROBERTA OWENA				
LITIJ			RODBINA, SRODSTVO AUSTRIJSKI GRADIĆ VINA				ZAOLJEN STROP SIN IVICE OSIMA					JAPAN NJENO	
JANJICAŠKE POSTROJBE					VOĐENJE RATA KATICA IVANIŠEVIĆ								
MORE IZMEĐU VELIKE BRITANIJE I IRSKE ZNAK ZA ZAUSTAVLJANJE											EMIL NOLDE TEČAJNA RAZLIKA (ECART)		
ZAUSTAVITI SE						AKINEZIJA KRAĆE RITAM S JAMAJKE							
TIMOTIJA ODMILA					"SREDNJI" STO METARA ČETVORNIH			LAUDINO IME DELNICE					TUNIS
JESTIVA GLJIVA (OSINAC)							MASOVNI ISKRCAJ VOJNIH TRUPA N + J						
PENJANJE PO ČEMU, VERANJE									PRIJES-TOLJE				

sinisa, ustava, elektromagnet, logaritam, ita, ov, raj, istek, marica, ormar, očajan, lao, ik, jada, ask, lane, e, oci, papaga, mus, tko, aker, astakoli, nit, il, rod, svod, j, ore, ratovanje, irsko more, en, stati, akineza, tma, sr, niki, osinak, desant, pentanje, tron,

RIJEŠENJE KRIŽALJKE